

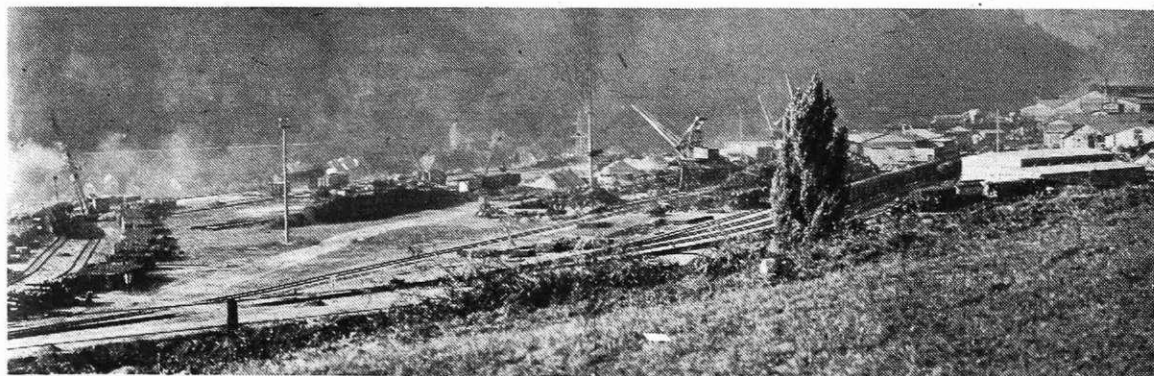
ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZPSŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 25. JANUARJA 1974

ŠTEVILKA: 3. LETO: XVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, ZPSŽ Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: CP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

Družbeni plan TOZD Vzdrževanje, energija in transport ter TOZD Hladna predelava

Danes nadaljujemo z obsežnejšo informacijo o družbenih planih temeljnih organizacij združenega dela. V zadnji številki smo objavili družbeni plani TOZD Talilnice in TOZD Valjarne, danes pa objavljamo družbeni plan TOZD Vzdrževanje, energija in transport ter TOZD Hladne predelave.

VZDRŽEVANJE

Družbeni plan vzdrževanja za leto 1974 v železarni Jesenice je 2.224.100 izdelanih ur, kar je za malenkost več od dejanskih opravljenih ur v letu 1973 (indeks je 102). Po obratih vzdrževanja so ure razdeljene takole: strojne delavnice 412.000, strojno vzdrževanje 824.700, elektro vzdrževanje 435.000, RTA 125.500 ur in 9.700 telefonov, gradbeno vzdrževanje 180.170 ur, strugarna valjev 78.000 ur, delavnica ETE 17.000, delavnica PIV 23.500 in delavnice transporta 23.500 ur. Tudi po obratih se število ne razlikuje bistveno od doseženih ur v letu 1973. Največje odstopanje je pri obratu RTA, kjer je plan za skoraj 16.000 ur višji od izvršitve v lanskem letu (indeks je 114) in pri delavnici elektro-toplotne energije, kjer je plan 17.000 ur precej nižji od lanskeletne izvršitve, ki je znašala 18.563 ur (indeks 92).

Po TOZD je plan vzdrževanja naslednji:

	Plan ure	Indeks (plan 74/izvrš. 73)
TOZD		
talilnice	502.954	100,2
valjarne	594.253	102
hl. predelava	317.770	103
VET	322.855	100,3
org. skupne službe	50.488	110

Za TOZD VET smo za leto 1974 planirali 1.841 zaposlenih — nekoliko manj od povprečnega lanskega staleža 1.875 ljudi (indeks je 98) in sicer v strojnih delavnicah 290, strojnem vzdrževanju 475, elektro vzdrževanju 240, RTA 75, pri gradbenem vzdrževanju 105 in v strugarni valjev 46. Od dejanskega staleža v letu 1973 se plan razlikuje le v treh obratih: strojnem vzdrževanju (indeks je 95), elektro vzdrževanju (indeks 91) in gradbenem vzdrževanju (indeks 93). Poprečni planirani osebni dohodek za TOZD VET je 2867 din na zaposlenega mesečno.

ENERGIJA

S pomočjo vodstva energetskih obratov, energetskega gospodarstva in že izdelanih količinskih proizvodnih planih po obratih, smo pripravili plan porab tehničnih plinov, energije in vode za Železarno.

Za boljše primerjavo navajamo podatke za nekaj let nazaj:

(Glej razpredelnico na 2. strani zgoraj.)

Seminar za vodilne samoupravljalce

Danes 25. in jutri 26. januarja bo v dvorani Kazine na Jesenicah seminar za vodilne samoupravljalce v Železarni, to je za predsednike organov upravljanja in kolektivnih izvršilnih organov v Železarni in v temeljnih organizacijah združenega dela. Seminarju bodo prisostvovali tudi direktorji TOZD.

V petek bo na seminarju, ki se prične popoldan, govoril glavni direktor mag. dipl. inž. Peter Kunc o poslovnih politiki in perspektivnem razvoju Železarne. Na sobotnem celodnevem seminarju pa bodo predavali dipl. polit. Tomaž Ertl, direktor kadrovskega sektorja, o delegatskem sistemu, Milan Polak, sekretar samoupravljanja, o poslovanju samoupravnih organov na nivoju Železarne in temeljnih organizacij združenega dela in dipl. sociologinja, sodelavka kadrovskega sektorja, o nekaterih rezultatih raziskav dosežanj razvoja samoupravnih organov v Železarni. Po vsakem predavanju bodo razgovori s predavatelji.

Seminar organizira kadrovski sektor naše železarne.

127 železarjev upokojenih v letu 1973

Leto 1973 je bilo za zavarovance v skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja zadnja možnost za predčasno upokojitve. Po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju veljavnemu od 1. 1. 1973, so zavarovanci v Sloveniji lahko le še do 31. 12. 1973 uveljavljali pokojnino s 35 leti delovne dobe in 55 leti starosti — moški in s 30 leti delovne dobe in 50 leti starosti ženske.

Od 1. 1. 1974 pa ti pogoji niso več v veljavi. Možnosti predčasne upokojitve pa se delavci Železarne tudi doslej niso mnogo posluževali, kar je razumljivo, saj niti polna pokojnina ni velika, ker smo železarji v obdobju, ki se šteje v osnovo dohodka za odmero pokojnine preživeli krizno — sanacijsko obdobje.

Starostno pokojnino je v letu 1973 uveljavilo 93 sodelavcev, njihova

Po letih dosežena poraba električne energije je odvisna od dosežene proizvodnje v vseh obratih Železarne (predvsem elektrojeklarne) in tako za pretekla leta nujno manjša od planirane. Od skupno potrebnih 305 milij. kilovatnih ur bomo sami proizvedli 45 milijonov kilovatnih ur, ostalo pa kupili iz omrežja.

Glede na dosežene porabe tehnološke pare, pare za ogrevanje, pare za turbogeneratorje in turboventrila (Nadaljevanje na 2. strani)

V ELEKTROJEKLARNI DOSEŽENA DOSLEJ NAJVIŠJA ENODNEVNA PROIZVODNJA

V elektrojeklarni so v soboto, 19. januarja dosegli doslej najvišjo dnevno proizvodnjo. Na obeh električnih pečeh so izdelali dvanajst šarž, to je 687 ton, medtem ko so jih do tega dne dnevno izdelali le devet do deset oziroma 510 ton. Priznanje zasluži kolektiv v celoti in delovodje: Panič, Šimenc, Korbar in Legat. Dodamo pa naj še, da so skrajšana vroča popravila dna na obeh pečeh, ker so dobili nov rotacijski stroj za zametavanje dna. Včasih so potrebovali za to delo 20 minut, sedaj pa le dve minuti. Prav tako so zmanjšali elektro in mehanske zastoje. Delno je k doseženemu uspehu pripomogel vsakodnevni dovoz dobro pripravljenega starega železa.

Sodelavcem v elektrojeklarni k doseženemu uspehu čestitamo in želimo, da bi tudi v prihodnje bili tako uspešni.

B-P

37,7 milijonov dolarjev inozemskih kreditov za novo hladno valjarno

V ponedeljek 21. januarja so bili v Londonu s posredovanjem mednarodne korporacije za investicije v Jugoslaviji podpisani štirje sporazumi po katerih so za izgradnjo nove hladne valjarne v okviru jeseniške železarne zagotovljeni tuji krediti v skupnem znesku 39,7 milijona dolarjev.

Ko bo leta 1976 stekla nova hladna valjarna, bo njena letna proizvodnja znašala 115.000 ton pločevine iz nerjavečega in električnega (silika) jekla ter mehkih jekel. Skupni investicijski stroški za izgradnjo nove hladne valjarne znašajo 96,6 milijona dolarjev.

Na podlagi pogodbe, ki jo je podpisal v Londonu glavni direktor Železarne mag. dipl. inž. Peter Kunc, je konzorcij devetih tujih bank s Pittsburgh National banko na čelu, odobril kredit 14 milijonov dolarjev. Ta banka je skupaj z ameriško državno banko za izvoz in uvoz (Exim Bank) odobrila tudi komercialno posojilo v višini 11 milijonov dolarjev za nabavo opreme za hladno valjarno v ZDA. Pittsburghska banka je skupaj s konzorcijem znanih bank odobrila posojilo 3,7 milijona dolarjev. Četrto posojilo Železarni, ki je bilo podpisano ta dan, pa je v znesku 11 milijonov dolarjev odobrila ameriška banka za izvoz in uvoz opreme.

Nova hladna valjarna bo zgrajena na podlagi pogodbe o skupnem vlaganju, ki jo je konec lanskega leta jeseniška železarna sklenila s štirimi vodilnimi ameriškimi družbami. Te ameriške družbe bodo dobavile večino opreme, v to so vštete tudi licence in tehnična pomoč in vložile kot svojo investicijo v skupni posel del sredstev. Vrednost opreme, licenc in tehnične pomoči iz ZDA znaša 26,7 milijona dolarjev.

Za v ponedeljek podpisane tuje kredite, je Ljubljanska banka dala vsa potrebna jamstva in zagotovila 150 milijonov dinarjev za zgraditev hladne valjarne. Pogodbo o jamstvu za tuje kredite je podpisal namestnik generalnega direktorja Ljubljanske banke Mirko Jamar.

Pri podpisovanju kreditnih sporazumov v ponedeljek 21. januarja v Londonu so bili še sekretar za gospodarstvo izvršnega sveta SR Slovenije Drago Petrovič, generalni direktor Slovenskih železarn Gregor Klančnik in izvršni podpredsednik mednarodne korporacije za investicije v Jugoslaviji Zoran Žagar. (Tanjug)

Novi proizvodi na področju dodajnega materiala za varjenje

EP-50: novi varilni prašek za avtomatsko varjenje; PK 13/6: nova elektroda za varjenje feritno martenzitnih jekel

Po daljšem raziskovalnem delu smo na področju varilnega dodajnega materiala za ročno obločno in avtomatsko varjenje uvrstili v program proizvodnje dva nova proizvoda.

Za potrebe naših ladjedelnic nam je uspelo osvojiti novi varilni prašek EP-50 za avtomatsko varjenje debelih presekov pločevin, kjer se pri varjenju zahtevajo zelo visoke tokovne obremenitve — preko 1100 Amperov. Za te namene varjenja so se naše ladjedelnice z ustreznimi varilnim praškom oskrbovale iz uvoza. Uspeh je še toliko pomembnejši, ker so se za lastnosti praška poleg velike zahteve za uporabnost pri visoki jakosti toka, zahtevane velike varilne hitrosti, ter zahteve po uporabnosti za istosmerni in izmenični tok, zahtevale tudi zelo visoke zahteve glede kvalitete zvara. Prašek je namreč moral v kvaliteten pogledu zadostiti tudi zahtevam, ki jo predpisujejo zavarovalnice ladjedelniških družb: pri dvovarkovnem varjenju uporabnost za drugo stopnjo, pri večvarkovnem varjenju uporabnost za tretjo stopnjo (kvalitetne zahteve po registrih zavarovalniških družb). Prašek je že dobil odobritev klasičarskih društev Lloyd's of Shipping, Bureau Veritas in jugoslovanski register brodova za dovoljeno uporabo pri varjenju jekel trdnosti do 60 kp/kvadratnih milimetrov (— jekla za ladjedelništvo grupe A, B, C, D, E). Varilni prašek se že uspešno uporablja pri gradnji ladijskih objektov v ladjedelnici — 3. Maj Reka.

Za gradnjo vodno energetskih naprav, kakor tudi ostalih naprav, ki pridejo v dotik z rečno, jezersko in morsko vodo kot npr.: vodne turbine, črpalke, ladijski vijaki itd. Za to se uporabljajo predvsem nerjaveča visokotrdna 13 % Cr-jekla, ki imajo poleg visoke trdnosti in trdote zelo dobro obstojnost proti koroziji, eroziji, kavitaciji in obrabi. Do nedavnega so se za te namene uporabljala jekla pri katerih je bila ustrezna trdnost (trdota) dosežena na osnovi ogljika. Slaba stran teh jekel je bilo zelo težavno in zahtevno varjenje. Z ozirom na to, da ta jekla pri varjenju zakalijo že na zraku, je bilo potrebno za preprečitev kalinskih razpok izredno visoko-predgrevanje. To pa je bilo v mnogih primerih zelo težko izvesti.

Dovoljeni zvari izdelani z istovrstnimi elektrodami pa so imeli poleg tega še izredno slabo žilavost. Za korozijsko obstojne materiale pa je za dobro obstojnost proti eroziji in kavitaciji poleg visoke trdnosti potrebna tudi zadovoljiva žilavost. Zato so se za te namene v zadnjem času pričela uporabljati 13 % Cr-jekla, katerih povišanje trdote ni bilo doseženo na osnovi ogljika, temveč z dodatkom 4—6 % niklja — vsebnost ogljika pa je bila znižana na minimum (ca. 0,03 %). S tem je bila zahteva po višji žilavosti in boljši varivosti ob istočasni visoki trdoti izpolnjena.

Vzporedno z njihovo uporabo je nastala tudi potreba po ustreznih elektrodah za zvarjanje in navarjanje teh jekel — elektroda Prokron 13/6. Pri uporabi teh elektrod je možno ustrezna jekla variti celo brez predgrevanja. Nova elektroda PK 13/6 je bazičnega tipa in se lahko uporablja za navarjanje in zvarjanje ustreznih nerjavečih 13 % Cr-jekel in jeklenih litin z 12—14 % Cr in 4—6 % Ni. Ravno tako pa se lahko uporabi za varjenje in navarjanje ostalih 13 % Cr-jekel kot npr. C 4170 (Prokron 1), C 4171 (Prokron 2), C 4172 (Prokron 3). Trdota navara v varjenem stanju doseže 300—400 HB ob istočasni zadovoljivi žilavosti. Njena največja uporaba je pri izdelavi in navarjanju tekalnih koles vodnih turbin, črpalk, navarjanju ventilov, ki delujejo pri nizkih temperaturah, za navarjanje tesnilnih površin na armaturah iz nelegiranih in nizkolegiranih jekel, za obratovalne temperature do 450 stopinj Celzija. Navari so obstojni tudi proti morski vodi.

Prve izdelane elektrode so se v naši industriji že uspešno uporabljale. Za uspešno izdelavo in uvajanje na tržišče teh novih vrst artiklov dodajnega materiala, je predvsem zasluga dobrega medsebojnega sodelovanja grupe za razvoj in uvajanje novih dodajnih materialov ter tehnologijo varjenja pri raziskovalnem oddelku, obratovodstvu enakovrednega obrata ter servisne službe, ki so uspešno vodili razvoj in uvajanje tudi večine ostalih naših proizvodov na področju dodajnih materialov za varjenje.

Janez Mesec, dipl. inž.
Raziskovalni oddelk

Komaj dva meseca nas loči, ko bomo v temeljnih samoupravnih skupnostih — temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in drugih, volili delegacije za oblikovanje skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti. To je nadaljevanje boja, ki smo ga začeli z oblikovanjem temeljnih organizacij združenega dela, boja za uresničevanje ustavne zasnove družbenoekonomskih odnosov, v katerih bodo delavci in vsi delovni ljudje uresničevali svoje osnovne pravice in izpolnjevali svoje osnovne dolžnosti s tem, da bodo neposredno, enakopravno in demokratično odločali o pogojih in rezultatih svojega dela ter neposredno prek delegacij oziroma svojih delegatov urejali skupna družbena vprašanja. To je nadaljevanje boja za revolucionarno socialistično preobrazbo naše družbe v kateri mora vsak delavec in vsak delovni človek postati neposredni aktivni bорец za preobrazbo družbenoekonomske in institucionalne podlage slovenske in jugoslovanske družbe v smislu novih ustavnih zasnov. To pa pomeni še en konkreten korak k nadaljnjemu osvoboditvi dela in človeka, k družbenim osnovam brezrazredne družbe.

Kdor iz tega vsebinsko razvojnega vidika presoja pomembnost marčevskih volitev delegacij, potem se zaveda pred kako pomembnim dejanjem stojimo v slovenski in jugoslovanski družbi. Kajti v delegatskem razmerju pomeni biti delegat tudi odgovornost. Odgovornost do delovnih ljudi v svoji temeljni samoupravni skupnosti — temeljni organizaciji združenega dela, krajevni skupnosti itd. — odgovornost do svoje delegacije in preko organa v katerem deluje tudi širši družbeni skupnosti. Delegatova odgovornost sega v vse faze dogovarjanja in odločanja, to je od spoznavanja objektivnih, resničnih interesov v samoupravni bazi — temeljni organizaciji združenega dela, krajevni skupnosti idr. — do soočanja teh interesov, dogovarjanja in odločanja v skupščini ter do uveljavljanja sprejetih dogovorov v samoupravni bazi.

Iz tega vidika moramo gledati na zelo odgovorno delo v predkandidacijskem postopku, to je v evidentiranju in dogovarjanju o možnih kandidatih za člane delegacij, kot tudi kandidatov za opravljanje samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij v družbenopolitičnih skupnostih, ki mora biti zaključen v tem mesecu. Za uresničevanje vsebinskih ciljev in izpolnjevanje volitev pa so bili v vseh temeljnih samoupravnih skupnostih ustanovljeni tudi koordinacijski odbori. Če pri teh pripravah upoštevamo dejstvo, da bo praviloma morala imeti vsaka temeljna samoupravna skupnost — TOZD, KS itd. — celo več delegacij, s pomočjo katerih se bodo delavci in vsi delovni ljudje sporazumevali in dogovarjali za zadovoljevanje vseh tistih svojih interesov in potreb, ki jih lahko zadovoljijo le skupaj z drugimi

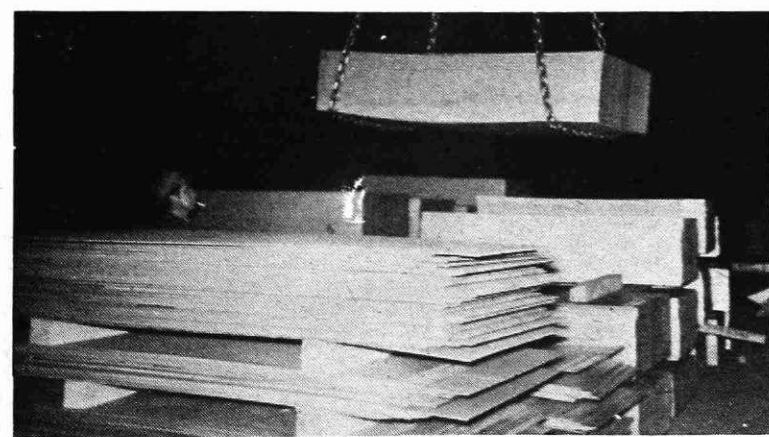
Delegatski sistem pomeni zagotavljanje pogojev, da bodo delovni ljudje imeli odločilno besedo na vseh ravneh odločanja

zunaj svoje temeljne samoupravne skupnosti — zdravstvo, vzgoja in izobraževanje, kultura, raziskovalna dejavnost, telesna kultura, stanovanjsko gospodarstvo, ipd. — in prek katerih bodo imeli tudi odločilno besedo na vseh ravneh družbenega odločanja, potem se tudi zavedamo predkandidacijskega postopka pa tudi tega, da bo potrebno evidentirati precejšnje število kandidatov, ki bodo zajeli vse sloje delovnih ljudi v temeljni samoupravni skupnosti. Pri tem seveda tudi ne bi smeli pozabljati, da že sam predkandidacijski postopek pomeni uveljavljanje ustavnega položaja delovnega človeka, ki se izraža v zagotavljanju demokratičnega predlaganja in določanja kandidatov za člane delegacij, kot tudi zagotavljanju, da bodo v delegacijah zajeti vsi sloji delovnih ljudi od neposrednih proizvajalcev do visoko izobraženih strokovnjakov, od žensk do moških, od mladih do starejših in pripadnikov drugih narodnosti. Ne bi smeli pozabljati, da priprave na volitve pomenijo zelo pomembno, odgovorno in nepretrgano idejnopolično dejavnost, saj gre za uresničevanje resničnih interesov delovnih ljudi.

V nekaterih primerih na vsa ta vprašanja in naloge gledamo še vse preveč formalistično, še preveč je med nami zasidranega tradicionalnega pojmovanja volitev. Na bodoče delegate ne gledamo kot na čim bolj pristne, prave in resnične zastopnike delovnih ljudi in njihovih interesov. Kot na odposlance, ki bodo izvoljeni in pooblašeni od delovnih ljudi, da jih zastopajo pri sporazumevanju z drugimi skupnostmi, pri družbenem dogovarjanju in odločanju. Premalo se še zavedamo, da delegatska razmerja, kot uresničevanje temeljev ustavne zasnove, pomenijo stalno delovno povezanost delegata z bazo, javnost dela, odgovornost za delo in kontrolo nad delom.

Vsa ta prizadevanja in naloge ne pomenijo enkratno akcijo, ampak nepretrgano idejno politično dejavnost vseh organiziranih družbenih dejavnikov za čimprejšnje samoupravno konstituiranje delavskega razreda in delovnih ljudi. Priprave na volitve delegacij morajo pomeniti razvijanje in spodbujanje aktivnosti vseh organiziranih samoupravnih socialističnih sil pri ustvarjanju pogojev, da bo delegatski sistem zaživel in deloval v skladu z ustavnimi določili. Pri tem pa moramo vedeti, da je z novo ustavo začetan delegatski sistem in posledno uresničevanje delegatskih razmerij idealna zasnova h kateri kot samoupravna družba težimo. Da bo treba premagovati še vrsto težav, krepi zavest o medsebojni odvisnosti, neposredni medsebojni vzajemnosti in svobodni menjavi dela, v interesu uresničevanja neposrednih interesov delavca za poviševanje produktivnosti dela in življenjske ravni ter osebnega razvoja. Da je uresničevanje in uveljavljanje delegatskega sistema v družbeni praksi odvisno od celote družbenih odnosov in vzajemnih odvisnosti, od realnega razmerja družbenih sil ter od porazdelitve ekonomske in družbene moči, od bolj ali manj samoupravnega položaja delovnega človeka, od njegovega znanja in sposobnosti, politične kulture, družbenoslovne izobrazbe itd. Da bodo ob vsem tem delovali notranji in zunanji nasprotniki naše družbe, da bodo delovale še žive tehnokratske težnje, različne skupine in interesi itd., Poleg tega pa bo pri uveljavljanju delegatskega sistema in delegatskih razmerij potrebno zagotoviti tudi mnoge druge pogoje od vsestranskega in objektivnega obveščanja, do družbenega izobraževanja samoupravljalcev in njihovih delegatov ter uporabe in razvijanja demokratičnih postopkov za izražanje, soočenje in usklajevanje interesov in drugo.

Namen tega razmišljanja je bil predvsem poudariti to, da vseh teh nalog ne bo mogoče uresničevati brez stalne aktivne vloge vseh organiziranih socialističnih sil, pri čemer pa posebno odgovorna naloga pripada ZK, sindikatu in SZDL. Od uspešnega starta oziroma uveljavljanja delegatskega sistema in delegatskih razmerij pa je odvisna uresničitev celotne ustavne zasnove.

Družbeni plan TOZD Vzdrževanje, energija in transport ter TOZD Hladna predelava

(Nadaljevanje s 1. strani)

en. mere	1971	1972	1973	Plan 1973	Plan 1974
el. energ.	MWh	280.767,2	282.321,3	280.967,3	301.000
para	MWh	407.313,0	430.144,0	434.009,0	404.330
topla voda	G kal.				21.000
kisik	t	35.561,6	35.900,3	35.551,9	35.000
dušik	t	775,6	1.051,3	985,9	1.200
acetilen	t	122,4	89,2	29,7	49,4
argon	t	26,0	145,0	232,2	250
vodik (poraba)	t	9,6	11,0	14,7	12
komprim. zrak	10 ³ m ³	110.182,8	162.285,7	164.025,0	170.000
butan	t	4.273,5	5.288,8	4.731,3	5.450
kurilno olje	t	1.768,4	690,1	819,9	930
mazut	t	98.615,2	94.279,6	97.085,3	104.800
					103.100

in lastne porabe smo predvideli za letošnje leto proizvodnjo 430.000 ton pare in 21.000 GIGA kal. tople vode. Paro in toplo vodo bomo delno tudi prodajali.

Kapacitete objektov tehničnih plinov zadoščajo za pokrivanje lastnih potreb in prodajo kisika, dušika in argona. Na povečano porabo kurilnega olja računamo zaradi pre-

delanih peči v livarni in večji porabi v valjarni bluming (ogrevanje peči); plan mazuta je nižji od letošnje porabe, v veliki meri zaradi manjših porab v talilnicah.

	Elektr. energ. MWh	Para t	Topla v. G kal	Kisik t	Dušik t	Acetil. kg	Arg. t	Vodik kg	Zašč. plin t
TOZD Talilnice	134.090	60.900	7.000	28.720		1.520			
TOZD Valjarne	67.690	66.400		1.810		17.660			
TOZD Hladna predelava	36.480	34.130	8.000	48		1.800			1.000
TOZD VET	51.220	224.300		290	1.000	9.020		14.000	
Skupne službe	1.800	5.800		2					
Prodaja	1.840	10.470	6.000	1.000	100		250		
Lastna poraba in izgube	11.880	28.000		3.100					

SKUPAJ	305.000	430.000	21.000	35.000	1.100	30.000	250	14.000	1.000
TOZD Talilnice		83.080	260	170	50.990				34.333
TOZD Valjarne		60.730	4.070	210	38.950				17.500
TOZD Hladna predelava		18.100	1.080	720	13.160				10.401
TOZD VET		7.250				5.000		500	43.656
Skupne službe		840							110
Prodaja			350						
Lastna poraba in izgube									
SKUPAJ		170.000	5.760	1.100	103.100	5.000		500	106.000

TRANSPORT

Plan transporta po TOZD je naslednji

Stroškovno mesto	Enota mere	TAL.		VALJ.		HL. PR.		VET.		SK. SL.		ZJ.	
		Plan	In-deks	Plan	In-deks	Plan	In-deks	Plan	In-deks	Plan	In-deks	Plan	In-deks
Normalno tirni promet	lokom. ura	28427	103	12715	100	1758	100	981	100	7	100	43888	102
Ozokotirni promet	lokom. ura	34918	100,5	1082	100							36000	100,5
Kamioni do 3 t	nav. ura	124		24		1700		4501		2131		8480	
Kamioni 3—8 t	nav. ura	1548		600		4092		1408		352		8000	
Kamioni nad 8 t	nav. ura	3405		9821		8739		34		1		22000	
Osebnih avtomob.	km									210000	74	210000	
Dežurni avtomob.	nav. ura							9900		1100		11000	
Viličarji	nav. ura	3849		1770		3379		238		519		9755	
Dvigala	t	177635		21607		31090		14596		398		245326	
Žerjavi	t	82000										82000	
Ročni tovor	t	36209				6249		2514		28		45000	
Tehtanje	voz	17156	104	16017	100	6748	100	58	100	21	100	40000	102
Vzdrževanje cest	nav. ura	5597	86	10445	97	15531	113	5943	102	2484	100	40000	102

Indeks = $\frac{\text{Izvrš. 1973}}{\text{Plan 1974}}$

Pri kamionih so v planu 1974 sprejemene šifre stroškovnih mest — tako so na mestu dosedanjega skupnega stroškovnega mesta kamioni tri mesta, ki delijo kamione po nosilnosti. Zato tudi ne moremo primerjati planskih količin z lanskoletnimi. Novo je tudi stroškovno mesto dežurni avtomobil. »Tovor skupaj« pa razpade na 4 stroškovna mesta: viličarji, dvigala, žerjavi in ročni tovor. Sicer pa planirane količine ne odstopajo bistveno od izvršenja leta 1973, le pri osebnih avtomobilih je planirano veliko manj km, kot jih je bilo lani prevoženih.

Planirano število zaposlenih je 386, v primerjavi s povprečnim lanskoletnim staležem je ta številka za 6 % večja. Planirani mesečni osebni

dohodek pa je 2690 din na zaposlenega.

TOZD HLADNA PREDELAVA

Planirana proizvodnja TOZD Hladna predelava v letu 1973 je bila 161.140 ton, proizvodnja pa 161.166,2 ton ali 100 %. Planirana blagovna proizvodnja je bila 136.420 ton, proizvedeno je bilo 136.739,3 ton ali 100,2 %.

Plan prodaje in proizvodnje je bil 100 % izvršen, lahko trdimo tudi po vseh obratih. Manjša odstopanja v žičarni in željarni niso tako pomembna.

V spodnji tabeli je prikazana proizvodnja in prodaja po posameznih obratih in planska zadolžitev v letu 1974:

Obrat	doseženo 1973		planirano za 1974	
	skupna	blagovna	skupna	blagovna
hl. valjarna	30.689,4	30.210,0	30.000	27.220
profilarna	17.402,4	17.336,3	24.080	23.960
jeklovlek	20.082,2	19.919,5	20.000	19.930
žičarna	64.730,9	41.225,3	66.500	43.220
elektroodni	15.159,8	15.068,4	17.100	17.040
željarna	13.101,5	12.979,8	13.700	13.600
TOZD	161.166,2	136.739,3	173.480	144.910

Skupno proizvodnjo planiramo 7,6 % več kot je dosežena v letu 1973, blagovno proizvodnjo pa 6,0 %.

V posameznih obratih so zadolžitve in predvidena rast različne. Največjo rast proizvodnje planiramo v profilarni in elektroodnem obratu.

Profilarna

Proizvodnja HOP profilov je v letu 1973 dosegla normalizacijo. Začetniške težave smo v tem letu praktično odpravili. Neurejeno tržišče in pomanjkanje naročil, majhne

količine, stalne menjave programov, vse to je oviralo proizvodnjo profilov.

V tem letu moramo odstranjevati omenjene težave in si prizadevati, da bo teh čim manj.

Uvedba triizmenskega obratovanja proge Rossi in ureditev veliko serijske proizvodnje omogočata tako smelo rast proizvodnje.

V drugi polovici leta bomo v tem obratu morali osvojiti tudi proizvodnjo tankostenskih profilov za proizvodnjo vratnih podbojev.

Povečanje proizvodnje in izvajanje proizvodnje novih profilov zahteva od vseh zaposlenih skrajno prizadevnost, da bomo predvidene zadolžitve izpolnili.

Elektroodni obrat

Nasproti doseženi proizvodnji v letu 1973 predvidevamo 12,8 % povečano proizvodnjo. Poleg povečanja storilnosti vseh zaposlenih bomo to rast proizvodnje dosegli tudi z novimi napravami. Zamenjava zastarele stiskalnice z novo pomeni povečanje storilnosti. Postavitev avtomatskega pakirnega stroja bo olajšala delo zaposlenih in omogočila formiranje nove oplačevalne skupine na novi stiskalnici in povečanje proizvodnje.

Za olajšanje dela zaposlenih v tem obratu postavljamo v tem letu še dozirno napravo elektroodnih mas in mokri mešalec. Dozirna naprava poleg olajšanja dela poveča še sigurnost proizvodnje.

Postavitev vlečne rezalne linije pa je prvi korak k spremenjeni tehnologiji vlečenja. Vlečenje in rezanje toplovaljane žice v elektroodnem obratu, pomeni sproščanje vlečnih zmogljivosti v žičarni.

Željarna

Povečanje proizvodnje v letu 1973 nasproti letu 1972, ki so jo zaposleni v željarni dosegli, omogoča rast proizvodnje tudi v letu 1974. Uvedba programiranja zmanjšanje menjav programa omogoča, da stroji izdelajo večje količine žičnikov.

Žičarna

Povečanje proizvodnje v tem obratu bomo dosegli s sprostitvijo vlečnih zmogljivosti. V elektroodnem obratu bomo del potrebne žice vlekli na novi vlečni rezalni liniji.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Proizvodnja slovenskih železarn v decembru in letu 1973

Leto je za nami in z različnimi občutki presoja rezultate ob sklepu zadnjega meseca ter jih primerjamo z našimi načrti in željami. Nemočni prištevamo z redukcijami električne energije izgubljeno proizvodnjo k realiziranim količinam in si pravimo: »Če jih ne bi bilo, bi bilo lahko drugače!« Ne bi proizvedli manj surovega železa kot leta 1972 in bi zaostali za letnim planom za 1700 ton ali odstotek, tako pa smo zaostali sedem odstotkov ali za 13.639 ton.

Zaradi redukcij smo lani izgubili okoli 38.000 ton jekla in bi letni načrt proizvodnje lahko izpolnili, ker smo zaostali za načrtom za 34.513 ton ali šest odstotkov. Imeli bi boljšo blagovno proizvodnjo, še boljše realizacijo in trg bi imel več jeklenih proizvodov. Vse, če ne bi bilo redukcij, ob katerih smo docela brezmočni in lahko samo upamo, da bo v letu 1974 boljše.

Vsled občutnih redukcij električne energije v prvih 12 dneh, smo imeli na splošno v decembru slabe proizvodne rezultate in v letu 1973 so bili samo meseca septembra še slabši.

SUROVO ŽELEZO (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulativ. načrt	Kumulativ. izvršitev	%
Jesenice	13.400	12.309	92	158.000	149.538	95
Store	4.000	2.264	57	45.100	39.923	89
Skupno	17.400	14.573	84	203.100	189.461	93

Na elektroplavžu v Štorah so izgubili zaradi redukcij nad 2.000 ton proizvodnje in bi ob normalnih proizvodnih pogojih z lahkoto izpolnili mesečni proizvodni načrt.

Pri proizvodnji jekla so v jeseniški železarni v decembru izgubili na račun redukcij okoli 4.000 ton elektrojekla, v ravenški 4.028 ton in štorski jeklarni 860 ton.

SUROVO JEKLO (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulativ. načrt	Kumulativ. izvršitev	%
Jesenice	43.200	35.819	83	491.000	469.932	96
Ravne	16.250	14.400	89	195.000	189.062	97
Store	5.800	4.667	80	44.000	36.493	83
Skupno	65.250	54.886	84	730.000	695.487	95

Naša želja, da bi prvič presegli mejo in izdelali 700.000 ton, se ni izpolnila. Decembra so v vseh treh jeklarnah ostali pod 90 odstotki izvršitve in če prištejemo z redukcijami izgubljeno proizvodnjo, ki znaša 8.890 ton, bi sicer skupno mesečni načrt ne realizirali, vendar bi bilo stanje bistveno drugače in tudi našo »magično mejo« bi presegli.

jami izgubljeno proizvodnjo, ki znaša 8.890 ton, bi sicer skupno mesečni načrt ne realizirali, vendar bi bilo stanje bistveno drugače in tudi našo »magično mejo« bi presegli.

BLAGOVNA PROIZVODNJA (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna realizacija	%	Kumulativ. načrt	Kumulativ. realizacija	%
Jesenice	34.451	31.109	91	388.070	376.931	97
Ravne	11.242	8.791	78	134.900	128.724	95
Store	13.363	10.094	76	146.140	138.674	94
Skupaj	59.056	49.994	85	669.110	643.329	96

Pri blagovni proizvodnji železarne Jesenice je upoštevana tudi tuja predelava. Zmanjšana količina vložka, zaradi izgubljene proizvodnje jekla in redukcije, ki so prizadele tudi obrate tople in hladne predelave v vseh treh železarnah, imajo za posledico tudi zaostajanje blagovne proizvodnje.

V letu 1973 so odpravili naslednje količine izdelkov:

— v železarni Jesenice 364.726 ton ali 97 odstotkov proizvodnje,

— v železarni Ravne 128.425 ton ali praktično 100 odstotkov proizvodnje,

— v železarni Store 132.176 ton ali 96 odstotkov proizvodnje.

Letni načrt izvoza so presegli v vseh treh železarnah. Skupna izvršitev znaša po količini 128 odstotkov plana, ali količinsko 123.326 ton naših proizvodov, v vrednosti nad 26 milijonov dolarjev ali 34 odstotkov več, kot smo predvidevali.

Tudi v eksterni realizaciji imamo ugodne skupne rezultate, saj znaša izvršitev 105 odstotkov načrta. Železarna Jesenice je presegla načrt realizacije za 9 odstotkov, železarna Ravne za sedem odstotkov, medtem

ko v železarni Store zaostajajo za deset odstotkov za predvidevanji. Pri tem pa je treba naglasiti, da znaša kljub zaostanku za načrtom letošnja štorska realizacija 25 odstotkov več, kot je znašala leta 1972 in predstavlja največje povečanje v vseh treh železarnah.

Poprečna prodajna cena je skupno za Slovenske železarne za okoli 11 odstotkov nad načrtovano. Poprečno je bilo zaposlenih 12.130 delavcev, kar je za tri odstotke več kot leta 1972. Eksterna realizacija na zaposlenega je bila za 20 odstotkov večja kot leto poprej in proizvodnost na zaposlenega na mesec se je dvignila od 4,3 na 4,4 tone, kar sicer ni velik, toda zaznaven napredek.

Sedaj, ko smo pregledali vse rezultate ob koncu leta, moramo le ugotoviti, da ni vse tako črno, kot na prvi pogled izgleda.

PROBLEMATIKA PO ŽELEZARNAH JE BILA V DECEMBRU NASLEDNJA:

ŽELEZARNA RAVNE:

Zaradi redukcij električne energije, so imele velike izgube proizvod-

nje predvsem v prvi polovici meseca. Ker imajo možnosti proizvodnje jekla v SM pečeh, so ob redukcijah še posebno prizadeti. Posledice se kažejo v skupni in blagovni proizvodnji, nižji realizaciji in izvozu. Zaradi pomanjkanja vložka so bili slabo oskrbovani predelovalni obrati, povečala se je količina neizvršenih naročil in vse to je vplivalo na manjši dohodek.

V letu 1973 so imeli na električnih pečeh 3.072 obratovalnih ur zastojev, kar da pri doseženi produktivnosti t/h v prejšnjem letu 16.000 ton izgubljene proizvodnje jekla.

V talilnici so imeli poleg redukcij še težave z nabavo ferolegur, vsled česar so morali večkrat spreminjati kvaliteten program.

V valjarnah, poleg izpadle proizvodnje, niso mogli pripraviti materiala za odpravo, vsled pomanjkanja delovne sile.

V kovačnici so dali zaradi redukcij v popravilo 1.200 tonsko stiskalnico. Za vse obrate je bil osrednji problem pomanjkanje vložka, vsled izpadle proizvodnje jekla.

ŽELEZARNA ŠTORE:

Poleg redukcij električne energije, so imeli ob pričetku meseca še težave z oskrbo s tekočim plinom. Del izgubljene proizvodnje so lahko v teku meseca nadoknadili z delom ob sobotah in nedeljah, na agregatu z neprekinjenim obratovanjem kot je to elektro plavž, se izgubljeno ne da nadoknaditi.

Na novi električni peči so z dvoizmenskim obratovanjem izdelali 1.922 ton in iz meseca v mesec povečuje proizvodnjo. Od tega so odlili 85 odstotkov proizvedenega jekla na napravi za kontinuirno vlivljanje, kar je posebno pomembno.

Oskrba z gredicami je bila zadovoljiva in proizvodnja v obeh valjarnah temu primerna.

Livarne je tudi prizadela redukcija električne energije in so svoj proizvodni načrt izpolnjevale le tam, kjer so neodvisni od oskrbe z električno energijo. Posledica mirovanja v livarnah se seveda odraža tudi na mehanski obdelavi, kjer niso imeli za obdelavo potrebnih surovcev.

Letošnja proizvodnja jekla je za 11 odstotkov večja od proizvodnje v letu 1972. Gradnja in s tem pričetek obratovanja nove električne peči je močno kasnila in to je tudi vzrok za zaostajanje izvrševanja letnega načrta proizvodnje jekla.

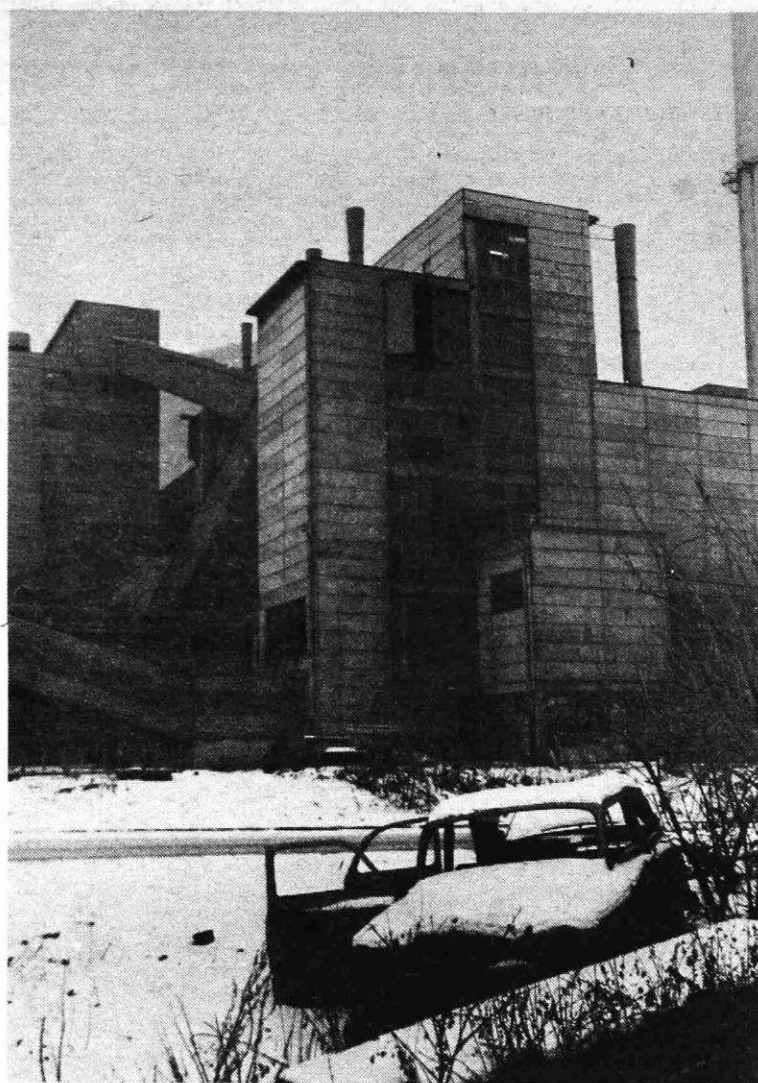
Letošnja blagovna proizvodnja je za okoli 10.000 ton večja od proizvodnje v letu 1972. Če bi bili boljše oskrbovani z gredicami, bi bil uspeh blagovne proizvodnje gotovo še boljši, manjši pa bi bil tudi zaostanek za načrtovano proizvodnjo.

(PRIPIS: O proizvodnih dosežkih in problematiki v jeseniški železarni smo poročali v prvi letošnji številki Železarja.)

Čestitka

Na višji šoli za organizacijo dela v Kranju je 25. 12. 1973 diplomiral CAMIL KALO-PER in si s tem pridobil višjo strokovno izobrazbo.

Čestita kolektiv ŽIC

Del aglomeracije, naprav za pripravo usipa za plavže

Železarski globus

VELIKA BRITANIJA

Britanska železarska družba British Steel Co. namerava v prihodnjih desetih letih investirati skupno 7,5 milijard dolarjev za gradnjo novih in razširitev obstoječih železarn. S tem bo postala ena izmed največjih železarskih družb na svetu. Do leta 1984 predvidevajo, da bo dosegla letno proizvodno zmogljivost surovega jekla od 36 do 38 milij. ton.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 28. 1.	STARE BRANKO	KAVČIČ JANEZ
TOREK — 29. 1.	SEKLOČA PETER	LEBAR ALOJZ
SREDA — 30. 1.	LOGAR IGOR	TORKAR STANE
ČETRTEK — 31. 1.	BRUMAT MARTIN	RAVNIHAR PETER
PETEK — 1. 2.	VENGAR SREČKO	MARKEŽ VALENTIN
SOBOTA — 2. 2.	SELJAK VINKO	REKAR VINKO
NEDELJA — 3. 2.	KLOFUTAR PETER	BEGEŠ STANE

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00—18.00 ure
nočni pa od 18.00—6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00—18.00 ure
nočni pa od 18.00—6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

Služba obratne ambulante

od 28. januarja do 2. februarja

Dopoldan: dr. Andrej Hribnik in dr. Stanka Šemrov Novak

Popoldan: dr. Aleksander Rjazancev.

V soboto, 2. februarja samo dopoldan: dr. Branko Čeh.

Zobna ambulanta:

Dopoldan: terapevt Viktor Stražišar

Popoldan: terapevt dr. Alojz Smolej.

V soboto, 2. februarja samo dopoldan: terapevt Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6. do 13. ure, popoldan od 13.30 do 18. ure. V soboto od 6.30 do 13. ure.

Obolele sodelavce prosimo, da po možnosti koristijo dopoldanski čas za zdravniške preglede, ker v popoldanskem času ordinira samo en zdravnik.

Koncert za delavce Železarne

Komisija za kulturo pri tovarniški konferenci sindikata organizira v sodelovanju z občinsko Zvezo kulturno prosvetnih organizacij Jesenice, v petek 15. februarja ob 19.30 v gledališki dvorani na Jesenicah

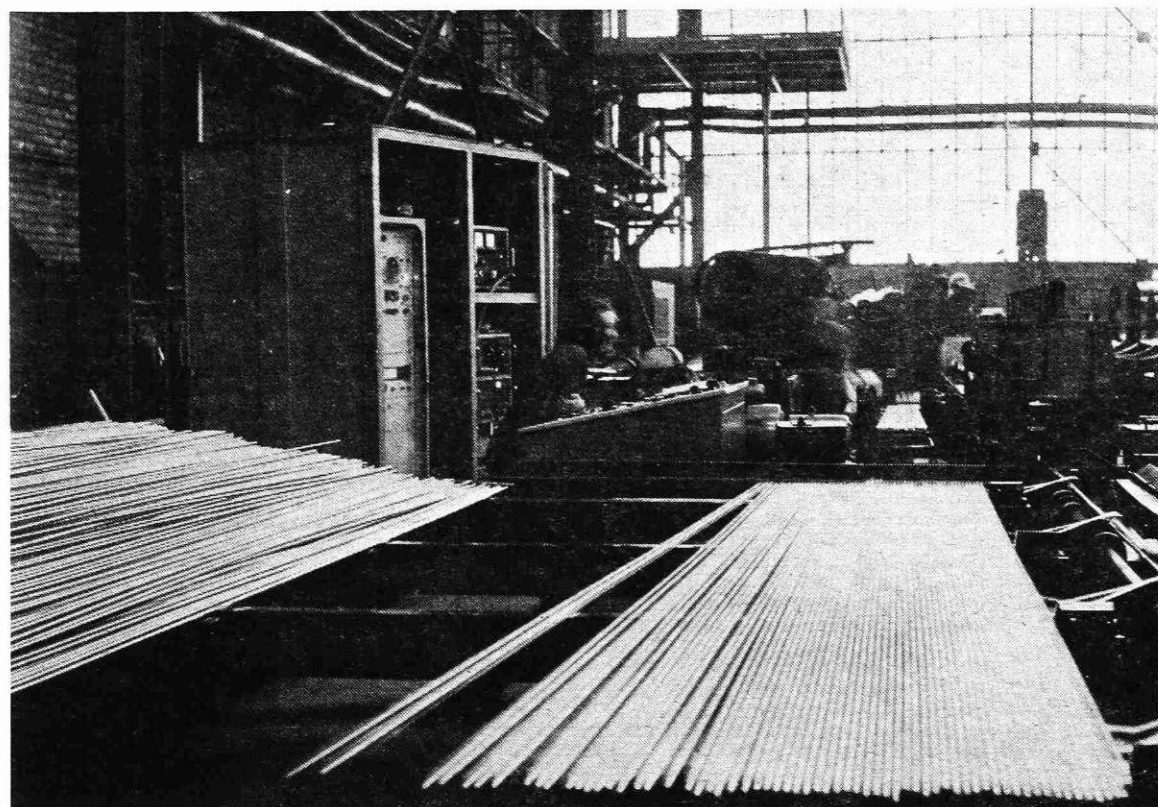
KONCERT ZNANIH OPERETNIH NAPEVOV

ki ga bodo izvajali solisti ljubljanske opere: sopranistki Zlata Ognjanovič in Sonja Hočevar, tenorist Rudolf Franci, baritonista Drago Čuden in Marčel Ostashevski, pri klavirju pa jih bo spremljala Zdenka Lukec-Čudnova.

Na sporedu so operetni napevi iz operet: Melodije srca, Matinata, Ptica, Vesela vdova, Mala Floramy, Knežinja čardaša, Noč v Benetkah, Dijak — prosjak, Zemlja smehljaja, Pri treh mladenkah in Netopir.

Prijave in denar za vstopnice naj zberejo referenti za kulturo pri sindikalnih odborih oziroma konferencah sindikata TOZD, ki jih bodo tudi po 10. februarju kolektivno dvignili v prostorih tovarniškega sindikata. Vstopnina je za člane kolektiva in njihove svoje 5,00 dinarjev, ker razliko do din 15,00 subvencionira tovarniška konferenca sindikata.

Iz tovarniške konference sindikata

Sodelavka pri avtomatski kontroli jekla v jeklovleku

Samoupravni organi v preteklem tednu

V četrtek, dne 17. januarja, je imel odbor za kadre v TOZD Hladna predelava svojo 6. redno sejo. Na seji so pregledali izvrševanje sklepov prejšnje seje, poslušali poročilo o gibanju delovne sile, premetitvah in razporeditvah delavcev ter reševali več prošelj. Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi realizirani.

6. seja odbora za kadre

Kadrovnik, Janko Kavalir, je poročal o gibanju delovne sile v času od 16. 12. 1973 do 15. 1. 1974. Povedal je, da je bilo v tem času v TOZD Hladna predelava sprejetih skupaj 12 novih delavcev in sicer: v hladno valjarno dva, v profilarno eden, v jeklovle pet, v žičarno trije in v žebjarne eden. V istem obdobju pa je bilo obračunanih skupaj devet delavcev in to v hladni valjarni dva, v profilarni dva, v jeklovleku štirje in v žičarni eden. Dejal je, da bodo predvidoma ob koncu meseca januarja pričeli z vzorčno proizvodnjo vratnih podbojev, za kar je normativ že potrdil delavski svet. Na ta de-

lovna mesta bodo poskušali zaposliti predvsem delavce, ki so že zaposleni v Železarni.

Odbor je poročilo o gibanju delovne sile vzel na znanje in ga potrdil s pripombo, da je treba v bodoče pri razporejanju novih delavcev upoštevati predvsem obrata jeklovle in žičarno. Odbor je potrdil tudi sprejem in razporeditev delavcev ter prenehanje pravice lastnosti delavca v času od 16. 12. 1973 do 15. 1. 1974. Soglašal je tudi s premetitvami v okviru obratov, katere so predlagala obratovodstva: žičarne, žebjarne in elektrodelnega obrata, kakor tudi s predlogom o razpore-

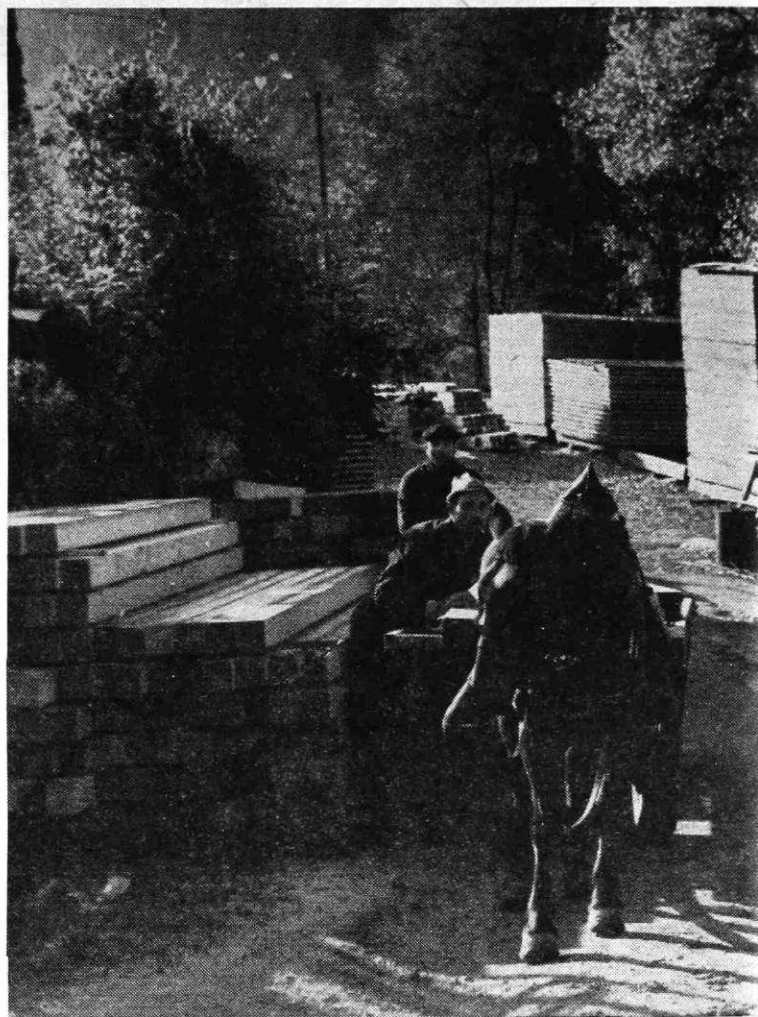
ditvi delavcev na nova in prenešana delovna mesta v vodstvu TOZD.

Na predlog obratovodstva žičarne, da se objavi tri prosta delovna mesta za žičarje, je odbor sklenil, da se jih lahko objavi v okviru Železarne s pripombo, da so ta delovna mesta na Zavodu za zaposlovanje prijavljena kot prosta.

Obratovodstvo hladne valjarne je odboru posredovalo tudi predlog za ukinitve zmanjšanja obračunske postavke v enem primeru, ki ga je odbor potrdil. Odbor je potrdil tudi dve premetitvi v drug obrat, na osnovi prošelj. Na seji je bila posredovana tudi pritožba dveh sodelavcev iz hladne valjarne, ki se nanaša na sklep odbora o razporeditvi kandidata na razpisano prosto delovno mesto. Dokončno bo o pritožbi sklep delavski svet TOZD. Ob sklepu seje so obravnavali tudi teze za pripravo pravilnika o napredovanju kadrov z višjo in visokošolsko izobrazbo, ki so jih sprejeli brez pripomb. J. A.

Sodelavka pri ročnem oblikovanju src v šamotarni

Tudi to je del naše železarne

Železarski globus

BRAZILIJA

Ta južnoameriška država namerava v prihodnjih letih izredno povečati zmogljivost svoje železarske industrije. Po sporočilu ministrstva za industrijo in trgovino predvidevajo, da bodo v letu 1980 lahko proizvedle brazilske železarne 32 milij. ton surovega jekla.

MAROKO

V mestu Nadar je pričela pred kratkim obratovati nova naprava za proizvodnjo metaliziranih peletov. Obratuje po sistemu Midrex (ZDA) in proizvaja letno 850.000 ton peletov, ki jih izvozijo v zahodnoevropske železarne.

JUŽNOAFRIŠKA UNIJA

Rudarska družba Palabora Minig Co. bo zgradila 500 kilometrov dolg cevovod za transportiranje koncentratov železove rude. Z njim bodo povezali rudnik z Indijskim oceanom in omogočili direktno nakladanje koncentrata na ladje. Cevovod bo gotov v letih 1977/78 in bo omogočil letno dobavo 6 milij. ton koncentrata železove rude za potrebe japonske železarske industrije.

JAPONSKA

V železarni Fukuyama japonske železarske družbe Nippon Kokan, je pričel pred kratkim obratovati nov plavž s koristno prostornino 4617 kubičnih metrov. Dnevno bo proizvajal 11.000 ton grodlja in s tem bo letna proizvodnja grodlja te družbe narasla na 16 milij. ton.

Sestanki samoupravnih delovnih skupin

V zadnjem času so samoupravne delovne skupine v Železarni razpravljale o osnutku samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD. Na sestankih so člani samoupravnih delovnih skupin z glasovanjem izvolili predlagane delegate, ki bodo sodelovali pri usklajevanju morebitnih pripomb k osnutku samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD.

TOZD Talilnice

10. januarja vodstvo TOZD Talilnice, ELEKTRO JEKLARNA — 9. januarja SDS Korbar, 11. januarja SDS na obratovodstvu, 17. januarja SDS Musič. MARTINARNA — 10. januarja SDS prve izmene v starem železu, SDS prve izmene v livni jami, 11. januarja SDS tretje izmene peči, 12. januarja SDS Ščerbič ponovni zidarji, SDS Celarc prva izmena peči, SDS druga izmena staro železo, 14. januarja SDS na obratovodstvu, SDS Tramte četrta izmena staro železo, SDS Uran četrta izmena peči, 15. januarja SDS tretja izmena staro železo, PLAVŽ — 10. januarja SDS Kokalj-Lotrič in Rus, 11. januarja SDS Jekler-Golba aglomeracija prva in druga faza, SDS Rihtaršič apnenica, 12. januarja SDS Jančič kamnolom Trebež, SDS v rudarni, 14. januarja SDS Stremfelj — apnenica, SDS Ravnihar rudarna in SDS Berlot peči, 17. januarja SDS na obratovodstvu.

LIVARNA — 11. januarja SDS Pristov kovinolitarna, 14. januarja SDS Smolej čistilnica, SDS Kramar livarna, SDS Podobnik jeklovilarna I, 15. januarja SDS Smolej modelna mizarna.

SAMOTARNA — 10. januarja SDS Rus peči, 11. januarja SDS Pfajfar oblikovanje, 14. januarja SDS na obratovodstvu, SDS Krmelj mlini I, in SDS Podlesnik mlini I.

TOZD valjarne

ADJUSTAŽA BLUMING — 12. januarja SDS Korbar, 13. januarja SDS Erjavec, 14. januarja SDS Podlipnik.

BLUMING ŠTEKEL — 11. januarja SDS na obratovodstvu, 14. januarja SDS Rabič, SDS Bohinc.

ADJUSTAŽA ŠTEKEL — 15. januarja SDS Pristov.

POVRŠINSKA OBDELAVA — 13. januarja SDS Lazar.

JAVORNIK I — 10. januarja SDS Udir čistilnica, SDS Zupan adjustaža, 11. januarja SDS Brišar tehtnica, SDS Bene-

dičič adjustaža, 16. januarja SDS Kogoj lahke proge, SDS Markelj Franc lahke proge, 17. januarja SDS Markelj Jože lahke proge.

VALJARNA 2400 — 11. januarja SDS Smolej Anton proga, 12. januarja SDS Kofler adjustaža, 14. januarja SDS Mirtič odprava izdelkov, SDS Plemelj proga, 15. januarja SDS na obratovodstvu, SDS Smolej Janko proga, 17. januarja SDS Resman adjustaža.

VALJARNA ŽICE — 10. januarja SDS Jurčič, SDS uslužbenci Javornik I in valjarne žice, 12. januarja SDS Vilman, SDS Koren, 13. januarja SDS Klinar.

TOZD hladna predelava

PATENTIRNICA — 14. januarja SDS Guzelj, SDS Oreški in SDS Resman.

PROFILARNA — 11. januarja SDS Logar-Pretnar, 16. januarja SDS Soklič, SDS Noč.

ELEKTRODNI OBRAT — 14. januarja SDS Praprotnik-Mrak, varilni prašek, SDS Terseglav oplaševalnica,

JEKLOVLEK — 14. januarja SDS Arnež brusilnica, SDS Židan brusilnica, SDS Pristov, 15. januarja SDS Horvat vlačilnica, SDS Lavtarič brusilnica, SDS Muhar vlačilnica — luščilnica.

POCINKOVALNICA — 10. januarja SDS Kragolnik, 11. januarja SDS Janša, 14. januarja SDS Kralj.

ŽEBLJARNA — 14. januarja SDS Hlebanja.

HLADNA VALJARNA — 10. januarja SDS Urbanc, SDS Jereb, 11. januarja SDS na obratovodstvu, SDS Prevc,

ŽIČARNA — 9. januarja SDS Tramte, 11. januarja SDS Gašperin, SDS na obratovodstvu, SDS Sušnik, SDS Pokljukar, SDS Jamar, SDS Koblar votličarna, 14. januarja SDS Marinkovski, SDS Klinar.

ŽARILNICA — 10. januarja SDS Uršič, 11. januarja SDS Kotnik.

KARISTI — 10. januarja SDS Jevšček.

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

VEN — 9. januarja SDS elektro vzdrževanje Jesenice, 10. januarja SDS na obratovodstvu, 11. januarja SDS elektro vzdrževanje plavž, elektro vzdrževalci HVŽ, 12. januarja VEN Bela, 14. januarja SDS Lužnik-Koblar VEN Javornik, SDS DES II, SDS VEN Bela, ERD, SDS DES I, SDS Bela I in Bela IV, 15. januarja VEN jeklarne.

RTA — 11. januarja SDS na RMR in VMR, 14. januarja SDS TMK, 11. januarja SDS Stare elektro zveze in SDS EMP, KER, PMA.

TRANSPORT — 11. januarja SDS Justin vozovna delavnica, 9. januarja SDS Oblak delavnica motornih vozil, 10. januarja SDS v lokomotivski delavnici, SDS mladinska brigada, 11. januarja SDS Mali — avtomobilski prevozi, SDS Piberčnik vleka 303, 12. januarja SDS Ravnik, SDS na prometu vleka TI-IV, 14. januarja SDS na vodstvu transporta, SDS Kramer-Markelj tovor I, SDS tehtalci.

GRADBENO VZDRŽEVANJE — 11. januarja SDS Zupan Javornik, 14. januarja SDS na obratovodstvu, SDS Šuli-

goj plastika, SDS tesarji, SDS v mizarski delavnici, SDS Bevc kleparji, 15. januarja SDS pri zidarjih.

ELEKTRO TOPLOTNA ENERGIJA — 10. in 11. januarja SDS dispečarji I, 11. januarja dispečarji IV, 13. januarja SDS Zupan parne naprave I, SDS parne naprave II, SDS Soklič dispečarji III, 14. januarja SDS Kunšič parne naprave III, SDS delavnice, SDS dispečarji II, SDS na obratovodstvu, 15. januarja SDS v delavnici elektro energije, 18. januarja SDS delavnica elektro energije.

PLINSKA IN VODNA ENERGIJA — 11. januarja SDS Repe, 12. januarja SDS Peterman, 14. januarja SDS Zupanc, SDS Jensterle.

STROJNE DELAVNICE — 10. januarja SDS kovačnica in delavnica tehtnic, 11. januarja SDS ključavničarji I in II, SDS Markun v strugarni, Vončina orodjarna in Gartner konstrukcijska delavnica, 11. januarja SDS Košir-Repe, SDS strugarna I in konstrukcijska delavnica I, 14. januarja SDS strugarna na Javorniku.

STRUGARNA VALJEV — 11. januarja SDS Langus strugarna valjev na Javorniku, 14. januarja SDS Palovšnik strugarna valjev Bela.

STROJNO VZDRŽEVANJE — 15. januarja SDS inž. Noč TOZD VET, SDS inž. Gasser obratovodstvo strojnega vzdrževanja, 10. januarja strojno vzdrževanje HVŽ, 11. januarja SV Lapajne Javornik, SDS Ažman-Sitar Bela, SDS Kastelic Bela, SDS Čermelj-Razinger-Kobler jeklarne, SDS jeseniški obrati I, II in III, 12. januarja SDS Rozman Bela, 13. januarja SDS Repinc Bela, 14. januarja SDS Hudolin, Klinar, Mlekuš plavž.

INSTALACIJA — 11. januarja SDS Perne Bela, SDS Hudolin Jesenice, 14. januarja SDS Bernik Javornik.

CENTRALNA PRIPRAVA DELA — 17. januarja SDS Pohar.

MONTAŽA — 14. januarja SDS Tušar Javornik, SDS Dobnik Jesenice.

ŽERJAVNI ODDELEK — 11. januarja SDS Koblar, 14. januarja Jezeršek Odar.

HIDRAVLIKA IN PNEVMATIKA — 12. januarja SDS Strgar.

Organizacija skupne službe

5. januarja SDS nabavna služba, 10. januarja SDS obrat družbene prehrane — samopostrežna restavracija in kantine, 12. januarja SEOP center za obdelavo podatkov, 14. januarja obrat družbene prehrane — SDS Zajc restavracija Železarne, SEOP za sisteme in planiranje, 15. januarja prodajna služba, SDS Erjavšek, SDS Stare sekretariat, SEOP oddelek za organizacijo dela, študij dela in časa ter pogojev, 18. januarja SDS Rjazancev, SDS energetsko gospodarstvo inž. Bizjak, 11. januarja SDS Pretnar obrat družb. prehrane.

OTK — 5. januarja SDS Žnidar glavni laboratorij, 8. januarja SDS Gradišnik-Hribar, 11. januarja SDS Urbanc tehnološki laboratorij, SDS Sok mehanična delavnica OTK, SDS Pogačnik kemični oddelek, 12. januarja SDS Petrič spektrokemični oddelek, 14. januarja SDS Benedičič OTK šamotarna, SDS v mehanski preizkuševalnici, 15. januarja raziskovalni oddelek SDS inž. Kürner.

Vrste bojnih strupov

4

KRVNI BOJNI STRUPI

To so brezbarvne tekočine. Delujejo v obliki pare, v organizem pa prihajajo skozi dihalne organe. Nimajo lastnosti akumuliranja. Do zastrupitve pride le v primeru, če je v ozračju zadostna koncentracija. Človek je lahko celo nekaj ur v ozračju, kjer je majhna (nezadostna) koncentracija pa vendar ne bo občutil nikakršnih težav in posledic. V nasprotnem primeru, torej če je koncentracija visoka pa smrt lahko nastopi v trenutku.

Delujejo na kri in sicer tako, da vežejo hemoglobin ter preprečujejo dotok kisika v organizem in proces oksidacije, zaradi česar pride do notranje zadušitve in smrti.

Znaki zastrupitve:

Najprej občuti neprijeten vonj in nenavaden okus v ustih in dražljaje v grlu. Nato nastopijo močan glavobol in bolečine v prsih, ki jim sledi perioda krčev z nerednim dihanjem. Končno nastopi paraliza dihalnih organov ter srca in s tem smrt.

Če koncentracija ni smrtonosna, krči popustijo in po krajšem času se stanje organizma normalizira.

Prva pomoč:

- prekiniti kontakt s strupom,
- iznesti zastrupljenca iz kontaminirane atmosfere.

DRAŽLJIVCI

To so bojni strupi, ki delujejo na dihalne organe in oči, pri čemer povzročajo močno kihanje in solzenje.

Pri uporabi se javljajo v obliki pare ali dima. Po pravilu ne povzročajo smrti.

Z zaščitno masko se pred njimi popolnoma zavarujemo. Predvideva se, da bi se v vojni uporabljali le kot dopolnitev drugih bojnih strupov.

Znaki zastrupitve:

Kihavci: Po nekaj minutah kontaminirani občuti dražljaje v nosu, nakar nastopi močno kihanje z velikimi količinami izločenih sluzi. Pri močnejši zastrupitvi kontaminirani kašlja, ga boli glava in bruha.

Po 1–2 urah, ko zapustimo kontaminirano atmosfero, se stanje navadno normalizira. V primeru velike koncentracije pride lahko do poškodb pljuč.

Solzivci: Simptomi zastrupitve se pojavijo takoj. Kontaminirani ima občutek močnega zbadanje v očeh, ki se močno solzijo. Veke se same od sebe zapirajo.

Če je kontaminacija velika, pride lahko tudi do začasnih oslepitve. Po odhodu iz zastrupljenega ozračja se stanje normalizira.

PSIHIČNI BOJNI STRUPI

Ta vrsta bojnih strupov predstavlja povsem novo skupino kemičnega orožja, pri katerih je cilj smrtonosnega delovanja drugotnega pomena. Namen uporabe teh bojnih strupov je v tem, da se organizem ljudi za nekaj časa privede v normalno stanje in tako onesposobi za pravilno delovanje.

Ti strupi delujejo že v zelo majhnih količinah. Delimo jih v dve skupini:

V prvo spadajo strupi, ki povzročajo psihične poškodbe pri človeku, in sicer:

- izgubo razsodnosti,
- pojave halucinacij,
- fiksne ideje, apatičnost, strah, neposlušnost.

V drugo skupino spadajo strupi, ki delujejo na centralni živčni sistem in povzročajo spremembe nekaterih telesnih funkcij, zaradi česar nastopijo naslednje začasne posledice:

- splošna telesna oslabelost,
- utrujenost in zaspanost,
- delna in popolna paraliza,
- drhtenje mišic in nekontrolirani gibi,
- prehodna slepota in gluhost.

Čeprav izgledajo posledice delovanja teh bojnih strupov nenevarne, ker so začasno omejene, jih ne smemo podcenjevati, kajti zaradi nekontroliranih postopkov množice kontaminiranih ljudi lahko nastanejo nepričakovane in težke posledice.

Prva pomoč: O tej doslej ni veliko znanega. Samoumevno pa je, da bi zastrupljene morali čimprej odstraniti iz kontaminiranega ozračja ter zavarovati in izolirati tiste, ki so pod vplivom bojnih strupov postali kakorkoli nevarni za okolico ali zase.

1. SEJA KOMISIJE ZA UVELJAVLJANJE PRAVIC STAREJŠIH DELAVCEV V TOZD VALJARNE

Pred kratkim je bila pri osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarne imenovana komisija za uveljavljanje pravic starejših delavcev. Komisija je imela v ponedeljek, 14. januarja, prvo redno sejo. Poleg članov komisije je bil na seji prisoten tudi tov. Federle iz kadrovske službe.

Člani komisije so analizirali trenutno stanje in ugotovili naslednje: Delavci, zaposleni v starih obratih TOZD Valjarn, morajo delati še vedno na zastareli tehnologiji. Delo je v glavnem fizične narave in ocenjeno z nizkimi plačilnimi skupinami. Na teh delovnih mestih so zaposleni predvsem starejši delavci, ki so že dolgo vrsto let vlagali trud in napore na svojih delovnih mestih v Železarni.

V nadaljevanju se je komisija ugotovila, da imajo v valjarni 2400 eno samo delovno mesto, kjer morajo stanje reševati izjemno. Več problemov in težav imajo v valjarni profilov. V adjuštaži je največja možna šesta plačilna skupina. V tem oddelku obrata Javornik I so večina zaposleni starejši ljudje, mlajši pa so bili premeščeni k program ali pa v novozgrajeno valjarno Bela. Delavec, ki je bil zaposlen v adjuštaži 25, 30 ali več let prav gotovo ni usposobljen za dela v valjarni Bela. Upoštevati je treba tudi sklep seje delavskega sveta Železarn, ki zapira pot delavcem, ki so starejši od 35 let. Če je imel kolektiv kot celota od kadrovanja mlajših delavcev boljše rezultate, potem to plačujejo starejši delavci ob zastareli tehnologiji.

Valjarna Bela je zamenjala valjarno profilov. Prva je v razcvetu, druga pa odmira, ker nima možnosti za napredek. Vse to prizadeva ljudi, ki so z dolgoletnim, minulim delom največ prispevali k napredku. Ljudje ocenjujejo vrednost opravljenega dela po zaslužku in ga primerjajo v ožjem in širšem prostoru. Prihajajo do spoznanja, da vsi medsebojni odnosi niso urejeni kakor bi morali biti. Vzrok razlik je v tem, da možnosti za napredek niso enake. Delavci, ki so med največjo konjunkturo valjarne profilov po vojni, do izgradnje valjarne Bela, zaradi zastarelosti vse do danes nosili breme težkega fizičnega dela, trudni odhajajo v pokoj, ki pa ob upoštevanju priznane pokojnine ni resničen odraz pravic iz minulega dela.

Komisija se načelno strinja s politiko tovarne v valjarni profilov, da v kolikor odmira obrat, naj odmere z ljudmi vred. Vse premalo smo pozorni do odnosov, ki se odvijajo v tej smeri. Vse premalo se prilagajamo, tako, da bi del skupnih koristi namenili ljudem, ki jim ta proces pomeni zadrževanje če ne že breme.

Nadalje meni komisija, da se je težko opredeliti za sistem, ki naj ljudem to pravico pravično dodeli; da pri tem ne bi zašli v drugo skrajnost, če bi to pravico razširjali. Prav tako komisija meni, da v adjuštaži valjarne profilov, delavci, ki delajo

v isti plačilni skupini določeno število let, dobijo poseben stimulacijski dodatek, ki naj bo gibljiv in se z leti tudi večja. Spodnja meja naj bi dosegla vrednost ene plačilne skupine, zgornja meja pa dve do tri plačilne skupine. Potrebna bi bila natančna analiza in šele nato bi določili čas za spreminjanje dohodka. To je strokovno delo, ki ga mora opraviti pristojna služba. Tudi predlog bi moral pripraviti strokovna služba, da bi o njem lahko razpravljali pristojni organi v TOZD Valjarne.

SEJA REFERENTOV ZA KULTURO IN IZOBRAŽEVANJE

Predsednik komisije za kulturo in izobraževanje pri tovarniški konferenci sindikata Železarn tov. Smolej je za petek, 18. januarja, sklical sejo referentov za kulturo in izobraževanje pri sindikalnih odborih. Seje se je udeležilo 13 referentov pri sindikalnih odborih, ter dva predsednika ustreznih komisij pri TOZD. Razen teh so bili na seji prisotni še predsednik tovarniške konference sindikata tov. Kobentar ter dipl. politolog in direktor kadrovskega sektorja Tomaž Ertl.

V prvi točki dnevnega reda je komisija ugotovila, da s sedanjim stanjem na kulturnem področju v Železarni ne moremo biti zadovoljni. Delavci se vse premalo udeležujejo prireditve, ki so za njih organizirane in plačane. Postavljeno je vprašanje, ali kaže v prihodnje s takšno prakso še nadaljevati. Morda bi bilo boljše, če bi referenti za kulturo in izobraževanje v naprej posredovali obvestilo, koliko vstopnic bi potrebovali. V razpravi je tov. Ertl predlagal, naj bi Kulturna skupnost posredovala program vseh prireditve, da bi imeli izbor tistih prireditve, ki bi bile za nas najbolj zanimive. Tu je še vprašanje repertoarja, ki bi ustrezal delovnim ljudem. Poudaril je, da imamo Slovenci veliko kulturnih praznikov, na katere radi pozabimo. Predsednik TK sindikata se je zavzemal za tesnejše sodelovanje med komisijo ter posameznimi referenti

za kulturo in izobraževanje. Dodal je še, da naj bi se za program prireditve iz našega področja dogovarjali z domačimi izvajalci in ga tudi organizirali. Umestna je bila tudi pripomba tov. Vidmarja, da naj bi gledališče v vsaki sezoni uprizorilo vsaj eno ljudsko igro.

V nadaljevanju se je spregovorilo o tem, kako naj bi približali knjigo delovnemu človeku. Direktor kadrovskega sektorja tov. Ertl je opozoril na akcijo Prešernove družbe iz Ljubljane, ki tudi želi v naši tovarni pridobiti večje število naročnikov.

7. RAZŠIRJENA SEJA OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA TOZD HLADNA PREDELAVA

V petek, 18. januarja, je bila 7. razširjena seja osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna predelava. Predsednik osnovne organizacije sindikata tov. Pestotnik je predlagal dve točki dnevnega reda. Najprej so razpravljali o evidentiranju možnih kandidatov. V TOZD Hladna predelava bo treba evidentirati 30 kandidatov in razdeliti evidenčne liste po obratih. V občinski konferenci sindikata kovinarjev bosta sodelovala Tončka Divjak iz elektroodnega obrata in Franc Kosmač iz profilarne, medtem ko so izbiro kandidata za republiško konferenco sindikata kovinarjev prepustili mladim.

V zadnjem delu seje so razpravljali še o predvideni reorganizaciji sindikata v Železarni. Dalj časa so se zadržali pri delovnih konferencah, na katerih bodo izvolili tudi delegate za konferenco sindikata TOZD Hladna predelava. Volitve bodo potrebne v hladni valjarni in žičarni, ker bodo imeli v bodoče v teh obratih dve osnovni organizaciji sindikata. Člani osnovne organizacije sindikata so bili prav tako informirani, da bodo v okviru osnovne organizacije sindikata ustanovljeni aktivni mladih delavcev. V konferenci sindikata TOZD Hladna predelava bo vključenih 35 članov.

Sodelavec pri Bronx škarnjah na Beli

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja

Minulo delo

3

(Bistvene spremembe v družbenoekonomskih odnosih glede na ustavo iz leta 1963 — Referat Sergeja Kraigerja na posvetovanju pravnikov na Bledu)

(Nadaljevanje)

DRUŽBENA LASTNINA — MINULO, OPREDMETENO ŽIVO DELO

Že v razpravah o ustavi iz leta 1963 so se pokazala različna stališča o tem, v čem se družbena lastnina v samoupravnem socializmu razlikuje od državne in skupinske lastnine ter kakšen je njen odnos do osebne lastnine, ustvarjene z osebnim delom. Med pravniki in ekonomisti je tudi po sprejetju ustave ostal ta problem nerazčiščen, čeprav je ustava iz leta 1963 zgrajena povsem določeno na marksističnem stališču, da je družbena lastnina predvsem družbenoekonomski odnos delavcev v združenem delu, ki se kaže in uresničuje v njihovi polni enakopravnosti in izpolnjevanju medsebojnih pravic in odgovornosti. V zadnjih dveh letih je bilo glede tega napisanih več del, ki so posebno v zvezi z uvajanjem kategorije minulega dela v ustavne amandmaje ponovno začele uveljaviti Marxova gledanja na družbeno lastnino in glede njenega ustavnopravnega definiranja ter odnosov, ki se v njej razvijajo, izvajati tudi potrebne teoretične konsekvence. Ker imajo vsa ta vprašanja tudi danes nezmanjšani teoretični in še večji neposreden praktični pomen v zvezi z oceno in pripravi zakonov in samoupravnih aktov, naj prav na kratko opozorimo na nekaj znanih dejstev, ki so v naši družbeni praksi na splošno sicer stalno prisotna, katera se pa tudi pri pripravljanju zakonov in samoupravnih aktov ne upoštevajo dovolj ali so celo nanje pozabljeni.

Družbena lastnina (razen naravnih bogastev in nekaterih dobrin splošnega pomena, navedenih v ustavi) nastaja in se veča v procesu proizvodnje uporabnih vrednosti v neprestanem zaporednem združevanju živega dela z minulim delom, ki poteka v tisočih vzporednih, istočasno se razvijajočih procesih, v katerih se živo delo vsakega delavca spreminja v opredmeteno delo, v minulo delo, ki predstavlja tako rezultat kot pogoj dela

delavcev v združenem delu. Dalje, delavec kot svoboden in enakopraven z drugimi delavci, dela z družbenimi sredstvi za zadovoljevanje svojih osebnih in skupnih družbenih potreb in odloča o svojem delu ter o pogojih in uspehih dela. Delavec torej ne nastopa več kot posebej delovne sile in meze, ampak kot delavec — samoupravljalca, ki je enakopraven z drugimi delavci in ki je na podlagi svojega dela, prav tako kot drugi delavci in skupaj z njimi lastnik ustvarjenega bogastva in družbene lastnine.

Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v združenem delu nastajajo že v samem procesu proizvodnje uporabnih vrednosti, torej v združevanju minulega in živega dela. Izražajo tedaj osnovni samoupravljalški proizvodni odnos, v katerem se uresničujejo in potrjujejo proizvedene in uporabne vrednosti, kot družbena lastnina samo toliko, kolikor se uresničujejo in potrjujejo odnosi enakopravnosti delavcev v izpolnjevanju medsebojnih pravic, obveznosti in odgovornosti.

Če se pri opredeljevanju karakterja družbene lastnine in položaja delavcev poudarjajo njihove pravne karakteristike brez njihove povezanosti z njihovo družbenoekonomsko vsebino in proizvodnimi odnosi v procesu proizvodnje in v celotni družbeni reprodukciji, potem nujno pride do njenih državno-lastninskih, skupinsko-lastninskih ali zasebnih deformacij in interpretacij. S tem se tudi delavec postavlja v položaj, kjer so mu potrebni številni varuhi, od državnih organov do osamosvojenih političnih centrov, raznih oblik intelektualnih elitnikov in socialnih skrbnikov.

Tako so npr. pri sprejemanju sporazumov o združevanju TOZD v delovno organizacijo ob nujni medsebojni knjigovodski razmejitvi družbenih sredstev, s katerimi upravljajo, daje težišče na razdeljevanje sredstev, kot da gre za neko vrsto idealne lastnine, ne pa za opredeljevanje pravic in obveznosti delavcev TOZD, ki se združujejo v delovno organizacijo na podlagi njihovega minulega dela, bodisi da gre za izvršene ali tekoče investicije, za tehnološki postopek, inovacije, industrijsko lastnino ipd. — v skladu s funkcijo, ki jo posamezne TOZD ali delovne enote in službe opravljajo v delovni organizaciji in v družbi kot svojo družbeno funkcijo. Če pri ugotavljanju medsebojnih pravic in odgovornosti delavcev na podlagi minulega dela ni upoštevano dejstvo, da te pravice in obveznosti nastajajo že v samem produkcijskem procesu blaga in ne šele v fazi delitve dohodka, potem lahko pride in dejansko prihaja do pačenja odnosov v družbi in napačnih predstav tudi glede medsebojnih odnosov delavcev v združenem delu. Ko se npr.

govori o upravičenosti priznavanja pravice do udeležbe v dohodku tudi na podlagi minulega dela, se pozablja, da ima ta pravica — tako kot vse spremembe v delitvah razmerij na podlagi minulega dela — svoj izvor v odpravi proizvodnega odnosa, v katerem je delavec hlapec kapitala, v odpravljanju vsake oblike kapitala — odnosa ali privatizacije družbenih sredstev, torej v spremembi proizvodnih odnosov sploh in še posebej v razširjeni reprodukciji.

Če se danes strinjamo s tem, da je treba izdelati sistem, v katerem bo osebni dohodek delavca direktno odvisen od prispevka njegovega minulega dela in celotne TOZD k povečanju skupnega družbenega dohodka in družbene produktivnosti dela, potem upravičenost take ekonomske motiviranosti izvira iz spremenjenega proizvodnega odnosa, iz spremenjenega položaja delavca kot samoupravljalca v razširjeni reprodukciji.

Prav tako je z odnosi solidarnosti, v katerih se v samoupravnem socializmu ne izražajo samo socialnopolitični motivi, ampak predvsem nov družbenoekonomski odnos. Ti odnosi bodo dobili svoje ustrezno mesto v našem družbenem razvoju samo, če jih bomo upoštevali kot bistveno in neizogibno značilnost, ki izvira iz samoupravnih proizvodnih in družbeno-ekonomskih odnosov na podlagi družbene lastnine. Ali, če temu nekoliko prilagodimo misli tovariša Kardelja: če je bil delavec v prejšnjih sistemih samo solidaren z drugimi delavci, je zdaj z drugimi delavci solidaren in obenem samo njim ekonomsko in politično odgovoren.

Za nadaljnji razvoj samoupravljanja v zvezi z nalogami, ki so prav danes pred nami, ima poseben pomen upoštevanje in konkretizacija zlasti tistih tez o družbeni lastnini, ki sta jih Marx in Engels postavljala že v Komunističnem manifestu in Marx kasneje še posebej v delu »Meščanska vojna v Franciji«, ko je analiziral izkušnje Pariške komune. Značilno je, da je teze že leta 1963 posebej obdelal tovariš Kardelj v prej omenjenem delu. To je teza, da družbena lastnina ne pomeni odpravljanja lastnine nasploh, ampak odpravljanje kapitalistične privatne lastnine: »Če se torej kapital spremeni v skupno, vsem članom družbe pripadajočo lastnino, tedaj se osebna lastnina ne spremeni v družbeno lastnino. Le družbeni značaj lastnine se spremeni. Lastnina izgubi svoj razredni značaj.« (se nadaljuje)

Položaj železarne v proizvodnji in potrošnji dodatnih materialov za varjenje jekla

Potrošnikom masovne porabe tehnike varjenja, naša železarna nudi kakovostni dodajni material, ki sodi v vrhunske evropske dosežke. Zapaženi so tudi rezultati v izmenjavi raziskovalnih uslug s podjetjem OERLIKON.

Razvoj tehnike varjenja v svetu kaže zelo močno izraženo dinamiko, v kateri se opaža relativno hiter trend proizvodnje in potrošnje dodatnega materiala za varjenje pod zaščitnimi plini. Ta pojav je predvsem razviden na področju visoko legiranih oplaščenih elektrod. Istovremno ta proces spremlja tudi določeno upadanje potrošnje dodaj-

nega materiala za ročno varjenje masovnih jekel (oplaščenih elektrod), ki je nekako v sorazmerju nasproti povečani potrošnji dodatnih materialov za pol in avtomatsko varjenje jekla.

Na območju evropske ekonomske skupnosti je bilo leta 1971 stanje v tehniki varjenja kot je razvidno iz tabele

	družbeni bruto produkt (v mlrd. DM)	potrošnja jekla (v mil. tona)	potrošnja jekla na prebivalca (kg)	potrošnja dodatnega varilnega materiala (v mil. DM)	potrošnja dod. mat. na mlrd./DM bruto produkta 4:1	potrošnja dodatnega materiala (v DM) na 000 t jekla 4:2
1	2	3	4	5	6	
1. SR Nemčija	759	36,3	585	315	415.019	8.678
2. Francija	563	21,9	427	180	319.715	8.219
3. Italija	345	17,8	325	145	420.290	8.146
4. Belgija in Luksemburg	105	4,5	448	30	285.714	6.667
5. Holandija	126	5,1	385	35	277.778	6.863
6. ZET	1.898	85,6	450	705	371.444	8.236
7. V. Britanija	465	19,8	354	190	408.602	9.596
8. Irska	1,4	0,4*	125	4,5	3.214.286	11.250
9. Danska	5,9	2,2*	445	18	3.050.847	8.182
10. Suma 7-9	538	22,4	355	212,5	394.981	9.487
11. Razširjeni ZET	2.436	108,0	425	915,5	375.821	8.477
12. ZDA	3.451	127,5	616	...	...	...
13. Japonska	786	70,0*	675	...	...	...
14. Svet		575,0*	158	...	...	...
15. Jugoslavija	46	4,1*	200	26	565.217	6.341

* Ocena

Na mednarodni razstavi tehnike varjenja v Essnu, septembra lanskega leta, je bil prikazan velik izbor ne samo dodatnih materialov, aparatov in naprav, temveč so bili predstavljeni mnogi novi postopki, ki so bili še pred nedavnimi v fazi eksperimentiranja ali celo šele kot teoretična domneva. Na primer razvito je varjenje (platiniranje) pločevine s trakov in žico; varjenje in rezanje s plazmo je preraslo v industrijsko porabo; varjenje s polnjeno žico, ki je izpopolnjeno tudi za postopek pod zaščitnimi plini oziroma pod praskom. Tudi tu je bilo opaženo hitro naraščanje tehnike polavtomatskih in avtomatskih postopkov varjenja.

Proizvodnja in potrošnja dodatnih materialov za varjenje jekla v naši državi
Razvoj domače proizvodnje sega v leto 1939, ko je jeseniška železarna pričela s proizvodnjo golih elektrod in elektrod z jedrom. To je obdobje razširitev tehnike varjenja, ki je resno izrivala spajanje kovin z kovicami in s tem v znatnem obsegu tudi plamensko varjenje. Čeprav je bilo takrat težišče na oplaščenih elektrodah, se je jeseniška železarna z določenimi razlogi opredelila za proizvodnjo elektrod z jedrom.

Pred izbruhom druge svetovne vojne, je razvila dve vrsti elektrod — Savica in Triglav — oziroma neke vrste žice za plamensko varjenje.

Po osvoboditvi se je v Železarni začel opuščati polindustrijski način proizvodnje, tako, da je bila že leta 1959 dosežena proizvodnja čez 5500 ton, oziroma zmogljivosti, ki so dovoljevale proizvodnjo 5000 ton oplaščenih in 1000 ton ostalih dodatnih materialov.

Montaža nove avtomatizirane linije leta 1966, pomeni v proizvodnji elektrod revolucionarno spremembo, ki je pogojevala znatno povečano produktivnost in solidnejši odnos do tržišča. Splošno fizično povečanje proizvodnje so nedvomno spremljali tudi dobri rezultati pri razvijanju strukture asortimenta elektrod. Tako je bilo v prvih desetih letih osvojenih pet vrst dodatnih materialov, ob koncu drugega desetletja, leta 1958 je asortiment povečan na 20 vrst, v tretjem na 62 vrst, leta 1971 pa je bilo nudeno tržišču že 71 vrst dodatnih materialov.

V asortimentski strukturi je za beležen med drugim tudi večji porast udeležbe bazičnih elektrod, kar dokazuje, da se Železarna prilagaja splošnim evropskim odnosom na tem področju (glej tabelo).

STRUKTURA ASORTIMENTA ELEKTROD V ŽELEZARNI JESENICE

obdobje	vrsta elektrod v odstotku		
	kisle	rutilne	bazične
1947-50	100		
1951-53	93		7
1955	71,9	8,6	9,5
1960	70,8	13,7	15,5
1962	33,3	35,5	31,2
1965	18,5	47,8	33,7
1968	5,9	49,0	45,1
1969	5,5	44,8	49,7
1970	3,9	41,8	54,3

Proizvodni program Železarne danes zajema dodatni material za vse prevladujoče postopke varjenja: plinsko, elektroobločno varjenje (ročno, polavtomatsko in avtomatsko varjenje).

Poleg omenjene strukture in fizičnega obsega proizvodnje oplaščenih elektrod, je Železarna razvila tudi proizvodnjo elektrodne žice za avtomatsko varjenje pod praskom. Razvoj se je gibal takole:

leto	proizv. v tonah	indeks
1960	90	100
1965	570	633
1971	834	926

V letu 1972/73 je proizvodnja dosegla potrebe domačega tržišča v celoti.

Razvoj proizvodnje praška za avtomatsko varjenje je bil ravno tako zelo intenziven:

leto	proizv. v tonah	indeks
1963	79	100
1968	599	136
1971	923	140

Proizvodnja žice za polavtomatsko varjenje pod zaščitnimi plini je od začetnih 17 ton leta 1964, dosegla leta 1971 1388 ton; tako da je v tem letu Železarna pokrivala vse realne potrebe tržišča.

V okviru omenjenih postopkov varjenja, so se pojavile razne po-

trebe in zahteve potrošnikov v pogledu ekonomičnosti dodatnih materialov, kvalitete spojev in položaja varjenja. Sposobnost za stalno razširjanje strukture asortimenta je postajala imperativ časa in stremeljenju, da se tehnika varjenja kontinuirano razvija. V tem smislu je Železarna naredila mnogo in to z zadovoljivimi rezultati.

Eden od pomembnih dejavnikov pri uspešnem razvoju je vsekakor lasten raziskovalni oddelček, ki se poleg raziskav na področju črne metalurgije, ukvarja z raziskavami novih vrst dodatnih materialov za razne specifične potrebe potrošnikov. To, da je naša železarna proizvajalec tako osnovnega kot dodatnega materiala, pomeni določeno prednost in jamstvo za potrošnika.

Na primer z lansiranjem novih kvalitet jekla, s katerimi se dosega kakovostnejša in ekonomičnejša gradnja raznih konstrukcij. Železarna istočasno razvija ustrezni dodatni material za varjenje teh jekel. S tem je potrošnikom nudena zaokrožena usluga in sigurnost v prižadevanjih, da napreduje v svoji proizvodnji (primer novih konstrukcijskih mikrolegiranih jekel).

Potrošnikom masovne uporabe tehnike varjenja, je Železarna nudila kvaliteto dodatnih materialov, ki sodijo med vrhunske dosežke v Evropi. Tak slučaj je na primer z ladjedelništvom, kjer ima Železarna primat v oskrbovanju te zelo razvite gospodarske grupacije, ki ima v svoji tržni orientaciji težišče k inozemskemu tržišču (okrog 95 %). Za ostale potrošniške grupacije, kot npr.: industrija železniških vozil, jeklenih konstrukcij, lahka in težka kovinsko predelovalna industrija itd., je Železarna prav tako razvila kvalitetni dodatni material za najpomembnejše elemente. To je med drugim potrjeno tudi s tem, da so večino teh proizvodov atestirala (priznala) tuja klasifikacijska društva.

NEKATERI VIDIKI S PODROČJA MARKETINGA

Na področju marketinga vsekakor prevladujeta dva sektorja raziskav — raziskava tržišča dodatnih materialov in distribucijskih kanalov. Sedanje stanje na tržišču dodatnih materialov karakterizira skoraj popolno ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem, z izjemno specialnih materialov namenjenih za varjenje specialnih, predvsem nerjavnih jekel. Analiza nam kaže skoraj stalno gibanje proizvodnje nad potrošnjo, medtem ko uvoz stagnira v nihanjem, ki odraža spremembe v sicer dinamični rasti potrošnje.

Raziskava razvojnega tržišča dodatnih materialov za varjenje, ima nekatere podobnosti z raziskavami tržišča proizvodov črne metalurgije. V obeh primerih je nujno ugotoviti opredelitev tipa gospodarstva kot izhodiščne točke za nadaljno raziskavo.

Do leta 1958 je prevladalo splošno mišljenje, da je potrošnja dodatnega materiala v korelaciji s potrošnjo surovega jekla in kasneje s potrošnjo valjanih proizvodov. Ameriški strokovnjak W. Gerritsen je na preprosti način dokazal, da je navedena metodologija zgrešena, namreč enostavno primerjanje porabe jekla in dodatnih materialov. To je naredil na primeru trinajstih držav, ki so na različnih stopnjah gospodarskega razvoja. Med drugim je ugotovil, da so ZDA z 2,9 kilograma na tono jekla na 11. mestu, pred Francijo z 2,4 in Anglijo z 2,3 kg/t jekla. V tej razvrstitveni primerjavi zavzema prvo mesto Norveška s 7,2 kilograma in za njo Jugoslavija s 4,8 kilograma dodatnega materiala na tono jekla.

Po mnenju japonskega strokovnjaka H. Sekichiu, je potrošnja dodatnega materiala v korelaciji s potrošnjo surovega jekla navadnih kvalitet (Common Steel). Z uporabo tega metodološkega pristopa je avtor leta 1961 prišel do zaključka, da bi Japonska imela leta 1971 porabo 48 milij. ton surovega jekla, od tega 34,7 milij. ton navadnih kvalitet. Uporaba enega odstotka porabe dodatnih materialov na količino navadnih jekel, bi pomenila v tem letu porabo 374.000 ton dodatnih materialov. Ta metodološki pristop je preverjen v naši železarni z vzporednim informacijami iz The Japan Welding News, oktobra 1972. Ugotovljeno je bilo, da je Japonska v letu 1971 porabila 382.165 ton dodatnega materiala pri istočasnih porabi surovega jekla v višini okrog 70 milij. ton. To dokazuje, da navedeni metodološki pristop ni zadovoljiv.

Za raziskavo tržišča je jeseniška železarna uporabila metodo po-

kateri bi se perspektiva porabe ugotovila na osnovi planiranega razvoja velikih potrošniških grupacij v odnosu na jeklene proizvode in ekstremiteta v pogledu porabe dodatnih materialov (ladjedelnštvo kot velik primer velikega porabnika jekla in dodatnih materialov in industrija motornih vozil, potniških in komercialnih — kot veliki porabnik jekla, ali manjši na odnosu na dodatni material). Po izključitvi teh ekstremnih grupacij, so preostale količine jekla in dodatnega materiala dale izenačeno sliko za iste države, ki jih je analiziral W. Gerritsen.

Takrat narejena analiza tržišča je predvidevala porabo dodatnih materialov za leto 1970 v višini 21.794 ton, medtem ko je bilo resnično porabljenih 22.577 ton ali samo za okrog 3,6 % več, kar se lahko vzame kot zelo zadovoljujoča ugotovitev. Ta poskus zahteva ustrezno poglobljanje in preverjanje, posebno kadar se postavlja problem odrejanja osnovne strukture v pogledu na namene (za ročno, polavtomatsko in avtomatsko varjenje). To področje je ozko povezano s razvojem tehnike varjenja. Informacija, ki jo je dal prof. dr. H. Wagner, ki izraža stanje tehnike varjenja v ZR Nemčiji, odkriva predvsem določeno zakonitost med razvojem posameznih grupacij porabnikov jekla in same tehnike varjenja. Poleg prikaza uporabe postopkov za varjenje, ta informacija daje tudi podobo o stopnji mehanizacije procesa kot zbirnega rezultata uporabe tehnike varjenja. Tako gibanja tehnike varjenja v posameznih pomembnejših grupacijah dajejo globalno sliko za vso ZR Nemčijo.

Procentualna udeležba težine žice v skupni teži dodatnega materiala znaša leta 1972 39,4 nasproti 36,1 v letu 1971. Ravno tako je povečana udeležba žice v čistem varu na 50,7 v odnosu na 47,6 v letu 1971.

Izkušnje ZR Nemčije bodo lahko koristno služile v raziskavi domačega tržišča dodatnih materialov, seveda ob upoštevanju določenih specifičnosti.

Po dosedanjih rezultatih raziskav v naši državi, bi bila struktura porabe dodatnih materialov naslednja (leta 1975):

	v 000 t	v %
oplaščene elektrode	23,8	72
žica za pol in avt. varj.	4,9	21
ostali	1,62	7
skupaj	30,32	100

Spreminjanje v strukturi in tehniki varjenja:

	oplaščene elektrode %	žica za avt. in polavt. varj. %	1967	1975	1967	1975
SFRJ	83	72	9,6	21		
SSSR	69	48	23,5	33		
ZDA	61	40	21,2	30		

Ti prikazi samo potrjujejo že preje opaženo tendenco preusmerjanja tehnike varjenja na polavtomatske in avtomatske procese, čeprav ima ta preusmeritev svoje meje. V tem procesu je značilna sama hitrost preusmerjanja. Za to je dokaz ZR Nemčija za čas od leta 1960 do 1972 na področju nacionalne potrošnje žice za varjenje pod zaščitnimi plini.

Na osnovi takih in drugih rezultatov raziskav, se Železarna opredeljuje za perspektivni razvojni program, ki v največji meri upošteva strukturalne spremembe in odvisnost od uporabe tehnike varjenja. Pri tem se še vedno čuti pomanjkljivost dolgoročnega načrtovanja kot čvrste obveze, posebno za grupacije, ki so nosilke porabe dodatnih materialov. Orientacija na sedanje odnose ne bi bila opravičena, čeprav obstoji zelo visoka stopnja korelacije med porabo dodatnih materialov in proizvodnjo črne metalurgije v ladjedelništvu in kovinsko predelovalni industriji v obdobju desetih let.

Če bi se bistveno menjal tip predelave jekla, potem bi se tudi sama struktura dodatnih materialov menjala, če izhajamo iz dejstev, ki jih je odkril dr. prof. Wagner. Zato tudi obstojijo težnje sodelovanja med Železarno in omenjenimi grupacijami porabnikov, še predvsem z ladjedelništvom.

Drugo pomembno vprašanje v okviru marketinga, je vsekakor organizacija distribucije. Ta problem ni samo naš jugoslovanski, temveč tudi proizvajalcev na zahodu. Pri začetnem procesu integracije v evropskem skupnem tržišču, poleg reševanja problemov masovne proizvodnje, boljše izkoriščanja surovin, delitve dela, izbire lokacije za nove tovarne in načela mnogostranskosti, se na področju marketinga predvi-

deva realizacija novih distributivnih metod.

Sedanji promet dodatnih materialov se v Železarni odvija izključno preko grosistične mreže, s čimer se porabnikom na eni strani omogoča neposredni izbor materiala ne glede na količine, medtem ko na drugi strani tak sistem prekinja prepotrebni kontakt s kupcem in tržiščem. Ni tiste prepotrebne zveze s potrošniki, prek katerih se pravočasno spoznavajo spremembe, ki imajo odločilen pomen za proizvodno orientacijo in tekoče korekture. Namreč dodatni material nima posebnega mesta v stroških porabnikov, medtem ko ima izredno veliko vlogo v procesu proizvodnje in zaradi tega prevladuje interes porabnikov, da ta material dobijo s potrebnimi varilnimi parametri pravočasno in brez zastojev. Vprašanje je, ali obstoji objektivni in stalen interes grosistov kot posrednikov, da zadovoljijo tem zahtevam poleg opravljanja nujnih del v pogledu analize in raziskovanja tržišča.

Občasno obiskovanje strokovnjakov zaradi preverjanja kako se obnesejo materiali in zaradi demonstracije novih, še vedno niso zadostni za popolnejše obvladanje tržne problematike. Po tem načrtu se razvija posebna aktivnost v Železarni, pri čemer se koristijo izkušnje razvitejših evropskih proizvajalcev.

V zadnjem času je pristopilo k proizvodni tehnični sodelovanju z znanim švicarskim podjetjem OERLIKON. Namen tega sodelovanja je predvsem nadaljevanje politike permanentnega nadaljevanja razvoja asortimentske strukture dodatnih materialov, predvsem na področju specialnih vrst, ki so se do sedaj uvažale (za nerjavna jekla). Razen tega je za to sodelovanje značilna odredena delitev dela tako v pogledu finalnih proizvodov kot na področju znanstveno raziskovalnega dela. To je med drugim tudi imperativ današnjega časa v katerem se umikajo nacionalne in mednarodne pregrade.

Djordje Tautović

Družbeni plan TOZD Vzdrževanje, energija in transport ter...

(Nadaljevanje z 2. strani)

Hladna valjarna

Planirana proizvodnja je na nivou dosežene v letu 1973. Bistveno manjša pa je predvidena količina prodaje. V tem letu prične hladna valjarna izdelovati HVT za proizvodnjo tankostenskih HOP.

Jeklovlek

Enako kot v hladni valjarni, tudi v tem obratu planirana količina ne presega dosežene v letu 1973. Proizvodnja odnosno količina zavisi od povprečne dimenzije, velikosti naročil in preskrbe z vložkom. Predvidamo, da bistveno boljših pogojev v tem letu ne bomo dosegli, zato je planirana količina enaka lanskeletni proizvodnji.

Obrat vratnih podbojev

Planirana količina vratnih podbojev je vključena v obratu profilarna. Začetek proizvodnje predvidamo v avgustu, vzorčna proizvodnja pa bo pričela v najkrajšem času.

Razen navedenih ukrepov za doseganje planirane proizvodnje pa moramo poudariti za vse obrate potrebno prizadevanje in pripravljenost za doseganje postavljenih ciljev. Rast proizvodnje in doseženi rezultati v letu 1973 so jamstvo, da bodo vsi zaposleni tudi v letu 1974 s požrtvovalnim delom dosegli planirano proizvodnjo. Enako kot v letu 1973 bomo tudi v tem letu težave pri proizvodnji in kasnitve pri investicijah morali nadoknaditi z dodatnim delom ob prostih dnevih. Leto 1973 pa dokazuje, da pripravljenosti za to ne manjka.

Franc Vičar, dipl. inž.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Cena Ambrožič enaindevetdesetletnik

Cena Ambrožič, ki je delal v naši železarni polnih 48 let, se je že v mladih letih vključil v pevski zbor in kmalu postal pevovodja ter v obdobju petdesetih let vodil osem pevskih zborov. Ta mož, ki je bil zaradi napredne usmerjenosti v stari Jugoslaviji preganjan in tudi zaprt in ki je za zasluge na glasbenem področju prejel zlato Gallusovo značko z lovorjnim vencem, je praznoval v torek, 22. januarja, svoj enaindevetdeseti rojstni dan.

Jeklarjem, ki so mu ob visokem jubileju zapeli podoknico, je Cena Ambrožič dejal: »Pravijo, da sem star, toda starega se še ne počutim, čeprav sem že 37 let upokojenec. Še vedno pešam brez palice, še vedno ne nosim očal, še vedno pišem note in se ukvarjam s petjem, še vedno si ogledam vsako hokejsko tekmo, še vedno obiskujem gledališke predstave in koncerte in še vedno sem rad dobre volje. V življenju sem bil najbolj srečen, kadar mi je koncert dobro uspel. Boli me, ker se mladina ne vključuje v pevske zборе in ker jeseniško občinstvo za koncerte nima takega zanimanja, kot ga je imelo nekoč. Jeklarju, katerega častni član sem, želim pomladitve in še veliko uspehov. Sebi pa zdravje, da bi pri enakem razpoloženju in zdravju praznoval tudi svoj stoti rojstni dan.«

Cenu Ambrožiču, ki pravi, da ga skozi vse življenje pesem in dobra volja pomlajujeta, 91-letniku, ki je dejal, da se je na silvestrovanju upokojencev, kjer je nastopil kot humorist Smolar, počutil kot mlad med starimi, želi poleg svojcev, prijateljev, Jeklarjev in drugih tudi naše uredništvo SE VRSTO ZDRAVIH IN KREPKIH LET.

Srečanje z zamejskimi Slovenci v Žabnici

V nedeljo, 20. januarja sta ženski pevski zbor Jesenice in oktet žirovniške Svobode priredila v Žabnici pri Trbižu koncert narodnih in umetnih pesmi. Koncert je organizirala komisija za zamejstvo pri temeljni kulturni skupnosti Jesenice. Številni poslušalci iz Žabnice, Ukev in drugih vasi so z navdušenjem pozdravili nastopajoče pevke in pevce. Pozdravili so jih tudi pevci mešanega zbora Višarski zvon s Prešernovo Zdravljico. Ženski pevski zbor je pod vodstvom prof. Milka Škoberneta zapel deset pesmi, Marjan Jemc pa je predstavil oktet žirovniške Svobode s programom, ki je vseboval največ narodnih pesmi.

Po koncertu so se srečali pevci iz Jesenic in Žirovnice z člani mešanega zbora Višarski zvon, ki deluje na tem področju. Skupaj so zapeli nekaj pesmi, na kar je predsednik komisije za zamejstvo tov. Kikelj povabil pevski zbor Višarski zvon, da v marcu ali aprilu ponovno priredi

koncert na Jesenicah. Zamejski Slovenci želijo v svojem kraju še več takšnih koncertov, vendar pa bodo morali biti programi v večji meri prilagojeni njihovim željam. Sicer je ženski zbor svoj program izvedel zelo kvalitetno, vendar bo treba v bodoče za Slovence onkraj meje v program vključiti več narodnih pesmi.

Ponovno rojstvo kluba jeseniških študentov

Klub jeseniških študentov spet živi! Skupini entuziastov je v petek, 18. januarja, uspelo izvesti skupščino jeseniških študentov in ustanoviti 30. klub študentov v Sloveniji. Že tri dni za tem je novo izvoljeni izvršni odbor že natančno določil program dela kluba za en mesec naprej. Akcije izvršnega odbora pa ne bodo smele ostati brez odziva med študenti tega območja. Študentje bodo morali sodelovati pri nadaljnjem pripravljanju in izvajanju programa kluba.

Organizacija bo poleg pomoči študentom pri prilagajanju na novo okolje (Ljubljana), omogočila tudi cenejšo rekreacijo (smučanje). Poleg tega pa bo še stalna zveza med študenti in družbenopolitičnim življenjem v občini (sodelovanje pri

Prve žrtve prostovoljcev za severne meje pri Področici

Desetega januarja leta 1919, pred 55 leti, je padel pri Področici onstran karavanskega predora, poročnik Janko Vilman doma z Jesenic. Bil je eden od tistih pogumnih naših mladih ljudi, ki so bili pripravljeni, da se po razsulu stare avstroogrške monarhije, borijo za naše severne meje in za pravice ter svobodo našega slovenskega naroda na Koroškem.

Takoj po vrnitvi domov se je zavedel dolžnosti do komaj rojene Jugoslavije in ni pomišljal žrtvovati vse in tudi življenje za svobodo svojega naroda. Bil je hraber borec in svoje življenje je izgubil ob napadu sovražnega topništva na naše položaje pri Področici. Njegov oče je dal sinu v spomin sezidati kapelico onstran Hermanovega mosta, ne daleč od rojstne hiše.

Le dva dni za tem, to je 12. januarja 1919, so bile zopet težke borbe s sovražnikom na tem področju in ta dan je padlo devet ali celo 15 naših prostovoljcev. Med njimi so bili tudi štirje Srbi, ki so se priključili prostovoljcem v Področici, ko so se vračali iz Avstrije ob koncu prve svetovne vojne, kjer so bili kot vojni ujetniki. Ranjenih je bilo okoli 40 prostovoljcev. Janko Vilman in padli Srbi so bili pripeljani kmalu za tem na Jesenice, kjer so bili pokopani.

Pavel Poljanec z Zgornje Kokrice pri Kranju, mi je pred časom pisal

o tem in pravil takole: »Bil sem zraven, ko so padli 12. januarja 1919 pri Področici in sicer: Ivan Žen z Zalega Loga nad Skofjo Loko, Savič Dragoljub, Sava Stanojevič in Dimitrije Petrovič, zadnji trije so se nam pridružili, ko so se vračali iz vojnega ujetništva v Avstriji. Spominjam se tudi Šmida z Dovjega in Pavla Stroja iz Begunj. Jaz sem prišel na Koroško že 9. decembra 1918 in sem se udeležil raznih bojev v okolici Področice vse do 4. maja 1919, ko smo se zaradi velike premoči sovražnika morali umakniti skozi karavanski predor. Komandant je bil kapetan Martinčič, ki nas je iz Jesenic odpeljal čez Ljubelj zopet na Koroško.«

Motel Alpina v Kranjski gori, ki stoji na Podlesu, tik poleg povečanih smučišč, ima 220 ležišč. V njem je tudi pokrit bazen in drugi prostori za zabavo gostov.

Stanovanjsko vprašanje borcev NOV v glavnem rešeno

Na zadnji seji komisije za zadeve borcev NOV pri občinskem odboru ZZZB NOV Jesenice, so ugotovili, da je upravni odbor sklada za reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOV pravilno in uspešno deloval.

Od ustanovitve leta 1969, do zaključno leta 1973, ko se je v glavnem spojil s solidarnostnim skladom, se je v skladu zbralo 7,52 milijonov dinarjev. Od tega je bilo namenjenih 3,07 milijonov dinarjev za 22 družbenih stanovanj, 740 tisoč dinarjev za pet posteljnih enot v novem traktu, ki se gradi ob domu ostarelih Franca Berglja in 3,71 milijonov dinarjev za adaptacije ter graditve zasebnih hiš borcev NOV.

Ob koncu 1973. leta je ta sklad ugasnil, bo pa v okviru solidarnostnega sklada še deloval in upravljal s sredstvi, ki se bodo stekla od anuitet posojenih sredstev, kar pomeni, da bo razpolagal s približno do 200 tisoč dinarji letno. Na seji komisije

je bilo tudi rečeno, da so stanovanjski problemi borcev NOV v glavnem rešeni, še preostali pereči problemi pa se bodo reševali v okviru solidarnostnega sklada in sredstev, ki se bodo dotekla ob vračanju posojil ugaslega sklada za borce NOV.

Komisija za zadeve borcev je na tej seji obravnavala tudi delo sklada za zadeve borcev pri skupščini občine Jesenice. Med drugim so ugotovili, da bo potrebno pripraviti osnutek novega odloka, ki bo reguliral višino priznavaln in enkratnih podpor v bodoče.

Komisija za priznanje delovne dobe za sodelovanje v NOV je rešila vse vloge. Odprto je predvsem le še vprašanje kmetov, ki doslej v zvezi s tem niso vložili ustreznih zahtevkov. Za reševanje teh primerov je še čas, prosilci pa morajo predložiti ustrezna potrdila oziroma navesti priče, ki bodo lahko potrdile njihovo sodelovanje v NOV. B.

Foto klub pred občnim zborom

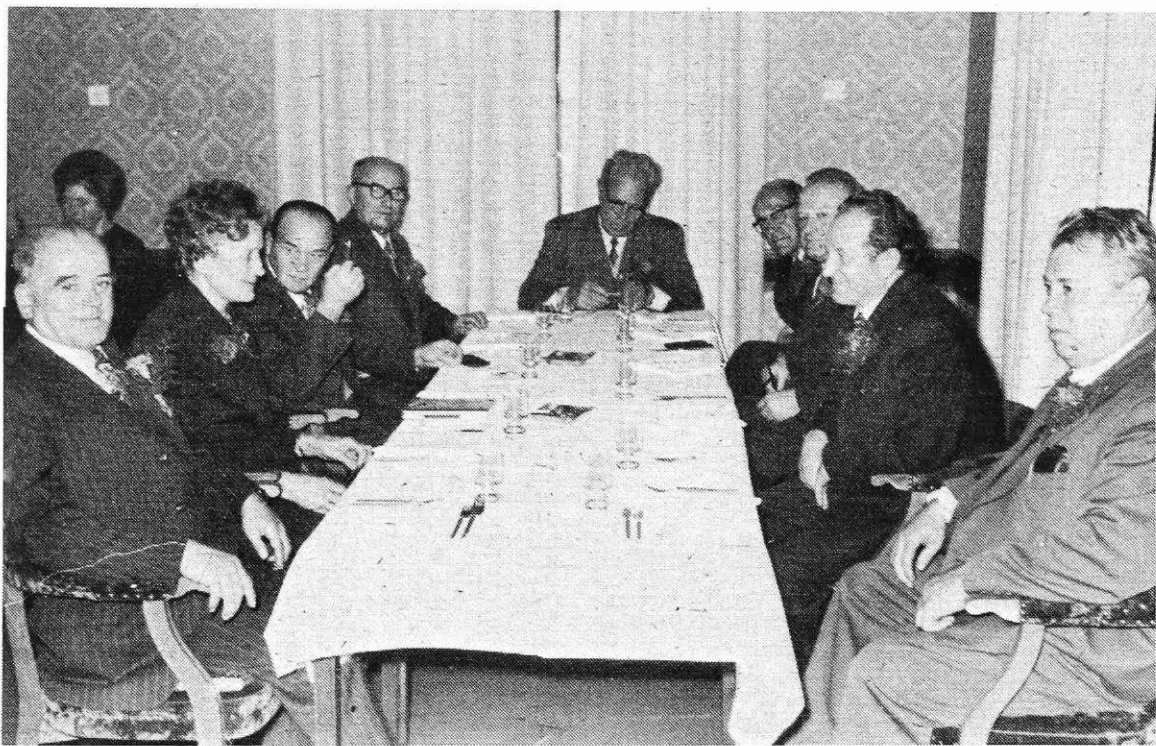
V ponedeljek, 21. januarja, je bila seja upravnega odbora foto kluba A. Prešern ponovno v prostorih kluba. Vse doslej smo se člani UO, zaradi slabega in neogrevanega klubskega prostora, sestajali v lovski sobi v hotelu Korotan. Na predzadnji seji pa smo ugotovili, da nas tako sestajanje vse preveč odtuja od tekočih problemov. Tako smo se na zadnji seji pred občnim zborom zopet sestali v svojih prostorih na Prešernovi cesti. Čeprav smo prišli v mrzel in vlažen prostor, je bilo vdušje na tej seji takšno kot še nikoli doslej. Poleg priprav na občni zbor smo načeli še nekaj najbolj perečih vprašanj, ki nas tarejo zadnja leta in sicer: kako pridobiti nove člane in kako poživiti delo v klubu.

Ugotovili smo, da nas je vsako leto manj. Mlajših članov praktično sploh nimamo, zato je nujno, da

končno nekaj ukrenemo. Neodložljiva naloga je tudi poživitev dela v klubu, da obdržimo vsaj še te člane, ki jih imamo. Poleg tega moramo ustvariti tako vdušje v klubu, ki nas bo vse bolj združevalo in nam vzbudilo potrebo po čimtesnejšem sodelovanju in da nam bo zahajanje v klub postala vse močnejša navada in potreba. S tem pa upamo, da bomo pridobili tudi ostale ljubitelje fotografije.

V petek, 1. februarja, ob 17. uri bomo imeli občni zbor v prostorih Kazine. Obrabamo se na vse vas, ki ste kdajkoli sodelovali z našim klubom, kakor tudi na vse ostale, ki se ukvarjate s fotografijo, da se nam pridružite, kajti obstoj našega kluba ni zgolj naša skrb, ampak skrb vseh nas.

Vabimo vas k sodelovanju.

Sprvega povojnega srečanja upokojencev skupnih služb

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJ

Kanadski oljni pesek nov vir energije

Poleg oljnih škrlavcev, katerih velika nahajališča imajo ZDA, pride v poštev kot nadomestilo za nafto na severnoameriški celini pri prihodnjih desetletjih tudi oljni pesek v Kanadi.

Kanadske rezerve oljnega peska so ob reki Atholasci v provinci Alberta 450 kilometrov severno od glavnega mesta te province Edmontona. Različno debele sloje rjavo črnega oljnega peska, pokriva osem do šestdeset metrov debel sloj peskastega drugega materiala. Zato je možno izkoriščanje v dnevnem kopu.

Kot osnovno oljno substanco vsebuje ta pesek katran, ki redko preseže 18 odstotkov. Spodnja meja za še ekonomsko predelavo je osem odstotkov.

V oljnem pesku province Alberta je vezano okoli 90 milijard ton nafte. Od tega je možno slabo polovico izkoriščati in sicer približno eno tretjino na lažji rudarski način in ostanek s težjim postopkom »na samem mestu«.

Poleg Kanade ima velika nahajališča oljnega peska tudi Venezuela. To so verjetno še večja kot kanadska.

Prvi so tehnično uporabljali oljni pesek Indijanci, ki so ga uporabljali kot smolo pri izdelavi njihovih kanujev. Po prvi svetovni vojni so ga rabili kot sredstvo za proizvodnjo strešne lepene in asfalta pri asfaltiranju cest. V manjših količinah in brez ekonomskega uspeha so med drugo svetovno vojno proizvajali iz oljnega peska tudi bencin.

Šele po letu 1950 je ponovno naraslo zanimanje za oljni pesek v Alberti. Ugotovili so, da je ekonomsko upravičena predelava v velikem obsegu tehnično možna. Ustanovljena je bila družba za izkoriščanje te surovine. Leta 1967 so pričeli s proizvodnjo in dosegli količino 45.000 sodčkov (sodček je 159 litrov) na dan. Da je dosegla to proizvodnjo, je morala družba investirati 235 milijonov dolarjev. V letu 1971 so povečali dnevno proizvodnjo na 51.000 sodčkov in v letu 1972 na 54.000 sodčkov.

Zaenkrat uporabljajo za predelavo oljnega peska rudarski postopek. Ta zahteva velike rudarske stroje za odkrivanje slojev oljnega peska, za kopanje in nakladanje na transporterje. Sama predelava nakopanega oljnega peska je precej zamotana in so potrebne obsežne naprave ter veliko vode.

V bližnji prihodnosti bosta pričela predelovati oljni pesek še naftna družba Shell Canada in Syncruda (konzorcij več družb, ki se ukvarja z energijo). Družba Shell računa, da bo pričela graditi potrebne naprave leta 1976 in proizvajati v letu 1980. Syncruda predvideva pričetek proizvodnje v letu 1977. Pri investiranju v naprave bo sodelovala tudi vlada province Alberta.

Brez dvoma pomenijo tudi napor za izkoriščanje oljnega peska, določen doprinos k ublažitvi vedno bolj grozeče energetske krize. Današnji rezultati so sicer še bolj skromni. Vendar v prihodnjih deset ali tudi več letih lahko računamo, da bo tehnologija vedno bolj izpopolnjena in s tem tudi ekonomičnejša. Istočasno pa bodo zaloge nafte vedno manjše. Zato ima oljni pesek skupaj z oljnimi škrlavci kot dopolnilni, pomembno vrednost v prizadevanju za ublažitev energetske krize. Danes še majhno, v prihodnosti pa najbrž iz leta v leto večjo.

K.

Zagledala sta Tončija, ki je z zbrojevko, pripravljeno na strel, stal na robu meje. »Samo grgranje sem slišal, nič videl. Kaj ste pa imeli? je užaljen spraševal Tonči.

»Le spusti se z meje in boš videl,« mu je že vesel, ker se je vse skupaj tako srečno razpletlo, zaklical Darko. Orožja mu še ni kazal.

Tonči je skočil z meje na cesto. Hotel je ubiti Romana. Ko pa je zagledal, da ima zbrojevko, tri puške na rami, ga je začuden vprašal: »Odkod pa imaš to?«

»Pobrala sva raztrgancem. Pošiljaš po naju, ko bi lahko sam pobral to orožje,« se je hahljal Darko. Pokazal je Tončiju brzostrelko, na rami je imel pet pušk: »Ti pa res ne trpiš ljudi, ki so veseli.«

»Zginita! Poberita se v gostilno, k babam,« je bental Tonči in se pogladil na mejo.

»Če spet pridejo, kar pošlji po naju,« se je zakrohotal Darko. Slišal je Tončijevo preklinjanje, a ga ta hip ni ne zaskrbelo, ne onevoljilo. Čudnemu, srečnemu občutku, da je preživel smrt, se je pridružilo še veselje nad zaplenjenim orožjem.

Kako bahavo sta z Romanom vstopila v gostilno. Nič nista rekla, le čakala sta, da ju bodo zagledali. Sprva sta se srečevala le s pogledi, počasi pa so partizani le opazili, koliko orožja imata. Svali so drug drugega, dokler niso vsi obstali in ju gledali.

»Pobrala sva tole, preoblečenim gestapovcem, ki so hoteli v gostilno,« je s hlinjeno skromnostjo povedal Roman.

Obkolili so ju, jemali v roke puške, zbrojevko in brzostrelko. Skopo sta jim povedala, kako je bilo. Niso verjeli! Se le ko sta jim dopovedovala, da so slišali vsega dva-rafala, ki ju je spustil Tonči, da nihče ni ranjen, imajo pa orožje, so začeli priključevati. Iz razočaranih obrazov je Darko zaslišal, kako je vsem nenadno žal, da niso bili poleg. Tako zlahka, dva, pa sta razorožila deset gestapovcev in njihovih pomagačev.

Darko je postajal vse bolj prepričan, da z nobenim drugim borcem tega ne bi zmogla. Z Romanom, ki je v hipu doumel položaj, takoj začel razoroževati, ni se zmedel niti tedaj, ko je bil že napol zadavljen, edino z njim sta to mogla. Delovala sta kot neke vrste siamska dvojčka. Nista bila zvezana, le v hipu sta razumela drug drugega; tako skladno sta delovala, kot bi bila povezana z nevidnimi nitmi, ki bi usmerjale njune gibe.

Korošice, ki so šele po razlagi doumele, kaj se je zgodilo, so začele navdušeno vriskati. Z Romanom tudi zdaj nista oklevala. Pobrala sta jo iz gostilne vsak s svojim dekletom. Težje sta se vrnila. Ni bilo lepo, zaradi tovarišev. Ampak čisti, navdušujoči pogledi, kjer ni bilo očitkov, so ju pomirili. Ne, v ljubezni Korošci niso bili zavistni. Jemali so jo naravno kot življenje.

Naslednje dni sta morala še velikokrat nadrobno pripovedovati, kako je bilo z raztrganci. Pa kaj, ko je bilo tako kratko, preprosto. Le uspeh je bil presenetljiv.

To kratko, divje trgiranje orožja pa je imelo še eno dobro stran. Očitki, zakaj se opira na Romana, so utihnili. Ne Robi ne Marjanček nista odkrito priznala, kako prav in hrabro je ravnal Roman. Tega še nista zmogla. Le zabavljala nista več. Tonči pa je bil že tako škrt z besedami, da je vse, kar je bilo v zvezi z Romanom, premolknil.

Tonči, vodnik tretjega voda, je s posmehom gledal urvenje okrog čete. Res jih je prišel obiskat komandant četrte cone, Dolenc, zraven še Jelko, ki je bil pomočnik komisarja. To je bila funkcija, ki je Tonči ni prav dobro razumel. Da ima cona komandanta, v redu. Nekdo mora poveljevati štajerskim partizanom; pomočnik komisarja, kaj pa naj ta počne, pri najboljši volji ni vedel.

Sploh pa je bilo veliko stvari narobe. Prvih dvanajst partizanov, ki so prišli v ta predel Koroške, naj bi bili — četa. Za Vilča, ki je hotel

ostati še namestnik komandanta, je bil to pravzaprav bataljon, ki mu manjkajo le še borci. Zdjaj ni nikogar več potreboval. Neke noči je padel v čudno zasedo; niso odkrili kdo bi ga napadel, bil pa je mrtev. No, pomladi, pred napadom na Mežico, so tudi rekli, da imajo bataljon. Postavili so komandanta, ki pa je že v prvem boju nesrečno izkrmel. Potem so jim vzeli polovico borcev in jim rekli, da so do nadaljnjega četa. Ko je prišla v deželo prava pomlad, ga je Darko prisilil, da je prevzel vod, niti deset partizanov ni bilo, zdaj pa jih je imel skoraj štirideset. Več kot jih je bilo tisti kratki čas v bataljonu, v četi. In kar je bilo še najbolj res, tudi teh štirideset borcev mu je bilo odveč. Najraje bi imel zbrojevko, tri, štiri drzne, dobro oborožene fante in pobijal bi Nemce, kjer bi pač naneslo. Vojne bo po njegovem konec takrat, ko bo pobitih dovolj Nemcev!

Zagledal je Darka, ko je razburjen privihral skozi vrata, se nekaj domislil in se spet vrnil v hišo. Ko se je znova prikazal, je bil v obraz rdeč, kot bi ga kaka stvar hudo jezila ali skrbela.

Komandanta cone Dolenc, ki se je z Jelkom prismejal na prag, je rad gledal. Marjanček, ki se ni hvalil, kako velika prijatelja sta z Dolencem, je o njem kot komandantu govoril spoštljivo. Posebej o boju pri Apačah, ko so bili že povsem izgubljeni, raztepeni kot kokoši, a jih je Dolenc le zbral in nagovoril na juriš. Tega Marjanček ni mogel pozabiti. In tudi Tonči ne. Če nekdo, ko jo že pol ure cedi pred Nemci, nadomda reče, »zdaj je pa dovolj!« in začne prav te Nemce poditi nazaj ter jih s temi razpršenimi partizani celo osem pobije, če nekdo to napravi, potem je dober komandant. Pri Dolencu mu je bil všeč še njegov obraz. Res si nista bila podobna. Dolencovo lice je bilo suhljato, razpotegnjeno, oči nekam žalostno zamišljene, prav nič vojaške, a vseeno je bil vojak in pol.

»Kako veš?« Grebenc sprva onemi, potem pa spet ostro in preiskujoče meri Žefa.

»Ja, železničar Burjevec. On mi je pokazal pot ob prihodu v Ljubljano in me celo vabil, naj ga obiščem. Ja, oba z gospo sta me vabila.«

»No, če je tako,« se oddahne Grebenc, ki je bil te trenutke videti čudno zaskrbljen. »Potem te bo gospodinja zares vesela, fant! Pri Burjevčevih sem namreč na hrani. No, potem pa kar pogumno naprej!« odpre vrata in pozdravi: »Dober dan, gospodinja! Gosta sem pripeljal.«

»Dober dan,« pozdravi tudi Žef, gospodinja pa ga motri, kakor da ga ne pozna.

»Ga ne poznate?« postaja Grebenc zopet zaskrbljen. »Tvoji znanci, so tudi naši znanci,« pravi Burjevčeva.

»Toda fant trdi, da je bil že tu.«

»Hm,« ga motri Burjevčeva, pa se ne more spomniti.

Tudi Žef je ves zbežan in strmi predse kakor osramočen, saj ga Grebenc zdaj meri s čudnim neprijaznim pogledom.

»No, pa si rekel, da si že bil tu?«

Grebenc glas je tak, da Žef ne more do besede.

»Trdil si, da sta te Burjevčeva celo vabila?«

Žefu je mučno.

»Torej me ne poznate več?« izjeclja.

Burjevčeva pa ga gleda, kakor da ga ne pozna ali pa se ne more spomniti.

»Z gospodom sem prišel, ko sem pobegnil s Primorske.«

»Jaaa,« se razpotegne Burjevkin glas. »Pa menda nisi ... nisi tisti ... tisti tigrovec ...«

Žefovo mučno zbežanost raztopi nasmeh, ki zaigra na njegovih ustnicah.

»Ja, jaz sem.«

»Ja, tigrovec Žef,« ga Burjevčeva prepozna in se nasmehne, potem pa se takoj zresni. »Kakšen pa si? Si bolan? Saj si kakor smrt ... Saj te ni mogoče več takoj prepoznati.«

»Lačen je, prestrašen,« pripoveduje Grebenc namesto Žefa vse, kar mu je Žef pripovedoval.

»Torej tak je bogati skopuh? Tako te izrablja?« govori Burjevčeva z glasom, obsojajočim gospoda Aleša.

89

Miha Klinar

TIGROVEC ŽEF

»Ja, kaj pa morem. Potrpeti moram. Ko se bom izučil, bo bolje,« odgovarja Žef.

»Če boš moral takole živeti, boš prej umrl, kakor se izučil.«

»No, no, ne bo tako hudo,« se Žef ne strinja. Se bo že kako pretolkel, saj bo od pojutrišnjem dobival sleherni mesec celih sto dinarjev vajeniške nagrade. Potem bo stradež manjši, živetarjenje bo znosnejše.

Toda živetarjenje še ni življenje!

»Delavec se ne sme zadovoljiti z živetarjenjem, drugače bo živetaril vse življenje. Živetariti se še ne pravi živeti,« obide Žefa misel, ki je ne izreče, ker o tem, da so danes ljudje spravljivi že z navadnim in bednim živetarjenjem, z nekakšno sveto jezo v glasu govori Grebenc, namesto da bi se živetarjenju postavili po robu. »Le kako?« vprašuje Žef.

»S pogumom! V ljudeh je treba prebuditi voljo do poguma in vero, da stvari, kakršne so, niso večne in da se jih s človekovo voljo in bojem da spremeniti,« pravi Grebenc, Burjevčeva pa mu pritruje, čeprav pravi, da je v današnjih časih pogumnih malo. »Malo,« priznava Grebenc. »Tudi v Rusiji jih je bilo nekoč malo, pa so pred enajstimi leti prav ti dvignili v milijonih pogum, da so vrgli s prestola carja, zemljiško gospodo in druge pijavke, ki pijejo delovnim ljudem kri.«

Žef posluša, zraven pa je krompirjev golaž in kruh, ki mu ga je odrezala Burjevčeva skoro za hlebec, kakršne prodaja ona ženska v leseni prodajalni blizu tovarne.

Le kako ji bo povrnil? Danes ga prijazna žena že drugič gosti, le da ji je tokrat še mnogo bolj hvaležen kakor prvič, ko ga je njen mož pripeljal sem, pomislil Žef na Burjevca, na železničarja, na katerega je po naključju naletel in ki mu je potem pokazal pot do strica, o katerem je takrat mislil, da je bogataš, v resnici pa je bil reven in obsojen na živetarjenje kakor še marsikateri ubežnik, ki je mislil, da bo v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev našel obljubljeno deželo.

»Ne, ne ... obljubljene dežele ni,« se zaveda že od početja, ko je pribežal kot pogumen in svobodoljubljen fant sem v deželo svojih upov in načrtov, pa je padel v usodo, ki bi je niti psu ne privoščil, a se je vseeno sprijaznil z njo, ker mu drugega ni kazalo in ker je popolnoma odvisen od gospoda Aleša, ki ga neprestano vidi pred seboj in se ga po pravici povedano tudi boji, čeprav se morda še ni vrnil z Matijo. Vsaj Žef bo najraje videl, da bi bilo tako, a se mu zato toliko bolj zdi, da se je prav danes vrnil in našel nezakurjeno vilo.

To pa je gospoda Aleša prav gotovo spravilo v bes, da že ves čas nori in čaka nanj, na Žefa, kdaj bo prišel, pa ga še ni, čeprav bi moral biti že več kakor pred uro doma.

To je ta hip edina skrb, ki greni Žefovo sitost, ki jo čuti ob hrani, sitost, kakršne ni čutil niti včeraj, ko je po zaslugi neznanega dolgolasca dobil v menzi dvojno porcijo goste, mineštre!

Tomaž Iskra

1

Dežela bogov, filozofov,
poetov, mornarjev in še kaj...

Prvič so se slovenskemu in jugoslovanskemu turistu odprla vrata v našo sosednjo deželo Grčijo v taki meri, kot si jo lahko želi idealen obiskovalec, ki se ne znajde v deželi z bogato zgodovinsko in kulturno dediščino.

Takoj v začetku moram izreči vso pohvalo turistični agenciji YUGO TOURS, ki je v svojem obširnem programu ustregla vsem mogočim zahtevam, ki spremljajo turiste v tujini. Brez dvoma gre prijaznima vodičema Jožetu in Miji vse priznanje za »gladko« vodenje in izčrpno strokovno razlago. Krivičen bi bil tudi do obeh mladih grških šoferjev Spira in Costa iz agencije Phanelas, če ju ne bi omenil v tem potopisu, sicer se bomo pa z njima še srečali.

To je bila resnična prava velika klasična tura, kot navaja prospekt. Tura včasih naporna, saj je zahtevala od turista — obiskovalca, da vstane ob 6. uri, in se vozi tudi po štiri ure in več z avtobusom. Toda vse to odtehta toliko lepih stvari, ki smo si jih ogledali. Za tiste, ki smo snemali in si beležili vtise pa je bilo toliko pestrejših, zahtevnejših, saj si moral opaziti to in ono, kar je običajnemu obiskovalcu »ušlo.«

Spodbudo za ogled Grčije mi je dal pravzaprav britanski muzej v Londonu, vse tiste skulpture sem hotel videti v originalnem okolju. To pa je seveda mogoče le, če si ogledaš Atene, vse Peloponez, Delfe, Tebe ... Toda počasi, vse to vendar ne doživljaš mehanično, kjer komaj čakaš kaj boš jedel, pil in kako se boš zabaval.

Užitek je, če priletiš iz Ljubljane v Atene prav nič utrujen in se skoplješ, kajti 1. maja je v Atenah že kar prijetno toplo. V sobi sem se znašel med dvema umetnikoma. Prvi je bil slikar, drugi pa se je spoznal na ženske (za kar moraš danes tudi biti umetnik)!

Nastanili smo se v hotelu Marmara. To je še kar znosen hotel, ni ravno tako čist kot so naši hoteli iste kategorije, toda kaj hočemo, smo že skoraj na orientu, orient pa je skrivnost in poln iznenadenj. Da so Grki temperamentni ljudje, podobni Italijanom in morda našim južnim bratom, smo imeli priliko opaziti že med kosilom. Strežno osebo se je pripravilo v kuhinji, da jih je bilo slišati v jedilnici. Če bi obvladal grščino bi verjetno moral zapisati same kletvice, pa je tako morda bolje, da ne znam. Hrana, nič posebnega. Pi-

ščanci, solata nesoljena, brez olja in kisa, kruh še kar dober, pivo dobro, voda izvrstna.

Po kosilu ni bilo časa za počitek, takoj se namreč odpravimo na grič Aeropat, kjer se nam na nasprotni strani odkriva Akropola. Prva osupljivost, ki spreleti obiskovalca v Grčiji je ta, da vsepovsod naletiš na skladnost. To je predvsem skladnost narave, okoliških hribov, dolin in polj. Občutek imam, da je Zevs naklonil to deželo ljudem, ki bodo znali to skladnost združiti s stvaritvami svojih rok.

Tu ne prevladuje samo harmonija narave, moderno vlemesto Atene s tremi milijoni prebivalci z okolico, priča o arhitektonski dovršenosti in skladnosti. Z izjemo zelo redkih zgradb, ki spominjajo na nebotičnike, Atene dajejo vtis mesta enakomerno razporejenih stavb, širokih ulic, ki so podoba modernega mesta. Atenčani, kot bi pozabili na svojo preteklost, hitijo po svojih opravkih, živo jih zanima turizem, saj jim to pomeni poleg ostalih gospodarskih panog poglavitni vir zaslužka. Tudi trgovina živi svoje polno življenje. Trgovci imajo polovico svojega blaga razstavljenega na ulici in niso prav nič nejevoljni, če si predmete ogleduješ, jih obračaš v roki in nazadnje nič ne kupiš.

Med tem, ko si prizadevamo, da bi ujeli kar najlepše motive na filme, na katerih se bo lesketala Akropola v soncu, nam ženske ponujajo plete, razglednice in lutke v grških narodnih nošah. Začuda, ti trgovci vzamejo tudi dinarje, če pomislim kako imajo mačehovski odnos v bankah z našo valuto, se navsezadnje splača kupiti kak spominček.

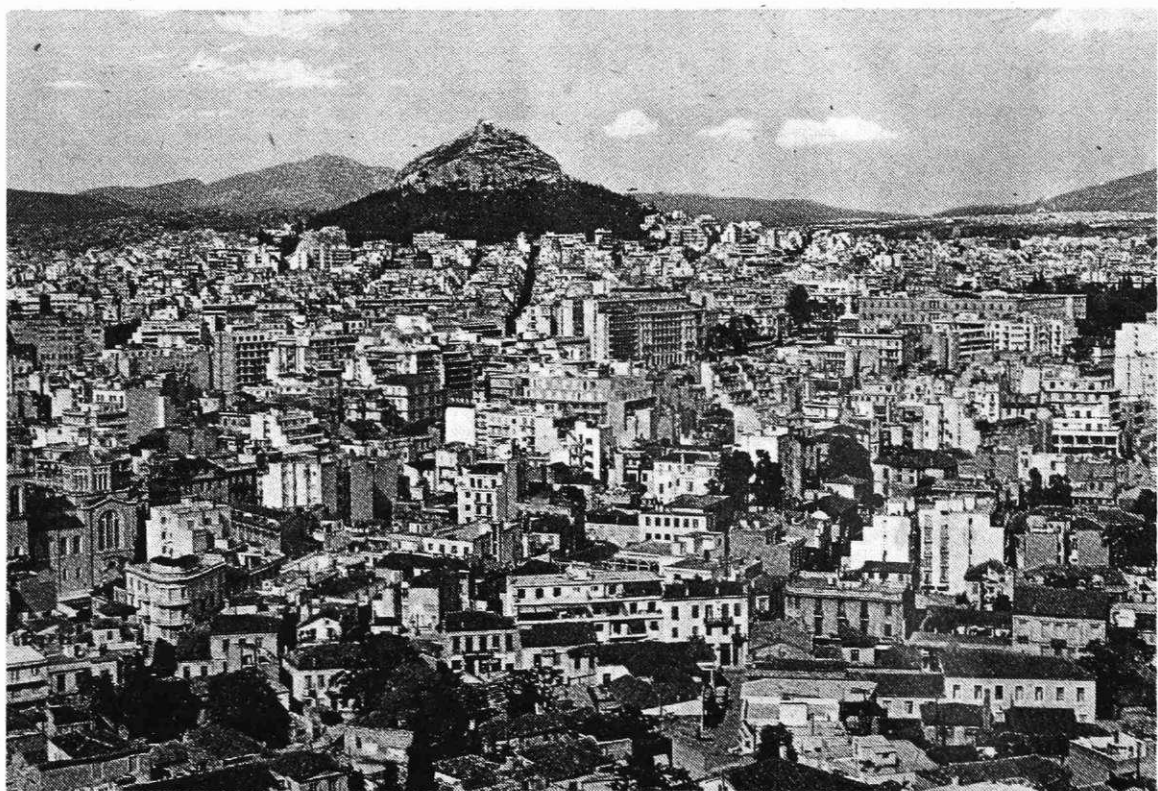
Ko se vracamo iz grška proti centru mesta in proti sami Akropoli, nam vodič pokaže neko zaraščeno luknjo v živu skali. Baje je bil tu zaprt filozof Sokrat, ko je čakal na svojo smrtno obsodbo.

S filozofijo se ne mislim ukvarjati na tem mestu, vendar ne moremo mimo Sokrata. Če dosti potujete, prtem niti ni treba prehoditi tisoče kilometrov in imate odprte oči in ušesa, zaznavate množico vtisov iz okolja ter jih potem predelate v sebi s svojim preteklim izkustvom, tedaj odkrijete nenadoma nove, se nehoti spomnite Sokratovega izreka, ki pravi: »Nerazižkanega življenja ni vredno živeti.« Kakšna bogata vsebina živi se skriva v tem stavku. Če že pazljivo berete dobro knjigo, boste zasledili, da vedno dva stavka, oziroma dve misli dajeta tretjo,

novi, tedaj pravimo, da bomo med vrsticami. Podobno je z življenjem, treba je vedno znati izluščiti tisto nekaj novega, za kar se splača hoditi, dihati, opazovati, doživljati — skratka živeti.

V filozofiji je podobno kot v znanosti. Vedno se sprejme nekaj starega, predhodnega in dobi nekaj novega, včasih se pa poruši vse staro in postavi nove temelje. Znanost se je razvila iz filozofije, sedaj pa je slednja »špekulacija« znanstvenim vedam. Upravičeno se tedaj vprašamo: Ali naj služi znanosti samo znanost kot taki, ali naj služi človeku?

Če bi veljalo prvo, bi nas premagal kompjuter, ne smemo pa pozabiti, da so možgani človekov najboljši logični stroj, ki ga ne nadomestijo noben kompjuter, saj je nazadnje le-ta proizvod človeka ne pa obratno. V času Sokrata, Platona in Aristotela so ljudje smatrali sofiste — modrijane za čudake, ki tiščijo z nenavadnimi vprašanji, ki se nikogar tu na zemlji pravzaprav ne tičejo.

Glavno mesto Grčije Atene

Jeseniške novice

V LETU 1973 PRESEŽENI DOHODKI PRORAČUNA

Po proračunu predvideni dohodki občine Jesenice za leto 1973 so bili izpolnjeni, celo preseženi, ravno tako pa tudi dohodki temeljne izobraževalne skupnosti Jesenice. V čistem proračunu smo zbrali 26 milijonov 230.681 dinarjev, kar je za 5,88 odstotka nad predvidenim.

Po posameznih postavkah izgleda realizacija takole:

Dohodki od davkov zaposlenih — 6.954.259 dinarjev, kar je za 14,44 odstotkov nad predvidenim, davki od prometa blaga 12.196.476 dinarjev ali za 4,96 % nad predvidenim, takse 3.829.240 dinarjev ali 7,87 % nad predvidenim, medtem ko je bil le prispevek za uporabo mestnega

Kino — delavski dom na Javorniku začasno zaprt

Prejšnjo sredo je bil v delavskem domu na Javorniku razgovor, na katerem so bili prisotni predstavniki Kino podjetja Jesenice, Krajevne skupnosti in krajevne konference SZDL. S predvajanjem filmov so v delavskem domu na Javorniku začeli pred štirimi leti, vendar pa je bil obisk predstav minimalen in ima zato kino Delavski dom na Javorniku precejšnjo izgubo. To so tudi vzroki, da so se samoupravni organi pri Kino podjetju na Jesenicah odločili za tak ukrep.

Kinopodjetje je že sredi lanskega leta zmanjšalo število kinopredstav, vendar krajevna skupnost Javornik to ni upoštevala pri odmeri najemnine.

V nadaljevanju razgovora je bilo poudarjeno skupno stališče, da je treba poiskati možnosti, da bi s predvajanjem filmov na Javorniku nadaljevali. Ustrezno bo treba izpolniti pogodbo iz leta 1969.

Predstavniki Krajevne skupnosti in krajevne organizacije SZDL so predlagali, da bi v drugi polovici januarja organizirali širši posvet s predstavniki Kulturne skupnosti, ki naj bi v prihodnje v večji meri pomagala pri reševanju problemov, s katerimi se na Javorniku ukvarjajo že dalj časa. Na omenjenem posvetu naj bi se pogovorili s predstavniki Kulturne skupnosti tudi o nadaljnji izgradnji prostorov v delavskem domu, da bodo ustrezno izkoriščeni, ker bo le tako lahko objekt v celoti služil svojemu namenu.

Za razvoj turizma na območju Planine pod Golico

Na letni skupščini turističnega društva Planina pod Golico so 19. januarja ugotovili, da je bilo delo v preteklem obdobju uspešno. Bilo pa bi lahko še boljše, če bi pri organizaciji prireditev ob mesecu narcis, sodelovale vse organizacije in prebivalci. Najbolj uspešno delo v tem pogledu je bilo leta 1967, ko so poleg volitev lepote narcis, v povorki na kmečkih vozovih prikazali narodne običaje, knaparstvo na Savskih jamah in kuhanje oglja na tem področju. Takrat so ustvarili toliko dohodka, da so lahko krili stroške prireditev naslednjih nekaj let. Zaradi dobrega obiska osrednje prireditve lani, so dohodek nekoliko izboljšali in jim je od lanskega skupnega dohodka 19 tisoč, ostalo tri tisoč din.

V pogledu nadaljnega razvoja turizma na tem področju, se obeta boljše perspektiva v bodoče. Že blizu 30 lastnikov in graditeljev hiš se je prijavilo, da bi uredili okrog 200 postelj za goste s pomočjo kredita, ki ga bo dala turistična agencija Globtour. S pomočjo skupščine občine, ki je spodbudilo to akcijo, pričakujejo, da bodo pogoji za kreditiranje nekoliko omiljeni.

Vse je pripravljeno, da bo trgovsko podjetje Rožca letos zgradilo v Planini pod Golico nov trgovski lokal, za ureditev restavracije v domu pod Golico pa so v teku potrebni razgovori. Resnično škoda bi bilo, da bi to območje, ki ima vse pogoje za stacionarni, izletniški ter kmečki turizem in to poleti kot tudi pozimi, ostalo neizkoriščeno. Zato so na letni skupščini sklenili, da bodo s skupnim sodelovanjem vseh organizacij in prebivalcev hitreje potisnili naprej voz turističnega razvoja v Planini pod Golico.

zemljišča dosežen z 88,22 % ali 3.007.351 dinarjev.

Tudi predvideni dohodek temeljne izobraževalne skupnosti je bil ob koncu leta dosežen. Skupaj smo za potrebe šolstva zbrali 17.711.510 dinarjev, kar je za 1,81 odstotka nad predvidenim.

ZBOR GORENJSKIH AKTIVISTOV 4. JULIJA

V ponedeljek se je na prvi seji sestel odbor za izvedbo šestega zbora gorenjskih aktivistov. Dogovorili so se, da bodo zbor združili s proslavo 30-letnice jeseniško-bohinjskega odreda, tako da bo to ena največjih političnih in spominskih svečanosti letos na Gorenjskem. Zbor bo predvidoma 4. julija, na seji pa so tudi predlagali, da naj bi bila svečanost na Poljanah.

V prihodnjih dneh se bodo že začeli pogovarjati z izvajalci programa, o pripravi prostora in potrebnih objektih.

DO ROKA OPRAVLJENO KONSTITUIRANJE

Na ponedeljkovi skupni seji sveta za gospodarstvo, sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo ter sveta za zdravstvo, socialno varstvo, varstvo družine in varstvo invalidov ter borbe NOV pri skupščini občine Jesenice so razpravljali o analizi dosedanjega poteka akcije konstituiranja organizacij združenega dela. Tako kot že nekajkrat lahko ponovno ugotovimo, da so vse delovne organizacije s sedežem v naši občini do roka opravile formalnosti — to je konstituiranje in vpis v sodni register. Seveda so bile to samo formalnosti, ne pa tudi uresničitev ustavnih dopolnil, saj nas na tem področju čakajo še številne naloge. Šele pregledi samoupravnih sporazumov in statuten bodo potrdili, koliko smo tudi v vsebinskem pogledu uresnili ustavna dopolnila in kako je v posameznih organizacijah uveljavljeno in zagotovljeno neposredno samoupravljanje.

Pa ne samo to. Tako kot je bilo rečeno v razpravi, bo treba tudi pregledati, na osnovi kakšnih ugotovitev in prepričanj so glasovali delavci posameznih delovnih organizacij na primer za enotno organizacijo združenega dela, zakaj nekaj sto zaposlenih nima pogojev za samostojno temeljno organizacijo združenega dela, zakaj odločitev mimo vseh resolucij občine, zakaj še vedno togo centralizirano ugotavljanje dohodka in podobna vprašanja.

Posebno vprašanje so dislocirane enote. Po mnenju štaba pa tudi družbenopolitičnih organizacij, je v naši občini 28 takih enot, ki imajo pogoje za samostojno temeljno organizacijo združenega dela. Od teh so tako organizacijo ustanovili v petnajstih, vprašanje pa je, kako so se odločali v ostalih trinajstih, med katerimi na primer Iskra na Blejski Dobravi združuje 421 delavcev, železnica pa celo 499 delavcev.

Navzoči so izrekli prepričanje, da v bodoče še lahko pričakujemo integracije, pa tudi dezintegracije, če bomo v celotnem slovenskem prostoru zares hoteli izpolniti ustavna dopolnila. Na seji so imenovali dve komisiji za pregled statuten organizacij združenega dela.

MEDOBČINSKI SVET O PRIPRAVAH NA VOLITVE

V petek, 18. januarja, je bila v Kranju razširjena seja medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko, na kateri so v triurni razpravi govorili o izhodiščih za politično in organizacijsko dejavnost socialistične zveze in zveze sindikatov pri izvedbi volitev, o nujni kadrovskih pripravah ter o bodoči organiziranosti skupščin občin, kot jih predvideva dopolnjena ustava.

Tako v poročilih kot tudi v razpravi je bilo poudarjeno, da je treba v občinah še nadaljevati akcijo zbiranja možnih kandidatov za člane

delegacij, pri čemer je treba predvsem izbirati take ljudi, ki so pripravljeni aktivno delati in katerim bodo sovaščani in sodelavci tudi zapuili. Poleg tega je treba več pozornosti posvetiti izbiranju neposrednih proizvajalcev mladih in žena. Ob vprašanjih, kako številne naj bi bile delegacije in kako naj bi bili sestavljeni posamezni zbori občinske skupščine, je bilo rečeno, da je v tem nemogoče dati recept. Rečeno je bilo le, da naj bi bile delegacije štejele od pet do 20 članov.

V občini bo stanje in praksa pokazala, kako bo najboljši in zato je treba pač začeti s pripravi. Navzoči so se le zavzemali, da bi odločitve o organiziranosti na Gorenjskem nekoliko uskladili. Zdravko Krvinja je posebej govoril o bistvenih spremembah ustave glede na bodoči skupščinski sistem. Večji pomen je dan krajevnim skupnostim, kot temeljnimi celicam političnega sistema. Občinska skupščina bo imela tri zore: zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in kot novost družbeno politični zbor. Novost bodo tudi izvršni sveti, ki jih bo treba z enakimi pristojnostmi kot jih ima republika ustanoviti tudi v občinah.

Na včerajšnji seji medobčinskega sveta je bilo govora tudi o nekaterih drugih nalogah, ki se pojavljajo ob utrjevanju našega nadaljnjega političnega sistema. Predvsem pa je bilo rečeno, da bi morali v občinah zagotoviti potreben denar in predvsem kadrovske in organizacijske socialistične zveze in sindikata, saj bo v bodoče treba dosti bolje sodelovati z delegacijami.

Trgovsko podjetje Rožca se priključuje k združenemu podjetju ABC

V podjetju Rožca, ki obstoja 22 let, so naredili velik razvoj od leta 1965 dalje. Zgradili so nove samopostrežne trgovine na Dobravi, v Žirovnici, Martuljku in Bokalovi ulici na Jesenicah. Poleg tega so na Jesenicah pri samopostrežni trgovini pri Čufarju naredili nov trakt, nov bufet, v prvem nadstropju pa blagovnico. Te naložbe so dale vzpodbudne rezultate, saj je njihov poprečni osebni dohodek zaposlenih lani znašal blizu dva tisoč dinarjev.

Da bi dosegli še večji nadaljni razvoj, so začeli razmišljati in delati po vprašanju združevanja s sorodnimi podjetji. Glede na to, da so že doslej zelo uspešno sodelovali z veletrgovskim podjetjem Loka, ki se je pridružilo, združenju trgovskih podjetij ABC v Ljubljani, se je kolektiv na referendumu, dne 28. 12. 1973 odločil za priključitev k temu združenju. Motivi za združitev so bili predvsem v tem, ker to združenje še razpolaga z velikimi skladiščnimi zmogljivostmi in voznim parkom, kar bodo v bodoče lahko skupno koristili. Z združenimi silami oziroma s skupaj ustvarjenimi sredstvi bodo v jeseniški občini tudi lažje gradili nove trgovske lokale. Poleg tega se bodo na ta način lahko uspešneje in neposredno povezali s proizvodnimi organizacijami združenega dela. Glede zadovoljevanja potreb potrošnikov pa menijo, da jim bodo po združitvi lahko zagotovili vse vrste blaga, ki se ga lahko dobi pri nas pa tudi iz uvoza, saj je ZTP ABC pooblaščen tudi za uvoz.

B

Novice iz radovljiske občine

Glede na novi zakon o davkih občanov, lastnikov hiš in stanovanj ne bodo več plačevali hišarine, temveč davek od premoženja. SO Radovljica bo od 15. januarja do 30. junija 1974 s svojimi strokovnjaki opravila cenitev vseh stanovanjskih hiš in stanovanj, ki so v lasti občanov. Po ugotovitvi vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj bo odmerjen tudi davek.

Na veliki spominski slovesnosti ob 50-letnici smrti V. I. Lenina, ki je bila preteklo soboto zvečer v festivalni dvorani na Bledu, so svečano sprejeli v ZK 32 novih članov. Poleg knjižic so prejeli tudi spominsko knjižno darilo občinske konference ZK. Udeležba na proslavi je bila zelo številna.

V torek 15. januarja sta obiskala radovljisko občino predsednik IS SRS inž. Andrej Marinc in republiški sekretar za delo Pavle Gantar. V spremstvu predsednika OS Ivana Cerkovnika, sekretarja OK ZK Jožeta Bobinca in drugih predstavnikov družbeno političnih organizacij sta si ogledala tovarno Elan Begunje in Almiro v Radovljici, kjer sta se zanimala za proizvodne probleme in načrte ter za delovne in samoupravne pogoje teh kolektivov. Popoldne sta se z občinskimi političnim aktivom pogovarjala o gospodarskih in drugih problemih razvoja občine.

Trinajst predstavnikov osmih radijskih postaj iz vseh republik in obeh pokrajin Jugoslavije je prejšnji torek 15. 1. obiskalo občinsko konferenco ZM za namenom, da se seznanijo z življenjskimi in delovnimi pogoji mladih delavcev v delovnih organizacijah. Z mladimi delavci so nato vodili pogovore v tovarni Plamen v Kropi in v Elanu v Begunjah. Te pogovore so posneli na magnetofonske trakove za objavo v rednih mladinskih oddajah svojih radijskih hiš.

Sklicujoč se na ustavne pravice, so se pred kratkim na zboru občanov, ki ga je sklical KO SZDL v Mošnjah in na Črncu, odločili tako občani Mošnji, kot tudi Črnci za ustanovitev svojih krajevnih skupnosti. Novi KS bodo ustanovili na Brezjah in v Mošnjah. Oba kraja sta bila doslej v skupni krajevni skupnosti Črničev. Hkrati so na Brezjah izvolili za novega predsednika KO SZDL Franca Golmajerja, za tajnika pa Franca Mertelja.

Turistično društvo Bled je te dni uredilo novo smučarsko trim progo v dolžini 8 km od Bleda preko Jarš do Bodešča. Na progi je več preprek, na katerih se bodo trim smučarji preizkušali v fizični sposobnosti in zmogljivosti. Takoj, ko bo zapadel dolgo pričakovani sneg, bodo progo primerno označili. To je že druga trim proga na Bledu, če upoštevamo letno na Straži.

Gasilska enota tovarne Elan v Begunjah je dobila konec decembra v uporabo nov gasilski top, ki bo služil za hitro in učinkovito gašenje požarov. Ker je v tovarni več objektov in hitro vnetljivih materialov in surovin, bo ta priprava izredno koristila. To je prvi gasilski top v občini. Podjetje ga je kupilo v Avstriji pri znani tvrdki gasilske opreme Rosenbauer.

V TOZD LIP — tovarni Tomaž Godec v Bohinjski Bistrici so pričeli s proizvodnjo tako imenovanih garaž v paketu z oznako ISO-G 15. Zaenkrat je proizvodnja teh garaž, s talno površino 15 kvadratnih metrov, še v poskusni fazi, kmalu pa bodo začeli s serijsko proizvodnjo ter z izdelavo drugih vrst garaž.

Včeraj 24. 1. je bila v sejni dvorani občinske skupščine Radovljica 2. redna skupščina občinske organizacije Zveze rezervnih vojaških starešin. Delegati KO ZRVS so potrdili poročilo in kritično ocenili dveletno dejavnost združenja, nato pa so izvolili novi občinski odbor ZRVS, pet komisij, delegate za republiško skupščino ZRVS in kandidate za republiški odbor ZRVS.

V sredo se je sešla komisija za odnose z zamejskimi Slovenci pri občinski konferenci SZDL. Na seji so sprejeli program akcij za sodelovanje z zamejskimi Slovenci v 1974. letu, zlasti na političnem in kulturnem področju, ki je bilo lani razmeroma slabše kot leto prej. Komisija je sklenila poslati protestno pismo italijanskemu generalnemu konzulu v Koper zaradi prepovedi pošilskega pouka slovenščine v beneški Sloveniji. Z vsebino protesta bodo seznanili tudi slovenske organizacije v Italiji.

Občinski odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva je sklical v torek 22. 1. ustanovno sindikalno konferenco delavcev tekstilne industrije, v sredo 23. 1. ustanovno sindikalno konferenco delavcev lesno-predelovalne industrije in v četrtek 24. 1. ustanovno sindikalno konferenco delavcev kovinske industrije. V prihodnjih dneh bodo tudi drugi odbori sklicevali ustanovne konference za posamezne dejavnosti v skladu z novo organiziranostjo sindikatov. V bodoče bo v občini organiziranih osem samostojnih konferenc, ki jih bodo vodili neprofesionalni predsedniki.

V organizaciji mladinskega aktiva Verige iz Lesc in RTV Ljubljana, je bila v soboto, 19. januarja, zvečer v kinodvorani v Radovljici javna radijska oddaja Spoznavajmo svet in domovino. Na vprašanja s področja politike, zgodovine, kulture in športa so odgovarjale mladinske ekipe Delamaris iz Izole, Salonit Anhovo, Eta Cerkno in gostitelji MA Veriga iz Lesc. Najuspešnejši so bili mladi iz Anhovega s 14 točkami, pred vrstniki iz Izole s šestimi in domačini, ki so zbrali tri točke, vendar so na dopolnilna vprašanja bolje odgovarjali kot ekipa Ete iz Cerkna, ki je zbrala isto število točk in zato izpadla iz nadaljnega tekmovanja. Prireditve se je udeležilo nad 400 gledalcev, ki so glasno in zavzeto spodbujali domačo ekipo. Vsem nastopajočim članom ekip je kolektiv Verige poklonil praktična darila. Naslednja preizkušnja bo na javni oddaji 2. februarja v Anhovem.

JR

O financiranju splošne in skupne porabe

Koordinacijska komisija za družbeno dogovarjanje o programih in financiranju splošne in skupne porabe v letošnjem letu, ki jo vodi predsednik skupščine France Žvan, se je do sedaj že štirikrat sestala. Razpravljala je o programih financiranja skupnih potreb, kot so vzgoja in izobraževanje, otroško varstvo, kulturna in telesna kulturna dejavnost, nadalje zdravstveno zavarovanje in varstvo, zaposlovanje, pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter raziskovalna dejavnost. Gre torej za dejavnosti, ki so naša skupna potreba, korist in tudi skrb.

Več kot o programih pa je razpravljala o vrsti nejasnosti, ki se po-

javljajo ob omenjenem dogovarjanju in ki jih bodo poskušali razrešiti do konca januarja, ko naj bi predvidoma programi dani v javno razpravo. Na eni od sej so se pogovarjali tudi o dejavnosti krajevnih skupnosti, ki bodo morale v bodoče prevzemati celotno skrb za vse komunalne potrebe posameznega kraja, kar pa ni majhna obveznost. Ker se tudi v krajevnih skupnostih kadrovske problemi, so menili, da naj bi ta prehod postopoma opravili.

Delavci SGP Sava Jesenice, so v rekordnem času spravili pod streho novo 104 stanovanjsko stolpnico na Plavzu. Predvidevajo, da bodo stanovanja, v kateri se bodo vselili predvsem delavci Železarne, vseljena do poletja prihodnjega leta.

Za zadovoljevanje, prebujanje in dviganje kulturnih potreb delavcev

»V kulturnih dejavnostih bo potrebno kulturne dobrine približati čim širšemu krogu delovnih ljudi, kar bo prispevalo k oblikovanju celovite osebnosti delavca samoupravljalca in k nadaljnjemu vsestranskemu družbenemu razvoju. Pri tem bo treba pospeševati zlasti izvirne dosežke kulturne ustvarjalnosti in varovati kulturno dedščino. Znatneje bo potrebno povečati sredstva za urejanje prostorov za kulturne potrebe in hitreje dograjevanje s programom predvidene knjižnične mreže.« (Rezolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1974.)

Navidezno kratko besedilo v obsežni resoluciji, ki pa je vseeno dovolj jasna in konkretna osnova za načrtovanje kulturnih dejavnosti oziroma snovanja in ustvarjanja v letu 1974. Hkrati pa je to osnova, iz katere bomo obravnavali in presoiali konkretne programe dela, storitev in nalog ter pregled s tem povezanih materialnih obveznosti, ki jih bo občinska kulturna skupnost predložila v razpravo delavcem in občanom. Le-ti bodo namreč morali dovolj odgovorno in kvalificirano odločiti, kolikšna finančna sredstva bodo v letu 1974 namenili iz svojega dohodka za financiranje te družbene dejavnosti.

Ze takoj velja poudariti, da je povsem napačno mišljenje nekaterih, da se bodo s samoupravnim opredeljevanjem o višini sredstev za kulturno ustvarjanje le-ta bistveno povečala. Napačno in razvojno nesprejemljivo pa je tudi mišljenje, da se morajo le-ta povečati v enakem razmerju, kot je to predvideno v poprečju za splošno in skupno porabo. Resnica je namreč, da je kulturni razvoj še v precejšnjem razkoraku s splošnim razvojem in da je zaradi še pred kratkim veljavim proračunskim odmerjanjem sredstev za kulturo, bila rast sredstev za kulturne dejavnosti mnogo počasnejša, pa tudi procentualno nižja, kot za večino ostalih družbenih dejavnosti. K vsemu temu je treba prišteti še to, da je bilo v našem konkretnem občinskem prostoru, zelo malo narejenega v pogledu urejanja oziroma gradnje prostorov za kulturne potrebe.

Vsa ta vprašanja pa se bodo nedvomno prepletala s prebujenostjo delavcev po kulturnih dobrinah in sploh s stopnjo njihovih potreb. Dovolj kritično in samokritično moramo priznati, da smo po teh vprašanjih v občini naredili zelo malo ali vsaj odločno premalo, najsi bo to s strani samih kulturnih delavcev, društev in organizacij, kakor tudi s strani ostalih družbenopolitičnih organizacij, ki so že doslej imele v svojih programskih zasnovah nalogo prebujanja in dviganja kulturnih potreb med delavci. Z vsem tem pa se bo prepletalo doslej zelo pogosto prisotno pojmovanje in praksa, da je takomenovana višja ali prava kultura namenjena le za ožje sloje, ki jo razumejo, medtem ko je množicam namenjena manj zahtevna in manj vredna kultura, vključno s plažo, kičem in pornografijo. Tudi v naši jeseniški praksi se je dogajalo, da smo odkupovali kulturno manj vredne prireditve, z dvomljivo vsebino in kvaliteto, medtem ko smo trdili, da kvalitetne umetniške prireditve niso primerne za delavce, ker jih itak ne razumejo.

Tako pojmovanje je še mnogokje prisotno tudi danes, to je v trenutku, ko se bomo odločili o konkretnih programih dela na področju kulture v občini in o tem koliko ustvarjenega dohodka bomo za to dejavnost namenili. Prisotno tako med ustvarjalci kulture kot med tistimi, ki jim je kultura namenjena pa celo med družbenopolitičnimi delavci, ki bi se morali z marksističnih pozicij boriti proti takemu pojmovanju.

Sprejeti tako pojmovanje in v programe dela ne vključevati prizadevanj za umetniško kakovost, za kulturno estetsko vzgojo, za zadovoljevanje, prebujanje in dviganje kulturnih potreb delavcev in za njihov odločujoči vpliv na kulturno politiko, bi pomenilo, odreči se nadaljnjemu razvoju samoupravne socialistične družbe. Bi pomenilo odreči se boju za osvoboditev dela in človeka, odreči se nadaljnjemu razvoju tehnologije in produktivnosti, odreči se boju za vnilno vlogo delavskega razreda. To velja tako za tiste, ki bodo oblikovali konkretne programe dela kulturnega delovanja in ustvarjanja v letu 1974 — društva, organizacije in samoupravna interesna skupnost — kot za delavce in občane, ki bodo o teh programih in financiranju odločali. Še posebno pa bo v teh prizadevanjih morala biti prisotna aktivnost in prodornost komunistov in vseh naprednih delavcev, ki so odgovorni za razvoj marksistične teorije kulture in še posebej estetske misli.

Čeprav nam samoupravno konstituiranje naše družbe, z delavskimi ustavnimi dopolnili in novo republiško in zvezno ustavo, omogoča in spodbuja uresničevanje odnosov, v katerih bo ena bistvenih sestavin: prizadevanje za vedno večjo kulturno rast in napredek posameznika in družbe, to pomeni tudi v mnogih primerih odločen spopad z našo zavestjo in dosedanjim miselnostjo. Dejstvo je namreč, da se še vse prepogosto srečujemo s posameznimi družbenopolitičnimi delavci, tudi komunisti, ki še sami nimajo prebujenih kulturnih potreb in zato tudi zelo formalistično gledajo na vsa ta vprašanja, jih sprejemajo kot obrobna, manj pomembna in podobno, čeprav vsak dan poudarjajo razvoj samoupravljanja, produktivnosti in tako dalje. V njihovo zavest se ni prodrlo spoznanje, da je kultura pomemben dejavnik v boju za samoupravljanje, za osvoboditev dela in človeka, da je kultura sestavni in pomemben del boja za celovito socialistično osebnost. Vzporedno s tem pa se moramo zavedati tudi tega, da samo povišanje finančnih sredstev, če ne bo povezano s programskimi prizadevanji za prebujanje in dviganje kulturnih potreb delavcev, ne bo dalo ustreznih rezultatov.

Pri vseh teh pojmovanjih, spoznanjih in razvojnih alternativah, je izredno pomembno, kakšen bo naš prvi korak pri uveljavljanju samoupravnega družbenega položaja in vloge kulturnih delavcev ter svobodne menjave njihovega dela z delavci v organizacijah združenega dela. Vsekakor je to zelo povezano z vsem dosedanjim razmišljanjem pa tudi s tem, s čim in kako bo kulturna skupnost občine nastopila s svojim programom pred delavci in občani. Že v uvodu omenjena resolucija poudarja, da bodo: »Samoupravne interesne skupnosti morale oblikovati konkretne programe dela, storitev in nalog ter pregled s tem povezanih materialnih obveznosti, da bodo delavci in občani lahko kvalificirano in odgovorno odločali o financiranju družbenih dejavnosti.« Poleg tega pa bodo kulturni delavci morali tudi sami stopiti pred delavce v temeljnih organizacijah združenega dela in občane v krajevnih skupnostih ter prepričljivo razložiti svoje programe, idejno politična izhodišča in cilje teh programov. To ni demagogija, kot nekateri mislijo, temveč nujnost in potreba v boju za prebujanje in dviganje kulturnih potreb delavcev. To je tudi ena od poti, da delavci dobijo odločujoči vpliv na kulturno politiko in uveljavljanje socialističnih vrednot v kulturi. To je tudi pot za spopad delavcev z lažno kulturo, z idejno in politično nesprejemljivo kulturo, ne samo v občinskih mejah, temveč tudi v slovenskem prostoru.

V tem boju pa bodo komunisti kot avantgarda delavskega razreda, morali v pogledu marksistične presoje kulturnega ustvarjanja odigrati svojo avantgardno vlogo.

DPD SVOBODA TONE
ČUFAR JESENICE
ANSAMBL NARODNIH
PLESOV IN PESMI

VAS VABI

vsak torek in četrtek ob 19. uri
v veliko dvorano Delavskega
doma (pri Jeleni) na Jeseni-
cah na vaje ansambla narod-
nih plesov.

Ansambel sprejema začet-
nike obeh spolov v starosti od

14 do 20 let, ki imajo veselje in
voljo sodelovati v ansamblu.
Ansambel ima v svojem pro-
gramu poleg slovenskih, tudi
ljudske plesne ostalih narodov
in narodnosti Jugoslavije. Po-
leg tega, da boste preživeli v
ansamblu aktivno nekaj ur
svojega prostega časa, vam
aktivna udeležba in marljivost
odpira tudi možnosti, da boste
z ansamblom lahko videli pre-
cej sveta.

Vabi odbor

Misli k 13. in 14. številki LISTOV

Za začetek tega razmišljanja sem
si izbrala del Menartovega sporočila
o slovenski poeziji. Kaj vse so nam
prinesla leta tja od konca II. sve-
tovalne vojne dalje?

»Pravzaprav sem v teh dvajsetih
letih že marsikaj doživel in preživel.
V dijaških letih sem ujel še zadnji
izpiv in dopev partizanskega pesni-
štva; takoj zatem sem prebiral (po-
večini slabo) »kramparsko poezijo«
(tistih, ki so po delavnih brigadah
bili sicer dobri ročni delavci); nato
sem se prvih pet let novega deset-
letja boril proti oblastveno diktirani
kulturi in za pravico osebnega izra-
žanja, naslednjih pet let pa proti
diktirani kulturi in neosebni izra-
žanju porajajoče se avantgarde, ki
se je združevala v literarno klapo;
sledila so dolga leta ontološke strah-
ovlade »perspektivovcev« s klavir-
nim koncem, odetim v herojski stan-
joli; in potem je prišlo do hitro se
stopnjujočega popolnega razkroja:
začelo se je s pisanjem zmerom bolj
nerazumljivih »klobas« ter preko
absurdistične, filozofske, zabebant-
ske, stranišne, strukturalistične,
topografske, tipografske, geografske,
... ter podobnih »poezij« prišlo do
tega: prvotno popolna dostopnost
pesmi je pristala v nesmiselnem ble-
betanju ali samo v samem črkovnem
gradivu.«

To ne velja le za poezijo, ampak
splošno za besedno umetnost. Vseh
skrajnosti v Listih ne moremo še
zdaleč najti, sledi ene ali druge pa se
prav gotovo javljajo v večji ali
manjši meri.

Obema številkami botruje veliki
oblikovalec slovenske besede, Lovro
Kuhar-Prežihov Voranc. Emil Cesar
pred nami razpeta Vorančeva živ-
ljenje in delo na zanimiv in razum-
ljiv način in izbor njegovih Solzic,
tenkočutnega prisluskovanja, ne-
dolžni otroški duši, ni mogel biti
boljši, kot je. To črtico vsi dobro
poznamo, a vedno znova nas s svojo
prepričljivostjo in neposrednostjo
pritrepe, pretrese in nas prisili, da se
poglobimo v otrokovo duševnost
kdaj pa kdaj bolj kot navadno.

Redni sodelavec Listov, Ivan Jan,
ostaja zvest vojni tematiki in prav je
tako. Vse premalo obujamo spomine
na krvave dni naše zgodovine, kajti
današnja skomercializirana družba
je načela v ljudeh tisto dobro in
pošteno, rojeno med revolucijo. Ža-
lostno je, da vidimo vse, kar ni prav,
na zahodu, v Ameriko se podajamo
za problemi, pa morda prav taki tudi
nam niso neznan. Med te sodi Izet
Sarajlić. Ne trdim, da ne bi smeli
prisluskniti svetu, a vse preveč je
tega, ki nas poplavlja in se v tem
izgubljam. Sicer pa ga pestijo po-
dobne misli kot slovenske pesnike.
Žal mu je, da mora preteči mnogo
preveč časa, da priznajo pesniku
njegovo mesto in zanimiva je misel:

Do naslednje pesmi
bom moral vzeti
malo več
odmora.
A morda bi
bilo najbolje
da za nekaj časa
umrem?

kajti znan je pregovor: o mrtvih
samo dobro!

Andrej Kokot in Janko Messner
ostajata vneta borca za koroške pra-
vice, le da je Messnerjev junak sta-
rejši, preudarnejši, ker ga je življenje
že marsičesa izučilo, Andrej Kokot
pa je neučakan:

Volja je mlada,
trudnost še daleč,
na kaj vendar še čakam?
Joj, kako je preprosto:
jastrebi še niso dali povelja za
vzlet.

Pretresljivo in kruto resnično je
dejstvo:

Kadar pa domačinom sodijo tuji,
je nekaj v neskladju,
nebo potemi.
Tudimoli lepi svet dobiva
črno podobo.

Njima se pridružuje Valentin
Polanšek, ki ga do sedaj poznamo
bolj kot pesnika. Spretno je obliko-
val novelo Vojak in otrok. V njej
nam je odkril priručnost in človeš-
kost vojaka Šimna, ki se je znašel na
ruski fronti. Tam sreča otroka, siro-
to brez staršev. Drug na drugega se
naveže, dokler desetnik, Korošec,
tega ne odkrije. Žalostne so ugotov-
itve, da ima za vojaka-človeka več
razumevanja višji oficir z Gradi-
ščanskega kot njegov rojak. Pretrese
nas tragika na koncu, ko je problem
otrokove varnosti praktično rešen,
otrok izgine, še isti dan pa zajame
pokrajino vojni kaos.

Tako nepotolažen in na pol poti
kot vojak Šimen ostaja danes Be-
njamin Gracer, ko razmišlja o tem,
kdo je gospod in kdo tovariš:

gospod
tovariš
tovariš in gospod
gospod in tovariš
tovariški gospod in
gospodski tovariš

Težko bi izbrali najbolj ustrezen
naziv vsakemu posamezniku, a vzro-
ki, ki v to vodijo, so pomembnejši in
če nas je avtor prisilil k razmišljan-
ju, je njegovo poslanstvo oprav-
ljeno.

Preletimo še enkrat najvažnejše
verzve tudi zelo rednega sodelavca
Listov, Valentina Cundriča:

Nazadnje pa si opuščen
če še tako se siliš med ljudi
med šapami veselja uročen
med šapami ihtenja brez oči
nemirika življenja ni po meri
obred prsti ni prav nič svet
meglena vest se izneveri
na veke vekov si zajet
megleno pljuskaš iz kota v kot
grozote derejo ti skozi ime
dan poka kakor smolnat sod
v njem zvezde se ponovno zarede

Človek je razpet med dva velika
dogodka, rojstvo in smrt. Kako je
med tema dvema, je odvisno od člo-
veka, kako si zna pomagati, kaj od
življenja zahteva, kaj pričakuje;
pesnik je precej pesimistično raz-
položen, kajti vedno znova naleti na
gluha ušesa in slepe oči, brezsrčno
družbo, o kateri govorita tudi
Mežan in Vogrič, samo da se vsi trije
oglašajo s specifičnih področij, vsi
skupaj pa tvorijo enotno misel o na-

pačnem pojmovanju človeškega živ-
ljenja; nevrednega življenja.

Trije avtorji nekako izstopajo od
tistih, ki so se oglašali z eno ali
dvema pesmima in dajejo pečat pri-
logama. Razveseljiv je prispevek
Tomaža Iskra. V tako malo besed
mu je uspelo zaviti toliko in tako
grenkih življenjskih resnic, da tega
ne bi zmoget niti tisti, ki mu je pisa-
nje kruh. Avtor dobro pozna življe-
nje in odkriva strup, ki je vedno bolj
zakorenjen v naših družinah. To
ni majhen in neznaten problem, iz
tega nastajajo usodni in nepoprav-
ljivi prekrški.

Tu sta še Janez Menart in Miha
Klinar. Oba znana slovenska pesni-
ka, oba neposredna in odkrita, da ne
potrebujeta posebnih razlag. Še
kako resnična so razmišljanja o tem,
kam plove naša poezija in umetnost
in ali je prav, da ima avantgardna
umetnost, ki je najbolj daleč stran
od prave umetnosti, absolutno do-
meno v današnjem snovanju. Nekaj
je narobe, tako med avtorji kot med
tistimi, ki jim sodijo, v to je še pose-
bej dobro prepričan naš »bodičasti
slikar panjskih končnic«, Miha Kli-
nar, ki jih je posvetil:

Kritika za gorami
resnico drži,
lahko je zagorski,
le kritik ni.

Cvetku Zagorskemu, pesniku in kri-
tiku. Toliko misli nam je Klinar
nazival v tem čebelnjaku, v katerem
je roj, ki roji proti krivici, kritikar-
stvu, lažni umetnosti, »človekoljub-
ju«, koristoljubju, zvijači, hvalisa-
nju samega sebe, slabonamerni kri-
tiki. Moje besede niso močne, Kli-
narjeve udarjajo kot kladiva kro-
parskih žebeljarjev, močno, v živo,
pravično in nekeje razumevaljoče. Tu
je le nekaj misli:

Ce si poet, izpusti nož!
Zdaj kritik je, kontrapoet
prezira pesnike in svet.
na dnu ljudje smo še ljudje
Cez reko pride brez brvi,
zlato iz peska naredi.
Čeprav v tem pesku ni zlata,
svoj pesek za zlato proda.

Najbolj zgovern je pripis, zato si ga
še enkrat ogledmo:

Tako, prijatelj, Florijan,
naj za slovo ti sežem v dlan
prijateljsko ko meni ti;
ostani zdrav in dobro spi.
Med panjskimi končnicami
se staram z Jesenicami
in kregam se za prazen nič.
Pozdrav pošiljam Ti na Vič
(manj) kakor 400 vrstic
s pozdravi nas vseh z Jesenic
in še p. s. Teh verzov sit
pošiljam vse hudiču in rit,
tako kot Ti si me poslal,
ko verze štel si in ne bral.

Zelo razveseljivo je, da je v zad-
njih dveh številkah našlo toliko pro-
stora izročilo, namenjeno našim
mlajšim. Nanje so priručno pomislili
in se vživeli v njihovo igro, delo in
misli Sinkovec, Gracer, Vogrič, Cun-
drič in Klinar, kar dokazuje, da to
ne bi smeli biti osamel poskus Listov,
ki niso mogli lepše obdarovati naših
najmlajših ob prelomu starega leta
v novo.

Š. Muhar

Ali lahko razvijemo inteligentnost svojih otrok

(Nadaljevanje s prejšnje številke!)

VZGOJNE SPODBUDE V ZGODNEM OTROŠTVU IN DEMOKRATIČNA KLIMA V DRUŽINI

Danes je dokazano, da ni dobra
niti »pretrda« niti »premekha«
vzgoja. Nezainteresiranost ali avto-
kratičnost do otroka na eni strani ali
pretirano varovanje (»crklanje« na
drugi strani povzročajo pri otroku
zmanjšano vlaganje napa, s kateri-
m mora obvladovati nešteto
novosti in nasploh slabo vzpodbudo
in okolje za razvoj inteligentnosti.

Izkazalo se je, da je najugodnejša
demokratična klima v družini. A
ob tem je treba poudariti, da
demokratično ne pomeni anarhično
(kot hočemo demokratičnost več-
krat razlagati tudi pri vodenju v
industriji!). Pri demokratičnih od-
nosih otroku prav tako postavljamo
naloge, norme in naše zahteve, le s
to razliko, da se zanje skupaj
dogovorimo in skušamo zagotoviti
sodelovanje in soglasje (česar ni v
avtokratičnih odnosih).

SPODBUJANJE INTELEKTUALNE RADOVEDNOSTI IN SAMOAIFIRMACIJE PRI MLADOSTNIŠKIH

To je tretji najpomembnejši
dejavnik razvoja inteligentnosti.
Vernon pravi, da v mladostništvu za
razvoj inteligentnosti ni več toliko
pomembno urejanje čutilno-gi-
balnega sistema ter jasnega formi-
ranja in razmejevanja pojmov kakor
v (zgodnjem) otroštvu, ampak veliko
bolj osvajanje širokih kulturnih

interesov ter intelektualne radoved-
nosti. Navadno se izraža v intenziv-
ni potrebi po branju knjig, revij,
gledanju filmov in TV, potovanjih in
raziskovanju ipd. To so seveda
obenem sredstva in načini, s
katerimi intelektualno radovednost
stimuliramo.

Vsekakor pa je za razvoj inteli-
gentnosti v mladostništvu potrebna
tudi želja po osebni uspešnosti in
uveljavitvi (samoaifirmaciji). Mla-
dostnik mora težiti za tem, da bo
vložil napor za realizacijo tistih
ciljev, ki jih zaznava kot dosegljive,
pa čeprav so ti cilji težko dosegljivi
in ovirani s številnimi preprekami.
Nekatere raziskave kažejo (M. R.
Winterbottom, N. M. N. Brad-
burn), da lahko pri tem odigrajo
zlasti odločilno vlogo tiste matere, ki
od svojih otrok relativno veliko
pričakujejo in tudi izražajo ugodje,
odobranje in ljubezen ob dosega-
nju njihovih zahtev oz. pričakovanj.

MANJ POMEBNI DEJAVNIKI

Poleg omenjenih treh poglavitnih
faktorjev vpliva na razvoj inteli-
gentnosti še vrsta stranskih in manj
pomembnih; nekatere bomo bežno
omemili:

Nezadostna ali slaba prehrana
lahko vpliva predvsem na možgan-
ske okvare in s tem zmanjšano
možnost razvoja dednih zasnov, in
to zlasti v času nosečnosti ali zgo-
dnjem otroštvu. Videti pa je, da
kasneje slaba prehrana ali (in) slabo
zdravje res lahko zmanjša človekovo
aktivnost, medtem ko na inteligent-
nost verjetno skoraj ne vpliva.

Urjenje čutil in zaznavanja
nima posebno opaznega vpliva na
inteligentnost, kot so pogosto zgre-
šeno domnevali, čeprav je seveda
razumljivo, da bi bilo veliko po-
manjkanje stimulacije čutil zelo
škodljivo. A za večino povprečnih
(običajnih) situacij velja, da s forsir-
anjem senzorične stimulacije ne
bomo dosti pridobili in da jo je
večina otrok deležna v povsem za-
dostni meri.

Nezadostna materina skrb v
zgodnjem otroštvu (prvih dveh letih
življenja) ima nedvomno lahko
neugodne učinke na otrokov čustveni
(in osebnostni) razvoj (o tem
bomo mogoče kdaj obširneje sprego-
vorili), medtem ko na razvoj
inteligentnosti najbrž nima škodljivi-
vega vpliva.

Kvaliteta in dolžina šolanja.
Vsakomur bo jasno, da je za razvoj
inteligentnosti tem ugodnejše, čim
kvalitetnejši bo pouk in čim daljše
bo šolanje. Vendar ti vplivi niso od-
ločilni; izkazalo se je le to, da je za
inteligentnostni razvoj neugodno
dolgotrajnejše odlaganje začetka
šolanja. To pa je problem, ki je bolj
perez za nerazvite predele in dežele,
medtem ko se pri nas skoraj ne
pojavlja.

Splošne značilnosti kulture, v
kateri posameznik živi, tudi lahko
pospešujejo ali zavirajo inteligent-
nostni razvoj. Po Vernonu ga v
srednjem razredu na Zahodu precej
pospešujejo vrednote t. i. puritanske
etike. A najbrž je res, da je to dokaj
prepleteno z ostalimi dejavniki, ki
smo jih doslej navedli.

ZAKLJUČEK

V članku smo načrtali dejavnike,
ki vplivajo na razvoj inteligentnosti;
pri tem gre bolj za splošne smernice,
medtem ko si mora konkretne
vzgojne postopke poiskati vsakdo
sam. Ponovno poudarjamo, da je

Kdo, kaj in kako po novem v kulturi

(Dalje iz prejšnje številke)

Osnutek statuta predvideva, da bo imela skupščina naslednje izvršilne organe:

— predsednika skupščine skupnosti, ki vodi delo skupščine, usmerja delo njenih organov, zastopa in predstavlja skupščino, sklicuje in vodi seje skupščine itd.;

— skupščina skupnosti izvoli izmed svojih članov enajstčlanski izvršni odbor in njegovega predsednika, član izvršnega odbora je tudi predsednik skupščine, vendar brez pravice glasovanja. Izvršni odbor obravnava predloge aktov skupnosti, družbene sporazume in dogovore, program dela, zaključni račun, poročila ter jih predlaga skupščini v sprejem ali potrditev, imenuje stalna ali občasna delovna telesa, jim določa naloge ter usklajuje njihovo delo, spremlja izvrševanje programa dela in finančnega načrta, določa naloge strokovni službi in nadzoruje njeno delo ter opravlja druge posle v skladu z akti skupnosti;

— izvršni odbor imenuje strokovne organe za spremljanje, proučevanje in usmerjanje dejavnosti na posameznih področjih, tako statut predvideva odbor za knjižničarstvo in založništvo, odbor za gledališko dejavnost in odbor za glasbeno dejavnost;

— izvršni odbor imenuje tudi komisije za spremljanje posameznih vprašanj in za pripravo predlogov s posameznih področij delovanja, osnutek statuta določa, da mora biti predsednik komisije član skupščine, ostali člani pa so lahko tudi kulturni delavci, ki niso člani skupščine. Kot stalne komisije naj bi bile komisija za medrepubliško in mednarodno sodelovanje, komisija za kulturno zgodovinske spomenike, komisija za vzdrževanje in investicije, finančno gospodarska komisija ter komisija za kadre.

Skupnost ima strokovno službo, ki pripravlja analize, informacije in druga gradiva, osnuteke splošnih aktov, pripravlja osnove in merila za delitev sredstev, opravlja organizacijske, finančne, administrativne in tehnične posle, opravlja posle pri vodenju rojstnih hiš — spomenikov in skrbi za obveščanje javnosti o delu skupnosti in njenih organov.

Sredstva skupnosti se bodo predvidoma zbirala na več načinov, tako da bi tudi na kulturnem področju v celoti presegli zgolj proračunski način financiranja. Z novim načinom financiranja bodo delovni ljudje imeli možnost ne le vedeti, koliko sredstev prispevajo za kulturo, temveč tudi, kako in zakaj se sredstva uporabljajo, saj bodo na osnovi programov zaposleni in ostali občani vsako leto sproti odločali, kaj bodo financirali.

Osnutek novega statuta predvideva štiri načine zbiranja sredstev:

— na osnovi dogovorov in sporazumov za uresničevanje programov dela z ustanovitelji in skupščino občine,

— na osnovi zakonov in družbenih dogovorov ali drugih aktov republike ali občine,

okolje in samoaktivnost edini vzvod, na katerega lahko vplivamo in s tem razvijamo dedne zasnove otrok. Inteligentnost ni seštevek dednosti, okolja in samoaktivnosti, ampak njihov produkt. Kakor volumen nekega telesa določa produkt med dolžino, širino in višino (in vse te komponente so enako nujne!), podobno je pri inteligentnosti: če je eden od faktorjev nič ali minimalen, tedaj je tudi končen rezultat temu ustrezen.

V sodobni družbi je jasno vidna težnja, da se z mehanizacijo in avtomatizacijo proizvodnje vse bolj krči delež enostavnega in grobega fizičnega (mišičnega) dela. S prodrom avtomatizacije na obdelavo podatkov (računalniki) se oži tudi rutinsko umsko delo. Sprito tega bo verjetno pomen inteligentnosti za produktivnost prihodnosti vse večji. In zato je tudi upravičena skrb za njen razvoj. Danes koristno posega na to področje že družba (vrtci, mala šola, enake možnosti šolanja ipd.), vendar pa menim, da bodo tudi v prihodnosti starši še odigrali zelo pomembno ali kar odločilno vlogo.

Na koncu moramo omeniti še naslednji pomislek: rezultati Vernove raziskave in drugih študij izvirajo iz Zapada. Ali lahko njihove ugotovitve prenesemo k nam? Mislim, da z določenimi korekturami lahko brez vsake škode, podobno kot prenašamo od tam brez škode stroje in tehnologijo (čeprav primerjava ni v celoti ustrezna!). Bistveno razliko moramo iskati le v ciljih, ki jih želimo s temi sredstvi doseči. Naši cilji glede tega so jasni: doseči čim popolnejši in vsestranski razvoj osebnosti. Inteligentnost pa je njena pomembna sestavina.

Franc Belčič, dipl. psih.

KONEC

— zbiranje sredstev s prispevki občanov v občini ali krajevni skupnosti ali delovni organizaciji za uresničevanje programov,

— sredstva pa lahko pridobi tudi skupnost z lastnim delovanjem.

Statut tudi določa, da skupnost lahko združuje sredstva s sredstvi organizacij združenega dela, samoupravnih in družbeno političnih skupnosti, sredstvi drugih kulturnih skupnosti ali s sredstvi organizacij združenega dela, društev in skupin s področja kulture. Sredstva se lahko združujejo le na osnovi dogovorov. Pri razdeljevanju sredstev posameznim porabnikom statut predvideva, da se sredstva lahko delijo le na osnovi programov in po rezultatih dela, na osnovi izdelanih meril, z vsakim koristnikom se sklene pogodba, predvideno pa je tudi, da mora koristnik sredstva vrniti, če jih ne uporablja namensko ali racionalno.

Delo skupnosti je javno. Javnost njeno delo ter opravlja druge posle v skladu z akti skupnosti;

Na podlagi 170. člena zakona o davkih občanov (Uradni list SRS št. 7-73/72 in 3-5/73 ter 14-117/73) izdaja davčna uprava Skupščine občine Jesenice

Poziv k vložitvi napovedi za odmero davkov občanov

Najkasneje do 31. januarja 1974 morajo vložiti napoved davka naslednji občani:

1. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti ter intelektualnih storitev, katerim se davki odmerjajo po dejanskem dohodku o dohodkih, doseženih v letu 1973

2. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, katerim se davki odmerjajo po dejanskem dohodku o dohodkih, doseženih v letu 1973

3. Zavezanci davka na dohodek od premoženja in premoženjskih pravic o dohodkih, doseženih v letu 1973. Pod navedeno obliko davka spadajo tudi dohodki, doseženi z oddajanjem stanovanjskih ali poslovnih prostorov oziroma zgradb v najem, ter dohodki od podnajemnin, dohodki od oddajanja opremljenih sob pa le, če doseženi dohodek presega 3.000,00 din

4. Zavezanci posebnega prispevka po 23. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju za leto 1973, če so njihovi dohodki iz naslova pokojnine skupno z dohodki iz delovnega razmerja, samostojne dejavnosti ali dela na podlagi pogodbe o delu v letu 1973 presegli 46.440,00 din in pod pogojem, da so v skupnem dohodku ostali dohodki, brez pokojnine, udeleženci z več kot 6.966,00 din

5. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti ter intelektualnih storitev, katerim se odmerjajo davki v pavšalnem letnem znesku za leto 1974

6. Zavezanci davka od premoženja za leto 1974:

a) kateri posedujejo stroje, orodje in inventar, če s temi sredstvi pridobivajo dohodek, pod pogojem, da skupna, še neodpisana vrednost teh sredstev presega 150.000,00 din. V navedeno skupno vrednost se ne štejejo sredstva, katerih posamična vrednost ne presega 10.000,00 din

b) kateri posedujejo motorne čolne ali druge plovne objekte na motorni pogon, razen občanov, ki jim je ribištvo osnovni vir sredstev za preživljanje.

Napoved za odmero davkov je treba vložiti na predpisanem obrazcu, ki se dobi v sprejemni pisarni Skupščine občine Jesenice in na krajevnih uradih.

Pozivamo zavezanca, da se napovedi vložijo v roku, določenem v tem pozivu, ker bo za nepravčasno vložitev napovedi odmerjeni davek povečan za 5 %, zavezancem, ki ne vložijo napovedi pa za 10 %.

Rok za vložitev napovedi davka od skupnega dohodka občanov in davka od premoženja bo določen kasneje.

Razpis

za XVI. tradicionalni Kurirski smuk za člane ZV, teritorialnih enot, šol in športnih organizacij in ekipno.

Prireditelj: ZB Javornik — Koroška Bela

Organizator: Smučarski klub Jesenice

Kraj in čas tekmovanja: Tekmovanje bo 10. 2. 1974 na Suharjevem rovtu — Pristava — Javorniški rovt.

Kategorije:	Mlajši mladinci — 1958—1959
Člani ZB	Mlajše mladinke 1958—1959
Teritorialne enote Gorenjske	
Športne organizacije	Skupina šol:
Člani	Starejši pionirji — 1961 in starejši
Članice	Starejši pionirke — 1961 in starejši
Starejši mladinci — 1956—1957	Mlajši pionirji — 1962 in mlajši
Starejši mladinke — 1956—1957	Mlajše pionirke — 1962 in mlajše

1. Prehodni pokal ZB
Ekipo sestavljajo trije prvovrščeni člani ene terenske organizacije

2. PREHODNI POKAL SKUPŠČINE OBČINE JESENICE:
Ekipo sestavljajo 4 tekmovalci ene enote

3. POKAL ŠPORTNIH ORGANIZACIJ V TRAJNO LAST:
Ekipo sestavljajo prvovrščeni v svoji skupini

1 član	1 starejša mladinka
1 članica	1 mlajši mladinec
1 starejši mladinec	1 mlajša mladinka

4. PREHODNI POKAL TOVARNE ŠPORTNEGA ORODJA »ELAN«
ZA MLADINCE ŠPORTNIH ORGANIZACIJ: Ekipo sestavljajo:

1 starejši mladinec	1 mlajši mladinec
1 starejša mladinka	1 mlajša mladinka

5. PREHODNI POKAL KIP BORCA ZA ŠOLE: Ekipo sestavljajo:

3 tekmovalci starejši pionirji — pionirke

3 tekmovalci mlajši pionirji — pionirke

6. PREHODNI POKAL OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE ZA MNOŽIČNO UDELEŽBO: Pokal prejme šolsko športno društvo ali šola, ki bo imela na tekmovanju največje število mladih do starosti 18 let.

7. POKAL OBČINSKE KONFERENCE ZMS ZA EKIPU 10 NAJBOLJŠIH STAREJŠIH PIONIRJEV IZ ENE ŠOLE ALI ŠPORTNEGA DRUŠTVA

Prijave: Pismene prijave je treba poslati do 7. 2. 1974 na naslov: Zdrženje borcev NOV Javornik — Koroška Bela — Ambrožič Franc, Savska 22 — 64270 Jesenice

Zrebanje: Bo v petek, dne 8. 2. 1974

Startne številke dvignejo vodje organizacije na Pristavi do 9. ure na dan tekmovanja.

Nagrade: Prvi trije v vsaki skupini prejmejo diplome in praktična darila.

Razglasitev rezultatov: Ob 14. uri pred domom na Pristavi. Vsak tekmovalec tekmuje na lastno odgovornost.

Na tekmovanje vabimo poleg tekmovalcev tudi druge ljubitelje zimske narave. Vabi Odbor ZB NOV Javornik — Koroška Bela

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

26. januarja italijanski barvni film ROBIN HOOD ob 15. uri, režija Giorgio Ferroni, v glavni vlogi Giuliano Gemma

26. in 27. januarja ameriški CS barvni film DO PEKLA IN NAZAJ ob 17. in 19. uri, režija Jesse Hibbs, v glavni vlogi Audie Murphy

28. in 29. januarja ameriški CS barvni film SKANDALI NEKE LADY ob 17. in 19. uri, režija Robert Bolt, v glavni vlogi Sarah Miles

30. januarja ameriški CS barvni film LOVEC NA KRVAVE NA- GRADE ob 17. in 19. uri, režija Spenser Benet, v glavni vlogi Den Dira

31. januarja ZAPRTO

1. februarja ameriški barvni film JAGODE IN KRI ob 17. in 19. uri, režija Stewart Hagman, v glavni vlogi: Bruce Davison

2. februarja italijanski CS barvni film PASOS ZA PEKEL ob 17. in 19. uri, režija Simon Sterling, v glavni vlogi George Ardisson

KINO PLAVŽ

26. in 27. januarja ameriški CS barvni film SKANDALI NEKE LADY ob 18. in 20. uri

27. januarja italijanski barvni film ROBIN HOOD ob 10. uri

28. in 29. januarja ameriški CS barvni film DO PEKLA IN NAZAJ ob 18. in 20. uri

30. januarja ZAPRTO

31. januarja francoski barvni CS film ZADNJI NASLOV OB 18. in 20. uri, režija Jose Giovanni, v glavni vlogi Lino Ventura

1. februarja ameriški CS barvni film LOVEC NA KRVAVE NA- GRADE ob 18. in 20. uri

2. februarja italijanski CS barvni film PRIZNANJE POLICIJSKE- MU KOMISARJU ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

26. januarja francoski barvni film AGENTJE LJUBIJO STRELJA- NJE

27. januarja francoski barvni film ZADNJI NASLOV

30. januarja ameriški CS barvni film SKANDALI NEKE LADY

31. januarja ameriški CS barvni film LOVEC NA KRVAVE NA- GRADE

2. februarja ameriški CS barvni film DO PEKLA IN NAZAJ

Gledališče

NEDELJA, 27. 1. ob 15.30 Agatha Christie: DESET ZAMORČKOV — Izven.

Oblikovalke gobelinov vabimo k sodelovanju

Za 8. marec — dan žena, bi z vašim sodelovanjem radi pripravili v razstavnih prostorih delavskega doma na Jesenicah RAZSTAVO GOBELINOV. Na razpis za tovrstno razstavo pred leti, se je prijavilo presenetljivo veliko oblikovalk gobelinov, z izredno estetskimi deli. To in pa ugotovitev, da je na Jesenicah in v okolici veliko oblikovalk gobelinov, nas je spodbudilo, da v počastitev dneva žena ponovno organiziramo tako razstavo. Razen tega, da bi z razstavo gobelinov širši javnosti pokazali estetsko oblikovalna prizadevanja naših žena in deklet v prostem času, bi tudi spodbudili druge, da bi segle po takem delu.

Vse, ki bi želele s svojimi izdelki sodelovati na razstavi, vabimo na informativni razgovor, ki bo 6. februarja ob 18. uri v čitalnici Delavskega doma (pri Jeleni) na Jesenicah.

DPD Svoboda Tone Čufar
likovna sekcija DOLIK

Na podlagi sklepa komisije za gospodarsko dejavnost pri krajevni skupnosti Podmežaklja

razpisujemo

honorarno delovno mesto vzdrževalca poti in ulic za teren Podmežaklja. Kandidatje naj se javijo v pisarni KS Podmežaklja, Mencingerjeva 1, med uradnimi urami v ponedeljek ali sredo od 16. do 18. ure. Delovni čas štiri ure dnevno. Višina honorarja po dogovoru.

Gospodarska komisija pri
KS Podmežaklja

ZAHVALA

O prezgodnji izgubi dragega moža in očeta

ALOJZA MOHORČIČA

se iskreno zahvaljujem bratranču Stanetu, družini Mušič, sosedom za darovani venec in še posebej družinam Smitek, Justin, Vodopivec, Zakrajšek ter vsem ostalim za skrb in pomoč kakor tudi darovalcem vencev in cvetja.

Zahvaljujem se sodelavcem iz obratov profilarna ter VEN za venec in denarno pomoč, kolektivu ŽIC za venec ter spremstvo na zadnji poti ter vsem, ki so sočustvovali z nami ter nam izrekli sožalje. Se posebej se zahvaljujem pevcom za žalostinke, tov. Lavrinu in Staretu za poslovljene besede in vsem, ki so počastili njegov spomin.

ŽALUJOČI: žena in sin ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih delavnic na Jesenicah se iskreno zahvaljujem za darilo ob upokojitvi. Obenem se prisrčno zahvaljujem tudi sodelavcem za poklonjeno darilo na poslovljenem večeru.

Anton Antonič,
priprava dela strojnih delavnic Jesenice

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru in članom odbora, ki so mi prišli v bolnico izreči zdravo novo leto in obenem prinesli denar, ki mi ga je podaril sindikat, se iskreno zahvaljujem.

Vsem želim zdravo, srečno in uspešno novo leto z iskreno zahvalo za pozornost.

Stanko Pezdirmnik, HVZ

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega očeta, moža, starega očeta, brata, strica in svaka

PAVLA MALEJA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, bivšim sosedom iz Mlina, znancem in prijateljem, vaščanom Brega, ki so nam v tako težkih trenutkih pomagali, izrazili sožalje, podarili vence in cvetje ter denarno pomoč. Prav tako se zahvaljujem dr. Mencingerju in dr. Tancarju za njuno dolgoletno zdravljenje pokojnika. Posebno zahvalo smo dolžni TOZD Delikatesa, Kašta 3, TOZD TPD predelava, obratovodstvu jeklovleka, PD Javornik-Koroška Bela, društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela, pevcom ter godbi na pihala Jeseniških železarjev. Zahvaljujem pa se tudi vsem tistim, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

ŽALUJOČI: žena Zofija,
hčerki Marjeta in Anica
z družinama, brat Franci
z družino in ostalo
sorodstvo.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru TOZD Valjarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času mojega bolovanja.

Franc Logar

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodnega obrata se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med bolovanjem zelo dobrodošla.

Marija Potočar,
elektrodni obrat

I. ZVEZNA HOKEJSKA LIGA Partizan : Jesenice 3:10

Tekma je bila odigrana na zelo slabem ledu, kajti ves čas tekme je deževalo, tako da se je na ledeni ploskvi nabralo precej vode.

Ceprav so jeseniški hokejisti veljali za favorite, pa je srečanje na začetku dobilo povsem drugačno obeležje. Domačini so namreč že po štirih minutah igre vodili kar z 2:0. Po takem razpletu dogodkov so gostje v nadaljevanju zaigrali precej bolje in po nekaj zaporednih napadih v 10. minuti izenačili na 2:2. Potem so igro povsem prevzeli v svoje roke in do konca prvih dvajsetih minut igre dosegli še šest zadetkov. Zadovoljni z visokim vodstvom in utrjeni od dolge vožnje z avtobusom, saj so v Beograd prispeli le dobri dve uri pred začetkom tekme, so nadaljevali z ležerno igro, kajti rezultat proti Partizanu je bil za državne prvake skoraj da nepomemben, kajti Beograščani ne bodo igrali v zaključnem delu državnega prvenstva.

Gostje niso prikazali posebno kvalitetnega hokeja, kajti pogoji za to so bili izredno neugodni, pa tudi sama tekma ni o ničemer odločala.

Gole za Jesenice so dosegli: Jug 3, M. Jan 2, Eržen, Mlakar, Poljanšek, I. Jan in Felc po 1.

II. ZVEZNA HOKEJSKA LIGA INA : Kranjska gora 2:12

Hokejisti Kranjske gore so po neugodnem porazu v prejšnjem kolu, proti ekipi Tivolija, v nedeljo v Sisku visoko premagali domače hokejiste z desetimi goli razlike. Kranjskogorci so že v prvi tretjini z lepo in domiselno igro povsem razbili nasprotnika in poleg petih doseženih golov imeli še nekaj lepih priložnosti, da bi še večkrat zatresli mrežo domačinov. V nadaljevanju srečanja pa se niso več tako trudili, saj je visoko vodstvo proti slabšemu nasprotniku naredilo svoje.

S to zmago se hokejisti Kranjske gore še vedno na prvem mestu v drugi zvezni ligi, z istim številom točk, kot jih ima tudi ekipa Tivolija, vendar imajo precej boljšo razliko v golih.

Gole za Kranjsko goro so dosegli: Medved 3, Klemenc in Kunšič po 2, Brun, Pirih, Brezovec, Pristov in Kladič.

V naslednjem kolu se bodo hokejisti Kranjske gore pomerili na domačem igrišču z moštvom Gorenje.

Jesenice : Slavija (mladinci) 10:7

Ceprav je prva tretjina pokazala, da so jeseniški mladinci precej boljši, saj so poleg vodstva 3:1, prikazali solidno igro, pa se je v preostalih dveh delih razmerje moči na ledeni ploskvi precej spremenilo v prid gostov. Namreč mladi hokejisti Jesenice, ki so bili mlajši in fizično preslabi za goste iz Vevč so popustili, kar so mladinci Slavije izkoristili in ustvarili precej priložnosti, da bi dosegli gole, vendar je pri večini teh, vratar domačega moštva Crnovič nekajkrat zelo dobro posredoval.

Strelci za moštvo Jesenic so bili: Z. Šuvak in Golja po 4, Jug in Š. Ščappo 1.

Celje : Kranjska gora (mladinci) 1:8

Tudi mladinci Kranjske gore so v tem kolu slavili zmago. Po precej boljši igri so v Celju zaslužno premagali mladince iz Celja, ki so le v drugi tretjini nudili večji odpor. S to zmago so mladinci Kranjske gore še vedno na prvem mestu zaohodne skupine državnega prvenstva z dvema točkama prednosti pred Olimpijo. Na tretjem mestu pa so mladinci Jesenic.

Gole v Celju so za naše dosegli Berlski, Terseglav in Brezovec po 2, Mavčec in Šivic po 1.

Olimpija : Jesenice (pionirji) 5:3

Jeseniški pionirji plačujejo davek za neurejeno stanje z njihovimi registracijskimi izkaznicami. Tudi v Ljubljani so nastopili le s sedmimi igralci in enim golmanom, ker še niso pravočasno registrirali vseh mladih igralcev. Kljub temu, pa so v prvi tretjini zaigrali zelo dobro in tudi povedli z 2:0. Tudi začetek drugega dela ni prinesel veliko spremembe, saj so v tem delu vodili celo s 3:1. Toda v nadaljevanju jim je zmanjkalo moči in so na koncu morali priznati zmago domačinom. Kljub temu so pionirji Jesenic še vedno najresnejši kandidati za osvovitev prvega mesta v republiki. Hokejskim delavcem na Jesenicah pa stanje v pionirskem moštvu Jesenic res ni v čast.

Gole za Jesenice so dosegli Bešič, Pašič in Rekar.

Tivoli : Kr. gora (pionirji) 1:9

Že v prvi tretjini je bilo videti, da so pionirji Kranjske gore precej boljši od svojih vrstnikov iz Ljubljane, od katerih so bili boljši v vseh elementih hokeja. V drugem delu so sicer nekoliko popustili, v zadnji tretjini pa zopet zaigrali bolj resno in dosegli visoko zmago.

Gole za pionirje Kranjske gore so dosegli: Crnovič 5, Mlinarec 2, Pestotnik in Novak po 1.

Derbi

Po daljšem premoru bomo v dvorani Podmežaklo zopet priče kvalitetnega hokejskega prireditvi. V gosteh bo namreč moštvo, ki je resnični magnet za jeseniške ljubitelje hokeja, ljubljanska Olimpija. Številni privrženci hokeja z Jesenic in okolice, pa tudi tisti, ki jim hokej ne pomeni veliko, bodo prišli v soboto zvečer ob 18.30 v dvorano Podmežaklo, ravno zaradi tega, ker bo tokrat igrala Olimpija, moštvo, ki lahko edino in resnično pri nas prevzame hokejski primat jeseniškim hokejistom. Precej bo tistih, ki bodo prišli gledat kvaliteten športni dogodek, saj imeni obeh klubov in obsejektivni vzroki kažejo, da tako mora biti. Nekateri bodo prišli, da bi spodbujali domače hokejiste, v želji, da bi tudi zmagali. Precej pa bo tudi takih, ki bodo navidezno navijali za domače hokejiste, se trkali, da so najzvestejši simpatizerji večkratnih državnih prvakov, vendar bodo to trdili le do takrat, dokler gostje eventualno ne bodo povedli. Takrat pa bodo postali nekakšni užaljeni otroci, ki se bodo vedli, tako kot da jim je nekdo obljubil liziko, pa jim ni dal. Za najmanjše napake bodo kritizirali jeseniške hokejiste, poiskali bodo tisoče in tisoče razlogov, zakaj ta, ali drugi igralec ne igra tako, kot si oni želijo, saj so vendar prišli gledat brezpogojno zmago jeseniškega moštva, kajti Jeseničani moramo pokazati, pod vsako ceno, da smo na ledu boljši od Ljubljancev in s tem ne le v hokeju...

Prav tako »navijači« dostikrat, ko naši vodijo z nekaj razlike, štejejo na glas: »ena, dve, tri, štiri... še enega«, ko pa njihov ljubljanski zgbujajo in ko so potrebni največje podpore, pa jim celo zvižga.

Izkušnje nas na žalost učijo, da je takih »zvestih« ljubiteljev naših hokejistov precej, kajti nemalokrat smo slišali po porazih domačih hokejistov: »Hudiča, plačaj dva tisoč dinarjev, pa izgubijo. Nikoli več me ne bo na tekmo.« Morda bomo kaj podobnega slišali tudi v soboto zvečer, ko bosta sodnika naznanila konec velikega derbija Jesenice — Olimpija, vendar jeseniški ljubitelji hokeja in športa na sploh, ne bi smeli pozabiti, da je hokej, kot tudi drugi športi — igra. Igra, v kateri ni recepta, da bi neko moštvo moralo vedno zmagovati, drugo moštvo pa biti vedno poraženo. Seveda, tisti gledalci, ki plačajo vstopnico, imajo pravico želiti, upati, pa tudi zahtevati, vendar ne zmage. Lahko zahtevajo, da se morajo njihovi ljubljenci maksimalno boriti, biti disciplinirani na ledu, izpolnjevati trenerjeve zamisli, vendar zmage ne morejo zahtevati. O njej lahko le upajo, kajti šport je, kot že rečeno, igra, v igri pa je kot tudi v življenju vse možno, zlasti pri dveh tako izenačenih nasprotnikih, kot sta ekipi Jesenic in Olimpije. Zato ni odveč, če pred derbijem zaželimo, da bi bila le s pravim in resničnim športnim odnosom do igralcev obeh moštev, do ljudi, ki nas bodo obkrožali na tribunah, brez tako mučnih in žaljivih opazk na račun zlasti gostov iz Ljubljane, sobotna tekma med Olimpijo in Jesenicami, resnični derbi našega športa, kar si najbolj želijo iskreni ljubitelji te moške igre in športa na sploh.

Kegljanje na ledu

Balinarski klub Jesenice, moštveni prvak SRS za leto 1974

V nedeljo, 13. januarja, je bil na drsališču v Zagmajnici v Kranjski gori drugi del republiškega moštvenega prvenstva I. lige v kegljanju na ledu. Nastopilo je 11 moštev iz Bleda, Kranjske gore in Jesenic. Skupni rezultati prvega in drugega dela so dali naslednji vrstni red:

1. Balinarski klub Jesenice — 30 točk (1.691), 2. Jesenice-Murka — 30 točk (1.628), 3. Kranjska gora-Markelj — 24 točk (— — —), 4. Bled-Piber — 22 točk (— — —), 5. Jesenice-Univerzal — 18 točk (1.050), itd.

Moštvo balinarskega kluba Jesenice, je tako že drugo leto prvak Slovenije. Za to ponovljeni uspeh in osvojen prvenstvo iskrene čestitke.

D. E.

V tekmovalstvu za mlajše pionirke v slalomu na Črnem vrhu, je bila Jeseničanka Brigita Kežar druga. Predsednik smučarskega kluba Jesenice Bogomil Homovec ji izroča plaketo.

Smučanje

Veleslalom za cicibane v Črnem vrhu

Kljub izredno toplemu dnevu, v katerem se je sneg kar vidno topil, je uspelo v nedeljo 20. januarja marljivim organizatorjem smučarskega društva Jesenice izvesti veleslalom tekmo cicibanov za kategorizacijo v Črnem vrhu nad Jesenicami. Sneg so na nekaterih mestih morali nametati na progo in posuti s kemikalijo za zmrzitev. Tako urejena proga je vzdržala preko 90 tekmovalcev in tekmovalk v enakih pogojih.

Proga je imela 20 vratic, 80 metrov višinske razlike in okrog 500 metrov dolžine. Jeseniški tekmovalci in tekmovalke so se odlično držali, čeprav imajo v primerjavi z drugimi klubi v letošnji slabi zimski sezoni zelo malo smučanja za seboj. Dva najboljša tekmovalca, Matej Oblak in Matjaž Naglič, nista imela tekmovalne sreče. Oblak je bil zaradi padca ob dragocene sekunde tik pred ciljem, Naglič pa se je odpela smučka, toda je vseeno nadaljeval vožnjo, čeprav je izgubil več kot minuto časa. Oba bi se borila za prvo mesto. Najboljše uvrščeni Roman Kavčič je tipični primer, kaj lahko doseže tekmovalcev z marljivo vadbo. Lani je bil med najslabšimi, letos ni zamudil nobene vadbe vse leto in uspel se je vrniti med najboljše.

Pohvaliti moramo tudi deklice. Med prvimi desetim so štiri Jeseničanke od šestih, kolikor jih je startalo za Jesenice.

Od vsega je nastopilo 24 tekmovalk in 74 tekmovalcev. Pri tolikšnem zanimanju je lahko govorimo o množičnosti. Startali so cicibani in cicibanke iz 15 klubov.

Rezultati:
cicibanke: 1. Barbara Benedičič (Jesenice) 50,78 sek., 2. Saska Vesek (Jesenice) 51,19 sek., 3. Darja Porenta (Transturist) 53,36 sek., 4. Matjaž Krek (Transturist) 54,90 sek., 5. Barbara Kunc (Jesenice) 55,80 sek., 6. Breda Kolenc (Transturist) 56,42 sek., 7. Mojca Dornič (Triglav) 56,78 sek., 8. Sonja Zlindra (Hrastnik) 58,08 sek., 9. Nina Panjtar (Jesenice) 58,39 sek., 10. Andreja Bajželj (Triglav) 59,60 sek., 12. Sonja Koder (Jesenice) 63,09 sek., 13. Nataša Čop (Jesenice) 67,79 sek., itd.

Cilj je doseglo 18 tekmovalk, štiri so bile diskvalificirane, dve sta odstopili. Tudi Nataša Čop ni imela tekmovalne sreče, sicer bi se borila za mesto med prvimi.

cicibani: 1. Tomaž Čizman (Olimpija) 47,17, 2. Roman Kavčič (Jesenice) 47,98, 3. Anton Košir (Tržič) 48,33, 4. Luka Knific (Transturist) 48,36, 5. Matjaž Marglič (Novinar) 49,14, 6. Aleš Robas (Olimpija) 49,72, 7. Andrej Strajnar (Trima) 49,87, 8. Dušan Miken (Fužinar) 50,15, 9. Damjan Knific (Medvode) 50,18, 10. Matej Oblak 50,84, 14. Klemen Vidmar 52,44, 23. Robi Zan 54,13, 24. Andraž Berlski 54,14, 26. Matjaž Prestrel 54,52, 36. Blaž Ravnik 56,98 (vsi Jesenice).

Istočasno je bilo na Kaninu tekmovalje pionirjev v veleslalomu za

Smučanje v sliki in besedi

Smučarsko društvo Jesenice je uredilo za vse ljubitelje smučarskega športa posebno oglasno desko, na kateri objavlja slikovni material pod naslovom SMUČARSKI RAZGLEDE. Deska je namenjena na vremenski hišici sredi Jesenic. Društvo objavlja in menja slikovni material vsak mesec.

Smučanje, ki je pri naših občanih zelo priljubljena športna panoga, bo na tak način še bolj približano ljudem, še bolj bodo lahko spoznali dogajanja na naših terenih.

Vodstvo društva se obrača na vse, ki imajo kakršen koli slikovni material, da le tega posredujejo za objavo. Material dostavite na občinsko zvezo za telesno kulturo Jesenice. Smučarsko društvo Jesenice

kategorizacijo na novih terenih pri žičnici v Kaninskem pogorju.

Pri pionirkah je dosegla Brigita Kežar 2. mesto, pri pionirjih so se uvrstili naši tekmovalci takole: 2. Benedik, 12. Podrekar, 13. Kunc, 14. Sranc.

Glede na veliko udeležbo in močno konkurenco smo z rezultati lahko zadovoljni.

A. B.

Kurirski smuk preložen

Na seji krajevnega odbora ZB Javornik Koroška Bela, ki je bila v sredo, 24. januarja, je bil sprejet sklep o preložitvi XVI. kurirskega smuka na nedeljo 10. februarja 1974. Za tak sklep so se prireditelji odločili zaradi letošnje nenavadne zime. Priprave na letošnji kurirski smuk, ki je že XVI. po vrsti, so bile zelo obširne. Tehnično izvedbo najbolj množične smučarske prireditve v naši občini so letos zaupali smučarskemu društvu Jesenice. Vse ostale obveznosti pa bo tako kot doslej opravila krajevna organizacija ZB NOV Javornik-Koroška Bela. Pri založbi Partizanska knjiga v Ljubljani so natiskali bilten, ki ga bodo te dni razdelili učencem osnovnih šol, udeležencem tekmovalstva in drugim. V biltenu so objavljeni spomini nekdanjega komisarja kurirske poti Leopolda Trtnika-Iztoka ter več prostih spisov, ki so jih napisali učenci osnovne šole Koroška Bela po pripovedovanju borcev in aktivistov NOV.

Prireditelji pričakujejo, da bodo snežne razmere v februarju ugodne in da bodo tradicionalni kurirski smuk v Javornikem rovtu lahko izvedli ob veliki udeležbi pionirjev, mladincev, članov ZB ter pripadnikov enot teritorialne obrambe.

Smučarska šola

Podobno kot vsako leto bo tudi letos v vseh krajih naše občine v zimskih šolskih počitnicah organizirana smučarska šola.

Namenjena je predvsem začetnikom, ki si želijo pridobiti osnovno znanje v smučanju. Smučarske šole bodo v vseh krajih, o začetku in kraju izvedbe pa bodo učenci obveščeni v šolah, ki jih redno obiskujejo.

Upamo, da bo sneg pravočasno zapadel, sicer šole ne bodo mogle biti izvedene.

ObZTK Jesenice

Maraton veteranov v Črnem vrhu nad Idrijo

V soboto, 16. februarja, bo v Črnem vrhu nad Idrijo smučarski maraton veteranov, ki bodo tekli na 25 kilometrov dolgi progi, ki bo v glavnem le ravninska brez večjih vzponov ali hitrejših smukov. Start in cilj tekačev bo ob 9.30 pred hotelom Bor, ki bo skupen za vse tekače naenkrat. Na tem maratonu lahko nastopijo le tekači, ki niso registrirani in nimajo kategorije v lestvici Smučarske zveze Jugoslavije.

Sindikalna organizacija Železarne pripravlja za to priliko močno ekipo, ki bo zastopala Železarno. Znano je, da so bili ravno iz Železarne nekdanji najbolj znani tekači, ki so zastopali barve Jugoslavije. Zato bo ekipa Železarne prav sigurno med najmočnejšimi, saj bodo nastopali za njo zelo znani tekmovalci kot so npr.: Knific, Pogacnik, Lakota, Preželj, Oblak, Kobentar, Vidic, Kežar, Novak, Guzelj, Rožič in Petrič. Najboljše ekipe, najstarejši posamezniki, najbolj uspešni in najbolj poštvovalni bodo nagrajeni s praktičnimi nagradami.

Šahovsko brzopotezno prvenstvo Gorenjske

V četrtek, 17. januarja je šahovska sekcija DPD Svoboda Javornik-Koroška Bela priredila v delavskem domu na Javorniku brzopotezno turnir posameznikov Gorenjske. Turnirja se je udeležilo 42 članov šahovskih klubov. Zaradi majhnega prostora pa je bilo mlajšim članom — pionirjem, omogočeno le spremljanje turnirja.

Sodelovalce so ekipe: Žiri, Tržič, Kropa, Kranj, Lesce, Jesenice in Javornik.

Igrali so v štirih skupinah. Najbolje uvrščeni pa so se razdelili v pet finalnih skupin.

REZULTATI TEH SKUPIN SO:

I. skupina: 1. mesto Matjašič (Kranj) 6 točk, 2. Zorko (Jesenice) 5 točk, 3. Mali (Lesce) 4 točke.

II. skupina: 1. Potočnik (Kropa) 3,5 točke, 2. Strle (Lesce) 3,5 točk, 3. Poljanšek (Jesenice) tri točke.

III. skupina: 1. in 2. mesto Gazvoda (Kranj) in Butarec (Kropa), 4 točke, 3. Žagar (Lesce) tri točke.

IV. skupina: 1. Grbič (Jesenice) 5 točk, 2. Horvat (Lesce) 4 točke, 3. Kalan (Kropa), Balanč (Jesenice), Škrjanc (Tržič) 4 točke.

V. skupina: 1. Tomšič (Javornik) 9 točk, 2. Kuzmič (Tržič) 7 točk, 3. Kelbl (Javornik) 6,5 točk.

Po zelo številni udeležbi lahko sklepamo, da je za šah na Gorenjskem vedno več zanimanja, saj imamo samo na Javorniku 30 najmlajših šahistov, ki nas bodo zastopali tudi izven Gorenjske.

Tomšič

Polfinale ŠD Jesenice

V nedeljo, 20. januarja so šahisti odigrali zadnje partije na polfinalnem turnirju ŠD Jesenice, ki je odločil šest šahistov, ki naj bi se uvrstili v finalni del turnirja članskega prvenstva Jesenic. Ker je bilo razmeroma malo časa (manj kot mesec dni) za trinajst kol, je prišlo v zadnjih kolid do zapletov, ki pa niso bistveno vplivali na končne uvrstitve. Direktni finalisti lanskega turnirja so bili določeni na osnovi uvrstitve na lanskem klubskem prvenstvu za člane in sicer: Branko Zorko, Lado Krajnc, Anton Krničar, Janko Korošec, Bogo Košir in Čiuh. Ker so se nekateri odrekli igranja v finalnem delu turnirja zaradi delovnih obveznosti ali zaradi drugih razlogov (Zorko, Korošec, Krajnc, Čiuh) se je število uvrščenih igralcev iz polfinalnega turnirja povečal za deset. Poleg prvih šestih (Tramte, Balanč, Pretnar, Konobelj, Poljanšek, Pristov), so se v finale uvrstili tudi Andjelič, Železnik in Grbič. Na osnovi lanih rezultatov je šahovsko društvo dovolilo vstop v finale tudi Ravniku, čeprav ni nastopal v finalu.

V torek, 22. januarja pa so finalisti že odigrali prve partije v finalu. Pretnar je presenetljivo premagal Koširja, Ravnik Grbiča, Železnik Pristova, partiji Andjelič-Balanč in Tramte-Poljanšek sta se končali z remijem, partija Krničar-Konobelj pa je bila preložena. Naslednje partije bodo v tokih in petkih, v nedeljah pa bo čas za prekinjene partije. Turnir mora biti končan do marca.

K. T.

Košarka

V četrtek, 17. januarja, je bila v telovadnici osnovne šole na Jesenicah odigrana medšolska košarkarska tekma:

osnovna šola Prežihov Voranc : osnovna šola Mojstrana 61:37 (30:15).

P. Voranc: Omanovič, Todorovič, Varl, Gerdej, Urek, Pribošič, Subotič, Berginc, Bavdaš in Kozmus.

Mojstrana: Urbas, Legat, Rabič, Otovič, Bergarec, Zima, Čebulj T., Čebulj R., Petrnal in Lakota.

Največ košev za ekipo šole P. Voranc sta dala Urek (18) in Todorovič (14).

Za Mojstrano pa sta dala največ košev igralca Urbas (15) in Legat (8).

Tekma je bila borbena, gostje iz Mojstrane so se morali spriznati z dejstvom, da je nasprotnik pretrd oreh.

M. P.

Odbojka

Ravne : Jesenice — veterani

V soboto, 26. januarja, bo ob 15. uri v telovadnici šole na Jesenicah tradicionalno srečanje veteranov v odbojki med ekipami železarne Ravne in Jesenic. Ekipa železarne Jesenice bo nastopila v svoji najmočnejši postavi in sicer: Rozman, Kunc, Prešeren, Bajt, Kavčič, Jenko in Svetlin.

bef